

พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะ ครู-อาจารย์
ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

TEACHERS' OPINIONS ON HUMAN RELATION BEHAVIORS OF
ADMINISTRATORS ACCORDING TO BUDDHAMOMA
DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION
IN BANGKOK METROPOLIS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2541
ISBN 974-622-301-1

พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะ
ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

TEACHERS' OPINIONS ON HUMAN RELATION BEHAVIORS OF
ADMINISTRATORS ACCORDING TO BUDDHAMOMA
DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION
IN BANGKOK METROPOLIS

พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล
PONGSAK BOONTUMKUL

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในบัณฑิตวิทยาลัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พ.ศ. 2541

ISBN 974-622-301-1

**TEACHERS' OPINIONS ON HUMAN RELATION BEHAVIORS OF
ADMINISTRATORS ACCORDING TO BUDDHAMOMA
DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION
IN BANGKOK METROPOLIS**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL ADMINISTRATION**

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

1998

ISBN 974-622-301-1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 1998

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT' INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

TEACHERS' OPINIONS ON HUMAN RELATION BEHAVIORS OF ADMINISTRATORS ACCORDING TO BUDDHAMOMA DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION IN BANGKOK METROPOLIS

ชื่อนักศึกษา

นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล รหัสประจำตัว 38063135

หลักสูตร

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารอาชีวศึกษา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ปรียาพร

วงศ์อนุตรโรจน์

Wan

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.สุรางค์รัตน์

กัญมาศ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.ดร.ปรียาพร	วงศ์อนุตรโรจน์	<i>Wan</i>
ดร.สุรางค์รัตน์	กัญมาศ	<i>Kan</i>
ผศ.ดร.เนาวรัตน์	วิไลชนม์	<i>Wai</i>
ผศ.ดร.สมพร	ไชยะ	<i>Sam</i>
ดร.มาลัย	จิรวัดนเกษตร์	<i>Mai</i>

ค่าระดับคะแนนที่ผ่านเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการ GOOD

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 4 กันยายน 2541 เวลา 13.30 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ห้องสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.มนัส สัจจวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ท.ศ. 2541

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ การวัดผลวิทยานิพนธ์ให้ใช้ค่าระดับคะแนนดังนี้

ค่าระดับคะแนน	ผลการศึกษา
O	Outstanding (ดีเยี่ยม)
G	Good (ดี)
P	Pass (ผ่าน)
F	Fail (ไม่ผ่าน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลัก พุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล
รหัสประจำตัว	38063135
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2541
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.สุรางค์รัตน์ กัญญาศ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม 3 หมวด คือ ฌราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหาร 4 ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบทัศนะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา กองที่สถานศึกษาสังกัด

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครู-อาจารย์ที่กำลังปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 70 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 หมวดธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบพหุคูณ โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe')

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามความหมายของหมวดธรรมทั้ง 3 หมวด ได้แก่ ขรวาสาธรรม 4 สังคหัตถุธรรม 4 และพรหมวิหาร 4 โดยเฉลี่ยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายหมวดธรรมก็พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน หมวดธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีพฤติกรรมมากกว่าหมวดธรรมอื่นๆ ได้แก่ ขรวาสาธรรม 4 รองลงมาได้แก่ สังคหัตถุธรรม 4 ส่วนหมวดธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีพฤติกรรมน้อยกว่าหมวดธรรมอื่นได้แก่ พรหมวิหารธรรม 4
2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน พบว่าครูชายและครูหญิงมีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ทั้งโดยส่วนรวมและจำแนกเป็นหมวดธรรม ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และครู-อาจารย์ที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีทัศนะแตกต่างกันเฉพาะในหมวดขรวาสาธรรม ส่วนในหมวดสังคหัตถุธรรมและพรหมวิหารธรรม จะมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยส่วนรวมและโดยจำแนกตามหมวดธรรมในด้านสถานภาพสมรส พบว่าครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมและจำแนกตามหมวดธรรม ไม่แตกต่างกัน ด้านรายได้ (เงินเดือน) พบว่าครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมและโดยจำแนกตามหมวดธรรมแตกต่างกัน ทุกหมวดธรรม ในด้านกองสถานศึกษาที่ต่างกันพบว่า ครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมและโดยจำแนกตามหมวดธรรม ไม่แตกต่างกันทุกหมวดธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใช้เห็นว่าเป็นประโยชน์
ไม่ว่ากรณีใดก็ตามสงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Teachers' opinions on Human Relation Behaviors of Administrators According to Buddhama Department of Vocational Education in Bangkok Metropolis
Student	Mr. Pongsak Boonthumkul
Student ID.	38063135
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Administration
Year	1998
Thesis Advisor	Associate.Pro. Dr.Preeyaporn Wonganuthrohd
Thesis Co-advisor	Dr.Surangrat Kunyamay

ABSTRACT

The purposes of this research were as follows :

- 1) learning behavior about the relationship of the board in three buddhism part that are karavastam 4, sangkahawadthutham 4, promviharntham 4 in teachers' attitude in vocational division, Bangkok
- 2) comparing the attitudes of teacher about relationship behavior in buddhism of the board separate for sex, age, marital status, income, education rate, institution' s division.

The group of sample were teachers who were working in vocational school, vocation division, Bangkok in term 2, 2540 for 320 persons which can take by the simple way of ranging the method that was used in learning was the questionnaire about relationship behavior of the boad in Buddhism in teacher' s attitude in vocational school in Bangkok for 70 questions. The questions were separated into

three parts. The statistic that was used in analysis the information's wear percentile, mean, standard deviation, t-test, F-test and One way: analysis of variance Multiple Comparison methods scheff'

The result of the research were as follows:

1) The relationship Behavior of the board in Buddhism in the teachers' attitude in vocational school in Bangkok by the meaning of three ethical parts which were karavastam 4 Sangkahawadthutham 4 and promviharnntam 4, the behavior was fair in averaged, In analyzing ethical part mostly found that the behavior was fair, too. ethical part that the boards of school have more than others was karavastam 4, less was sangkahawadthutham 4 and the least was promvitharntam 4

2) By comparing the board' s relationship behavior in the the teachers' opinion in vocation School in Bangkok that and different status found that men and women who were teachers had same attitudes about the board' s relationship behavior. By comparing teachers who had different ages for the board' s relationship behavior were different for the whole and divided to ethical part. Teachers who had age less than 35 and more than 35 had different attitudes, especially 'karavastam' but not different in 'sangkahawadthutham' and 'promvitharntsm'. Teachers who had different rates different in 'sangkahawadthutham' and 'promviharnntam'. Teachers who had different rates education had the same attitudes about the board' s relationship behavior for the whole and divided to ethical part. Teachers who had different marital status had the same attitudes about the board' s relationship behavior for the whole and divided to ethical part. Teachers who had different income had different attitudes about the board' s relationship behavior in all ethical part. Teachers who worked in different institutions had the same attitudes about the board' s relationship behavior in all ethical parts.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รศ.ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.สุรางค์ กัญญาศศึกษานิเทศ กรมอาชีวศึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ศาสตราจารย์บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุณเจริญ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้ความกรุณาในการช่วยเหลือแนะนำและชี้แนะความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนให้กำลังใจและติดตามผลการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ทิวา เงินยวง และ ผศ.ดร.สืบแสง พรหมบุญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 7 กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น ความเมตตาห่วงใยอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นความประทับใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ตลอดจน ผศ.วิทยา จันทศิริลา มหาวิทยาลัยนเรศวร รศ.ดร.เอกชัย เอื้อเฟื้อ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กรุณาชี้แนะในเรื่องสถิติของงานวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด กราบนมัสการพระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระมหาสุรพล สุรจิตโต รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ท่านกรุณาให้คำแนะนำในเรื่องหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนา ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ ประธานสาขาหลักสูตรบริหารอาชีวศึกษา ที่เอาใจใส่สอบถามความก้าวหน้าของงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจน ดร.มาลัย จีร์วัฒนเกษตร์ และ ผศ.ดร.สมพร ไชยะ ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์เมตตาห่วงใยและให้กำลังใจอย่างดี อันเป็นความรู้สึที่ประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะพึงมีคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษา ขอมอบความค
นี้ไว้กับคุณพ่อ คุณแม่ อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้การศึกษา และครอบครัวที่ให้อำนาจใจ
และปรารถนาดีต่อผู้วิจัย

พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VII
สารบัญตาราง.....	X
สารบัญภาพ.....	XII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของงานวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	7
1.7 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพภูมิศาสตร์.....	8
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 ประวัติและความเป็นมาของกรมอาชีวศึกษา.....	11
2.2 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา.....	15
2.3 การแบ่งส่วนราชการ.....	15
หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการระดับกอง.....	15
หน้าที่และความรับผิดชอบของกองวิทยาลัยเทคนิค.....	18
หน้าที่และความรับผิดชอบของกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา.....	19
หน้าที่และความรับผิดชอบของกองการศึกษาอาชีว.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529.....	24
หน้าที่ของสถานศึกษา.....	25
ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา.....	28
การบริหารงาน.....	28
2.4 ความหมายมนุษยสัมพันธ์.....	33
2.5 ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร.....	33
2.6 แนวทางและเทคนิคในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร.....	34
2.7 หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักมนุษยสัมพันธ์.....	36
บทที่ 8 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	47
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
3.2 การสุ่มตัวอย่าง.....	48
3.3 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล.....	49
3.4 การสร้างเครื่องมือ.....	50
3.5 การรวบรวมข้อมูล.....	51
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	74
5.2 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	74
5.3 สรุปผลการวิจัย.....	76
5.4 อภิปรายผล.....	80
5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษา.....	94
5.6 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในหน่วยงานระดับกรม.....	95

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.7 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	95
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	131

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
3.2	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	51
3.3	จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืนจากสถานศึกษา.....	52
4.1	แสดงข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของครู-อาจารย์จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ระดับการศึกษาและกองที่สถานศึกษาสังกัด.....	55
4.2	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนคติครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมหมวดคณาชาวาสุธรรม 4	57
4.3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนคติครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมหมวดสังคหวัตถุธรรม 4.....	60
4.4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนคติครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม 4.....	62
4.5	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม รวม 3 หมวดธรรม.....	64
4.6	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามเพศ.....	65
4.7	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามอายุ.....	66
4.8	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.9	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	68
4.10	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามรายได้ (เงินเดือน).....	69
4.11	ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนทัศนคติของครู-อาจารย์ ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้าน มนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร รวม 3 หมวคธรรม.....	70
4.12	เปรียบเทียบทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร รวม 3 หมวคธรรม ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่.....	71
4.13	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามสังกัด กองสถานศึกษา.....	72

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงการแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา.....	14
2.2 แสดงการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา.....	27
4.1 แสดงทัศนนะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.....	65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาเป็นระบบสังคมที่ประกอบด้วยบุคลากรสำคัญที่สุด 2 ประเภท คือ ผู้บริหารกับผู้สอน เนื่องจากสถานศึกษามีหน้าที่ในการสังคมนิก (Socialization) หรือผู้สอนให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม คุณสมบัติในการมีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) จึงมีความสำคัญต่อบุคคลทุกประเภทและทุกตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารและผู้สอนต่างก็มีพฤติกรรมประจำบทบาทที่สังคมเป็นผู้กำหนดว่า บทบาทใดควรมีพฤติกรรมต่อกันอย่างไร ดังนั้นหัวใจของคุณสมบัตินี้คือการยอมรับนับถือ เกียรติภูมิ คุณค่า และความผาสุกของบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีจะเป็นคนที่พูดจาดีถูกหูคนฟัง และให้กำลังใจแก่คนทุกคน แสดงความยินดีเมื่อมีใครได้ดี มีความพอใจในความสำเร็จของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจคน สร้างสภาพการทำงานในสถานศึกษาให้ดี น่ายุ่และมีความสุขที่สุดสำหรับทุกคน ทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน ขจัดข้อขัดแย้งและความตึงเครียดต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้เสมอ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใจกว้าง สนิหน้ารับแขกและรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่อ่อนไหวต่อเหตุการณ์ การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพยายามหาวิธีที่จะให้ได้รับความร่วมมือ ความศรัทธา ความนิยม และการยอมรับนับถืออย่างจริงใจจากบุคลากรทุกฝ่ายให้ได้ นั่นคือผู้บริหารจะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

อุคม ไชยเศรษฐ (พ.ศ. 2538 : 5) กล่าวถึงปัญหาไว้ในสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ 2527 สังกัดกรมอาชีวศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาขาดหลักทฤษฎีการบริหาร
2. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ทราบพฤติกรรมและหน้าที่ของตน ทำให้การบริหารงาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู-อาจารย์ขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดสภาพ

ความขัดแย้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ ขาดประสบการณ์ทางการบริหารและขาดความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น
5. ระเบียบปฏิบัติบางอย่างไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารและพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา

ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวมานี้เป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญเพราะผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญในการควบคุมกำกับ ดูแลจัดการศึกษา ปัญหาที่เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษามีอยู่หลายประการ รวมทั้งปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ “ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม”

ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดหลักทฤษฎีการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ ตามหลักพุทธธรรม จนเป็นสาเหตุทำให้เกิดผลเสียหายต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเกิดสภาพความขัดแย้ง ขาดความสามัคคีกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู-อาจารย์ บางครั้งเกิดการร้องเรียนกล่าวโทษกัน สภาพความขัดแย้งดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นกับสถานศึกษาใดแล้วย่อมบั่นทอนประสิทธิภาพการทำงาน บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน สภาพบรรยากาศทำงานไม่ชวนทำงาน การพูดจาขาดความเข้าใจกัน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานศึกษาทุกด้าน และยังส่งผลถึงภาพพจน์ชื่อเสียงของสถานศึกษาอีกด้วย

สภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ถึงแม้ว่าไม่รุนแรงแต่ต้องได้รับการแก้ไขซึ่งปัญหาดังกล่าวควรที่จะนำมาศึกษาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งสนใจที่จะทราบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหาร

แนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากร ที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานนั้นมีอยู่มากมายหลายวิธี ผู้บริหารอาจเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับบุคคล สภาพของสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้นๆ อรุณ รักธรรม (2522 : 406) กล่าวว่า “สังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมชาวพุทธ ชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน จนรับเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ อันเป็นรากฐานของมนุษยสัมพันธ์มาเป็นปรัชญาชีวิต ยึดเอาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและกลายเป็นค่านิยมประเพณีวัฒนธรรม

ของสังคมไทยและเป็นหลักของกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของการปฏิบัติราชการ” ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่าการค้าใดๆ ทั้งดีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีมีอยู่มาก ทั้งที่เป็นหลักธรรมสำหรับตัวบุคคลแต่ละคน หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวมิให้มนุษย์เบียดเบียนกัน และหลักธรรมอันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

มนุษย์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาได้รวบรวมหัวข้อธรรมไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่า หมวดธรรมแต่ละหมวดธรรม จะประกอบด้วยข้อธรรมต่าง ๆ ย่อยลงไปอีก (พระราช วรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) 2528 ก : 3) หมวดธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชามนุษยสัมพันธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทางพุทธศาสนาได้แนะนำไว้มีดังนี้คือ สังคหัตถุธรรม 4, พรหมวิหารธรรม 4, (อรุณ รักรธรรม 2522 : 407) ฌราวาสธรรม 4 (วิริยูทร วิเชียรโชติ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. 2526 : 25-31) เป็นต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนา น่าจะได้นำเอาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่การนำเอาหลักธรรมข้อใดในหมวดธรรมใดมาน้อยเพียงใดนั้น พบว่ามีผู้ศึกษาไว้ น้อยมากสมควรนำมาศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามความหมายของข้อธรรมในหมวดธรรมต่างๆ แห่งพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติต่อบุคลากรที่เป็นครู-อาจารย์ที่สอนในสถานศึกษา โดยยึดเอาข้อธรรมในหมวดธรรมต่าง ๆ 3 หมวดธรรม สำหรับเป็นกรอบของพฤติกรรมที่จะศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. พรหมวิหารธรรม 4
2. สังคหัตถุ ธรรม 4
3. ฌราวาสธรรม 4

ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบไปด้วย สถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 19 แห่ง ซึ่งปัจจุบันสภาพปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนเมืองขนาดใหญ่ ได้ทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการแข่งขัน แย่งแย่งการทำมาหากิน เนื่องจากมีประชากรอยู่หนาแน่น ชาติที่อยู่อาศัย เกิดแหล่งเสื่อมโทรม เกิดปรากฏการณ์เกี่ยวกับการปล้นฆ่า ข่มขืน และพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคมปรากฏอยู่ทั่วไป สังคมปัจจุบันนี้สนใจแต่การพัฒนาทางด้านวัตถุ ขาดความสนใจการพัฒนาทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุทำให้คนสมัยใหม่ หลงไหลใฝ่ฝันต่อรูปธรรมที่จะนำความสุขสบายมาให้แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงหลักธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในสังคมเมืองขนาดใหญ่ ย่อมได้รับผลกระทบดังกล่าวต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เช่น ปัญหาการจราจรที่ติดขัด นับวันจะรุนแรงมากขึ้น ย่อมส่งผลต่อสภาพจิตใจของนักเรียนในปัจจุบันในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้วัฒนธรรมจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามา มีอิทธิพลในสังคมไทย ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติไม่สามารถถ่วงถอยสิ่งที่เหมาะสมได้ หลักธรรมในพระพุทธศาสนาของบุคคลในสังคมจึงมีลักษณะเสื่อมทรามลง ควรได้รับการ

เชี่ยวชาญอย่างทันทั่วทั้งที่ เพราะสภาพจิตใจของคนปัจจุบันกำลังถูกคุกคามด้วยความเจริญรุดหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงตกเป็นทาสของวัตถุ ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้บริหารให้เป็นไปตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่บังเกิดผลในทางประพฤติปฏิบัติของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาค้นคว้าและติดตามการปฏิบัติพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และผู้บริหารได้นำไปปฏิบัติในระดับใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม 3 หมวด คือ ฌราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา กองสถานศึกษาที่สังกัด

1.3 สมมติฐานของงานวิจัย

1.3.1 ครู-อาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.3.2 ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.3.3 ครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.3.4 ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.3.5 ครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.3.6 ครู-อาจารย์ที่มีสังกัดกองสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับครูอาจารย์ ที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการบริหารนั้นมีอยู่มากมาย ผู้บริหารอาจเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับบุคคล สภาพสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น ๆ สังคมไทยส่วนมากเป็นสังคมชาวพุทธ ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ หลักธรรมต่างๆ ของพระพุทธเจ้า นับว่าเป็นรากฐานของหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ที่มีส่วนสำคัญต่อชีวิตมาเป็นปรัชญาชีวิตและยึดเอาเป็นแนวปฏิบัติการดำเนินชีวิตจนกลายเป็นค่านิยมประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย ผู้ศึกษาเห็นว่าผู้บริหารอาชีวศึกษาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ น่าจะนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ตามความหมายหมวดธรรมต่าง ๆ แห่งพระพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติต่อบุคลากรที่เป็นครู-อาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับกรอบความคิดในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา (พระราชวรมนี ประยุกโต) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา (วีรยุทธ วิเชียรโชติ) และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชามนุษยสัมพันธ์ (อรุณ รักธรรม) ได้จัดรวบรวมหัวข้อธรรมต่างๆ ไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่าหมวดธรรม 3 หมวด คือ ฌราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4 ซึ่งตรงกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ไว้ ผู้ศึกษาได้นำพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม ตามหมวดธรรม ตามหมวดธรรม 3 หมวด มาเป็นกรอบแนวคิด

ผู้ศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์	ฌราวาสธรรม 4	สังคหวัตถุธรรม 4	พรหมวิหารธรรม 4
พระราชวรมนี ประยุกโต	✓	✓	✓
ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์	✓	✓	✓
วีรยุทธ วิเชียรโชติ	✓	✗	✗
อรุณ รักธรรม	✗	✓	✓

ในการวิจัยครั้งนี้เน้นหมวดธรรม 3 หมวด คือ ฌราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4

ฆราวาสธรรม 4 คือ หลักธรรมสำหรับการครองตน การครองชีวิตของบุคคลซึ่งประกอบด้วย 4 ประการคือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

สังคหวัตถุธรรม 4 คือ หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคลและหลักการสงเคราะห์ ซึ่งกันและกันของบุคคลในสังคมประกอบด้วย 4 ประการ คือ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตา

พรหมวิหารธรรม 4 คือ ธรรมประจําใจของผู้ประเสริฐ เป็นหลักธรรมของผู้บริหาร จะต้องใช้ในการปฏิบัติตนต่อกุ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารตามหมวดธรรม 3 หมวด คือ (1) ฆราวาสธรรม 4 (2) สังคหวัตถุธรรม 4 (3) พรหมวิหารธรรม 4

1.5.2 ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 19 สถานศึกษา จำนวน 1,592 คน

1.5.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

1.5.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) เพศ แบ่งเป็น
 - ชาย
 - หญิง
- 2) อายุ แบ่งเป็น
 - ต่ำกว่า 35 ปี
 - 35 ปี ขึ้นไป
- 3) สถานภาพสมรส แบ่งเป็น
 - โสด
 - สมรส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) รายได้ (เงินเดือน) แบ่งเป็น

- ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 10,000 - 12,000 บาท
- สูงกว่า 12,001 บาท

5) ระดับการศึกษา

- ระดับปริญญาตรี
- ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

6) กองที่สถานศึกษาสังกัด

- กองวิทยาลัยเทคนิค
- กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
- กองการศึกษาอาชีพ

1.5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารอาชีวศึกษาหมวดธรรม 3 หมวด คือ ขรวาจาธรรม 4 (สังกะ ทมะ ขันติ จาคะ) สังคหัตถธรรม 4 (ทาน ปิยะวาจา อุตตจริยา สมานัตตา) พรหมวิหารธรรม 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา)

1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.6.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 19 แห่ง ครู-อาจารย์ จำนวน 1,592 คน

1.6.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์อัตราส่วนของประชากรทั้ง 19 แห่ง โดยใช้สูตรของ Taro yamane และนำกลุ่มตัวอย่างมาทำการ Random sampling กลุ่มจำนวนครู-อาจารย์ในแต่ละสถานศึกษา จำนวน 320 คน การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 ไปใช้

1.7 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพภูมิศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารในทัศนะครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

1.8 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยนี้ ได้ใช้คำบางคำที่มีความหมายแตกต่างไปจากที่ใช้กันอยู่ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นเพื่อให้มีความหมายและเข้าใจตรงกัน ผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของคำต่อไปนี้

1.8.1 ครู-อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการที่เป็นครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.8.2 ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งทำหน้าที่บริหารและเป็นผู้บังคับบัญชาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

1.8.3 พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในระหว่างบุคคล

1.8.4 พุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาที่แสดงไว้ โดยมีหัวข้อธรรมเป็นชุด ๆ ชุดหนึ่ง ๆ เรียกว่า หมวดธรรมหนึ่ง ๆ อันประกอบด้วยหมวดธรรม 3 หมวด ได้แก่ ขรവാสนธรรม 4 สังคหัตถุธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4

1.8.4.1 ขรวาสนธรรม 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารจะต้องใช้ในการครองเรือน การครองชีวิตของบุคคล ประกอบด้วยข้อธรรม 4 ข้อ คือ

1) สัจจะ หมายถึง ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พุคจริง ทำจริง มีความปรารถนาดีและมีพฤติกรรมปฏิบัติต่อกันที่ตรงไปตรงมาไม่ทำร้ายผู้อื่น

2) ทมะ หมายถึง การข่มใจและการหักห้ามใจ หักห้ามความโกรธ ความอยากได้ ความหลง กิเลส ไม่หลงในลาภยศ ไม่คอร์รัปชัน ไม่คิดหุศิมใจกัน

3) ขันติ หมายถึง ความอดทนเมื่อต้องข่มใจ บางครั้งอาจเกิดเล็ดล้มความตั้งใจ ความมานะอดทน มีความเพียรพยายาม อดทนต่อความยากลำบาก ความถูกต้องของผู้อื่น อดทนต่อการก้าวร้าวของผู้อื่น

4) จาคะ หมายถึง การบริจาค การให้ในที่นี้ ผู้มีมนุษยสัมพันธ์ไม่เพียงแต่ให้ในด้านความรู้ยังรวมถึงให้เกียรติ ให้อุปการะด้วย

1.8.4.2 สังกหัตถธรรม 4 เป็นหลักธรรมซึ่งใช้สำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจและการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสมัครสมานสามัคคีและมีความสุข ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ

- 1) ทาน หมายถึง การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนจนถึงการให้ความรู้ และการแนะนำคำสั่งสอนการให้ทานมี 2 ลักษณะ
 - ผู้ให้ด้วยตัวเองเป็นความตั้งใจที่จะให้
 - มีผู้ขอบริจาค
- 2) ปิยวาจา หมายถึง การใช้ถ้อยคำเจรจาที่ไพเราะ สุภาพ นอบน้อมและจริงใจต่อกัน ใช้คำพูดให้เหมาะสมก่อนการเจรจาความให้คิดก่อนหรือยกเว้น ไม่พูดอะไรโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะอารมณ์ของตนเอง ถ้าอารมณ์เสียพูดไป อาจทำลายมิตรสัมพันธ์ได้
- 3) อัถตจริยา หมายถึง เป็นความประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นคุณธรรมที่จะสื่อสารความสัมพันธ์และความรักใคร่ ความไว้วางใจกัน รู้จักที่สูงที่ต่ำ รู้จักกาลเทศะไม่ถือตัว เป็นกันเอง ไม่โอ้อวด ไม่นิ่งคูดาย ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ตระหนี่ตัว ชันอาสาทำงาน
- 4) สมานัตตา หมายถึง ความเป็นคนที่มีความเสมอต้นเสมอปลายและวางตัวเหมาะสมและเข้ากับผู้อื่นได้ทุกโอกาส

1.8.4.3 พรหมวิหารธรรม 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารจะต้องใช้ในการปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ

- 1) เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ผู้ที่มีเมตตาจะมีใบหน้าอัมเอิบ ตามีประกายแห่งความเมตตา และความเมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ทำให้โลกมีสันติสงบและน่าอยู่ มีคนที่เป็นมิตรกันเป็นส่วนมาก
- 2) กรุณา หมายถึง ความสงสารคิดอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเห็นผู้ใดตกอยู่ในความทุกข์ก็อยากจะช่วยให้พ้นทุกข์
- 3) มุทิตา หมายถึง ความพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขก็แสดงความยินดีหรือดีใจกับผู้อื่นที่เห็นเขาได้รับความสำเร็จ ได้รับรางวัลสมหวังในชีวิต
- 4) อุเบกขา หมายถึง ความวางเฉย ไม่ดีใจ หรือเสียใจจนเกินไปเมื่อประสบเหตุเภทภัย วางตนวางใจให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ง่าย ๆ นั่นคือมีจิตใจที่มั่นคง

1.8.5 เพศ หมายถึง ครู-อาจารย์ที่เป็นเพศชายและเพศหญิง

1.8.6 อายุ หมายถึง อายุครู-อาจารย์แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับ 35 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 35 ปี

1.8.7 สถานภาพสมรส หมายถึง ครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพโสดและสมรสแล้ว รวมทั้งหม้ายหรือหย่าร้าง

1.8.8 รายได้ หมายถึง เงินเดือนประจำต่อเดือนที่ครู-อาจารย์ ได้รับในปีงบประมาณ 2541 แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 10,000 บาท 10,000-12,000 บาท และสูงกว่า 12,001 บาท

1.8.9 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู-อาจารย์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่าปริญญาตรี

1.8.10 กองสถานศึกษา หมายถึง กองสถานศึกษาที่ครู-อาจารย์สังกัด ได้แก่ กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา และกองการศึกษาอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยได้พยายามศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับเรื่องดังกล่าว โดยนำเสนอเป็นลำดับหัวข้อดังนี้

1. ประวัติและความเป็นมาของกรมอาชีวศึกษา
2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา
3. บทบาทของกองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษาและกองการศึกษาอาชีพ
4. ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529
5. ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
6. ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร
7. แนวทางในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร
8. หลักธรรมที่นำมาใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติและความเป็นมาของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาถือกำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 ภายหลังจากที่กระทรวงธรรมการได้ยุบกรมอาชีวศึกษา ในปี พ.ศ. 2481 แล้วตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ กรมสามัญ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และกรมวิชาการมีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ จัดสอบไล่ ทำตำรา ต่อมา พ.ศ. 2484 เห็นว่ากรมวิชาการมีภาระทางด้านจัดอาชีวศึกษามาก จึงได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 และมีผล
เอกสารนี้บังคับใช้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาคือวันที่ 19 สิงหาคม 2484 กระทรวงธรรมการ
ไม่ว่ากรณีใดได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้นแทนกรมวิชาการ ส่วนกรมวิชา
การเป็นกอง ๆ หนึ่งในกรมอาชีวศึกษา

โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียนและกองวิชาการ ต่อมาเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ได้รับความกระทบกระเทือนจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนอาชีวศึกษาบางแห่งต้องยุบเลิกไป เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง ใน พ.ศ. 2488 กรมอาชีวศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเรื่อยมา จนปี พ.ศ.2495 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดแบ่งส่วนราชการในกรมอาชีวศึกษาขึ้นใหม่ ให้สอดคล้องกับการขยายตัวแห่งการอาชีวศึกษา โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียนการช่าง กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม กองโรงเรียนเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองส่งเสริมอาชีพ และกองออกแบบและก่อสร้าง

ในปี พ.ศ.2509 ได้มีพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการในกรมอาชีวศึกษาขึ้นอีก มีกองใหม่เพิ่มขึ้น คือ กองบริการเครื่องจักรกล มีหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อเครื่องมือฝึกลaboratory แนะนำการใช้และบำรุงรักษาเครื่องจักร จัดเตรียมอะไหล่และอุปกรณ์เครื่องจักร ซ่อมเครื่องจักรและอุปกรณ์ และควบคุมทะเบียนเครื่องจักร

ปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 272 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2515 แบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษาเป็น 9 กองคือ สำนักงานเลขานุการกรม กองออกแบบและก่อสร้าง กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองแผนงาน กองบริการเครื่องจักรกล หน่วยงานนิเทศก์ กองโรงเรียน และกองวิทยาลัย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 กรมอาชีวศึกษาได้จัดตั้งหน่วยงานภายในกรมอีกหน่วยคือ ส่วนการศึกษาเกษตร มีหน้าที่ดูแลส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเกษตรกรรมและวิทยาลัยเกษตรกรรม และได้จัดตั้งสำนักงานโครงการเงินยืม เพื่อจัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ (กศช.) ขึ้นทำหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อการนี้ เป็นหน่วยงานภายในของกรมอีกหน่วยหนึ่งในปี พ.ศ. 2521

ในปี พ.ศ.2522 มีการจัดตั้งหน่วยงานภายในของหน่วยงานนิเทศก์ คือ ศูนย์ฝึกลaboratory และพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อทำหน้าที่จัดฝึกลaboratory ดำเนินการพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรวิชาชีพ จัดหา ผลิตและบริการวัสดุอุปกรณ์การศึกษา โดยเน้นด้านช่างอุตสาหกรรมและได้ประกาศใช้ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2522 ซึ่งปรับปรุงจากระเบียบฯ ปี พ.ศ. 2521 และในปี พ.ศ. 2523 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523 กำหนดให้มี 10 หน่วยงาน คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองบริการเครื่องจักรกล กองแผนงาน กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองออกแบบและก่อสร้าง และหน่วยงานนิเทศก์ ซึ่งการแบ่งส่วนราชการใหม่นี้เกี่ยวกับกองสถานศึกษา ได้จัดให้กองวิทยาลัยเกษตรกรรม มีหน้าที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาทางด้านเกษตรและบริหารงานเกี่ยวกับ

สถานศึกษาที่เป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค มีหน้าที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษา และบริหารงานสถานศึกษาที่เป็นวิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยช่างกลปทุมวัน และกองวิทยาลัย อาชีวศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน ปรับปรุงการบริหารงานสถานศึกษาที่เป็นวิทยาลัย พณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยสารพัดช่าง

ในปี พ.ศ.2526 ได้ขยายศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ โดยจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษาแห่งที่สอง ทำหน้าที่ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ภาณิชยกรรมและศิลปหัตถกรรม และในปีนี้กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการเสนอการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ (กรอ.พอ.) และ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2526 คณะกรรมการความร่วมมือภาครัฐและ เอกชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ (กรอ.พอ.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ จึงมีการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการ กรอ.พอ. ขึ้นเป็นการภายใน

ในปี พ.ศ. 2527 ได้จัดตั้งศูนย์นิเทศก์และฝึกอบรมอาชีวศึกษา ประจำภาคขึ้น เพื่อให้ สามารถผนึกกำลังช่วยพัฒนางานของสถานศึกษา ในแต่ละภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5 ภาค คือ ภาคกลาง เหนือ ใต้ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันออกและภาคกลางบางส่วน

ในปี พ.ศ.2529 มีการปรับปรุงระเบียบบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยใช้ ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529

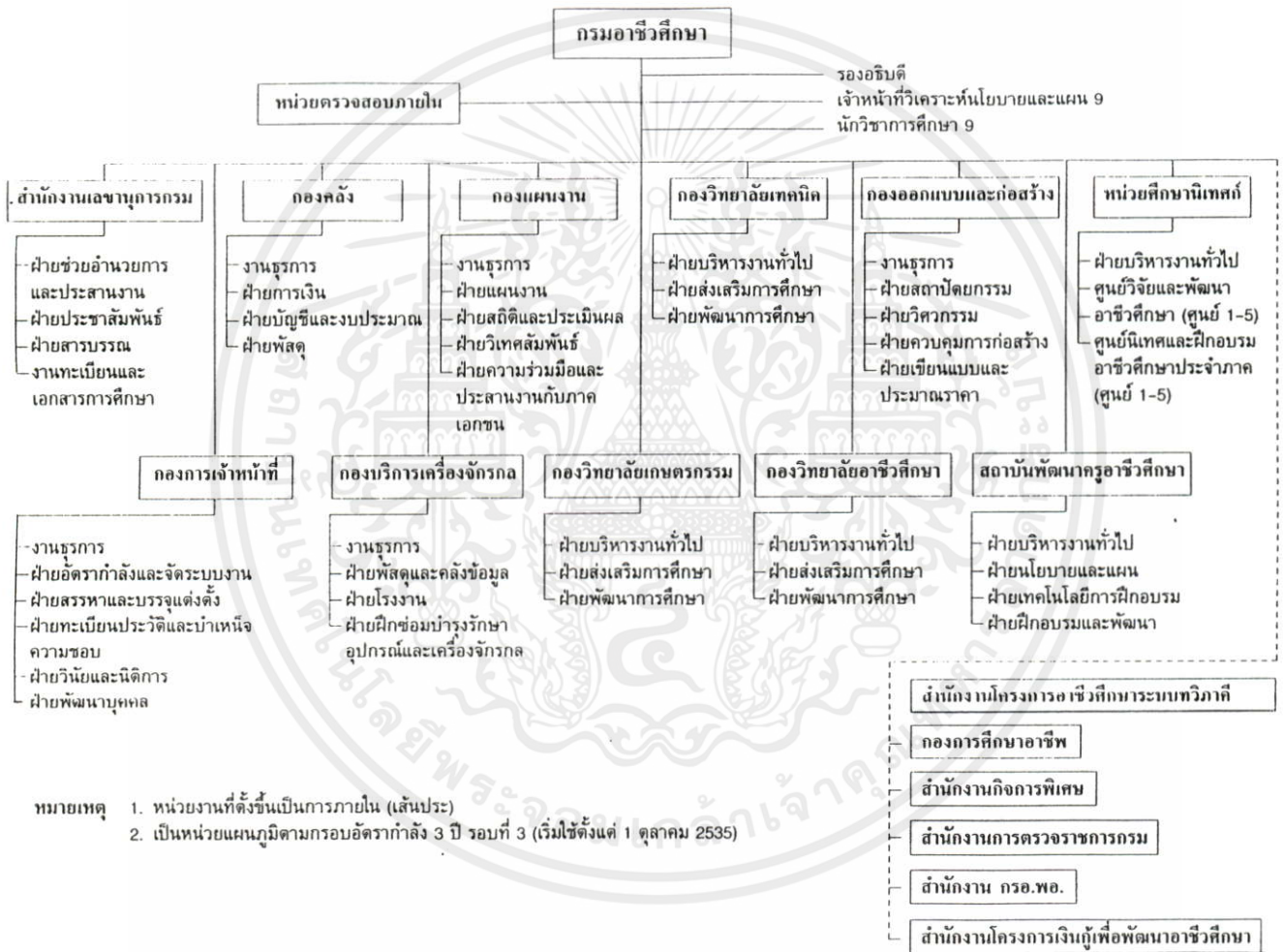
ในปี พ.ศ. 2533 มีประกาศใช้ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการอาชีวศึกษาจังหวัด และอาชีวศึกษาภาค พ.ศ. 2533 เพื่อให้มีการประสานการดำเนินงานอย่างเป็นเอกภาพและใช้ ทรัพยากรร่วมกันอย่างประหยัด โดยยกเลิกระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการจัดกลุ่มสถาน ศึกษา พ.ศ. 2531 ซึ่งระเบียบนี้ประกอบด้วยองค์การบริหาร 2 ระดับ คือ อาชีวศึกษาภาค (อศภ.) เป็นองค์กรที่รวมสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคเดียวกันเข้าด้วยกัน รวม 5 ภาค ได้แก่ อาชีวศึกษาภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาค ตะวันออกและภาคกลางบางส่วน อีกระดับหนึ่งคือ อาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) ซึ่งรวมสถาน ศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดเดียวกันเข้าด้วยกัน

ในปี พ.ศ.2533 กรมอาชีวศึกษาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกองเป็นการภายใน คือ กองการศึกษาอาชีพ ประกอบด้วยวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ รายละเอียดการ แบ่งส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษา (ปีงบประมาณ 2534) ปรากฏตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 1

การแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษา

2.2.1 บริหารราชการทั่วไปของกรม และส่วนราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดในสังกัดโดยเฉพาะ

2.2.2 จัดและส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพในระดับประกาศนียบัตรและหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ

2.2.3 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงมอบหมาย

2.3 การแบ่งส่วนราชการ

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523 แบ่งส่วนราชการดังนี้

- 2.3.1 สำนักงานเลขานุการกรม
- 2.3.2 กองคลัง
- 2.3.3 กองการเจ้าหน้าที่
- 2.3.4 กองบริการเครื่องจักรกล
- 2.3.5 กองแผนงาน
- 2.3.6 กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
- 2.3.7 กองวิทยาลัยเทคนิค
- 2.3.8 กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
- 2.3.9 กองออกแบบและก่อสร้าง
- 2.3.10 หน่วยศึกษานิเทศก์
- 2.3.11 กองการศึกษาอาชีพ เป็นการแบ่งส่วนราชการภายใน

หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการระดับกอง

สำนักงานเลขานุการกรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรมอาชีวศึกษาและราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
(ก) ปฏิบัติงานสารบรรณของกรม
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและเลขานุการของกรม
- (ค) ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนเอกสาร หลักฐานการศึกษาของกรม
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองคลัง มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะของกรม
- (ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรมสัญญาและงานคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม
- (ค) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองบริการเครื่องจักรกล มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ดำเนินการผลิต ซ่อมสร้าง บำรุงรักษา ประสานงานการจัดซื้อ จัดหาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักรกลของกรม
- (ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองแผนงาน มีอำนาจหน้าที่

- (ก) เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายและแผนการ จัดการศึกษาวิชาชีพ จัดทำแผนงาน โครงการของกรม
- (ข) จัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงานของกรม ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด
- (ค) จัดระบบการสำรวจ การเก็บ การใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดและเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม
- (ง) ติดต่อและประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศ ด้านความช่วยเหลือ และร่วมมือทางด้านการศึกษา รวมทั้งการจัดประชุม และเจรจาตามที่ได้รับมอบหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กองวิทยาลัยเกษตรกรรม มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองวิทยาลัยเทคนิค มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภทอุตสาหกรรม

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภทคหกรรม

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองออกแบบและก่อสร้าง มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการงานก่อสร้างของกรม

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยศึกษานิเทศก์ มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองการศึกษาอาชีพ เป็นการแบ่งส่วนราชการภายในกรมอาชีวศึกษาโดยให้มีอำนาจหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภายในวงราชการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม หากมีผู้คัดค้านหรือขอให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
หลักสูตรพิเศษ

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่และความรับผิดชอบของกองวิทยาลัยเทคนิค

กองวิทยาลัยเทคนิค มีอำนาจหน้าที่

(ก) ส่งเสริม พัฒนา กำกับ ดูแลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ประเภท
อุตสาหกรรม

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือ
ได้รับมอบหมาย

แบ่งงานออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล
ทางการศึกษา จัดระบบข้อมูลติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การอนุมัติอนุญาตให้ครู-
อาจารย์ นักศึกษา สถานศึกษา ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ เช่น ตรวจสอบ
หลักฐานเอกสารทางการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาต่อ ฝึกอบรม ครูงานของครู-
อาจารย์ การฝึกงานของนักศึกษา การแลกเปลี่ยนเยาวชนทั้งภายในและต่างประเทศ การดำเนิน
กิจกรรมของกลุ่มสถานศึกษาและกิจกรรมของนักศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอน ตาราง
สอน แผนการเรียน ทัศนศึกษาและครู-นักเรียน และประสานงานด้านทุนการศึกษา
พร้อมทั้งรับผิดชอบงานธุรการของกอง

2. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
บริหารงานบุคคล บริหารสถานศึกษา บริหารงบประมาณและการเงิน ตามที่ได้รับมอบหมาย
แบ่งงานภายในเป็น 2 งาน ดังนี้

2.1 งานส่งเสริมการศึกษา 1

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานให้ข้อเสนอแนะเสนอ
ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การพัฒนาเตรียมบุคคลเข้ารับการอบรมเพื่อเตรียมแต่ง
ตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษา และการบริหารงานของสถานศึกษาตามที่ได้รับ

เอกสารนี้เป็น **มอบหมาย** งานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 งานส่งเสริมการศึกษา 2

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงาน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ จัดทำแผนจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณหมวดรายจ่ายต่าง ๆ กำกับดูแล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและพัสดุ การจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา เงินนอกงบประมาณตามหมวดรายจ่าย

3. ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การศึกษาวิเคราะห์แผนงาน/งาน/โครงการด้านการจัดการศึกษา งานโครงการพิเศษ การพัฒนาและบริการชุมชนที่เป็นงานลักษณะโครงการ การประเมินผลแผนงานและโครงการ การจัดตั้ง ปรับปรุง ยุบ ขยายสถานศึกษา แผนกวิชา คณะวิชา การกำหนดเป้าหมาย การรับนักเรียน-นักศึกษา การพัฒนาค้นคว้าเทคนิควิธีการใหม่เกี่ยวกับระบบบริหารงาน หรือการจัดการในสถานศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มาตรฐานสถานศึกษาด้านต่าง ๆ เกณฑ์ครู : ชั่วโมงสอน ห้องเรียน ค่าวัสดุรายหัว ที่ดินสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ กำกับดูแล ประเมินมาตรฐานสถานศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบของกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่

- (ก) ส่งเสริม พัฒนา กำกับ ดูแล สถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพประเภทพาณิชยกรรม กหกรรม ศิลปหัตถกรรม และหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ
- (ข) ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

แบ่งงานออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา จัดระบบข้อมูลติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การอนุมัติ อนุญาตให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา สถานศึกษา ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ เช่น ตรวจสอบหลักฐานเอกสารทางการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาต่อ ฝึกอบรม คุนงานของครู-อาจารย์ การฝึกงานของนักศึกษา การแลกเปลี่ยนเยาวชนทั้งภายในและต่างประเทศ การดำเนินการค้าไม่ว่ากรณีใด กิจกรรมของกลุ่มสถานศึกษา และกิจกรรมของนักศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอน ตาราง

สอน แผนการเรียน ทักษะศึกษาและดูงานของครู-นักเรียน และประสานงานด้านทุนการศึกษา พร้อมทั้งรับผิดชอบงานธุรการของกอง

2. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและบริหารสถานศึกษา การบริหารงบประมาณและการเงิน ตามที่ได้รับมอบหมาย แบ่งงานภายในเป็น 2 งาน ดังนี้

2.1 งานส่งเสริมการศึกษา 1

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงาน ให้ข้อเสนอแนะ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การพัฒนา เตรียมบุคคลเข้ารับอบรมเพื่อเตรียมแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษาและการบริหารงานของสถานศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2 งานส่งเสริมการศึกษา 2

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ จัดทำแผนจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณหมวดรายจ่ายต่าง ๆ กำกับดูแล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและพัสดุ การจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา เงินนอกงบประมาณตามหมวดรายจ่าย

3. ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การศึกษาวิเคราะห์แผนงาน/งาน/โครงการ ด้านการจัดการศึกษา งานโครงการพิเศษ การพัฒนาและบริการชุมชนที่เป็นงานลักษณะโครงการ การประเมินผลแผนงานและโครงการ การจัดตั้ง ปรับปรุง ขยายสถานศึกษา แผนกวิชา คณะวิชา การกำหนดเป้าหมาย การรับนักเรียน-นักศึกษา การพัฒนาค้นคว้าเทคนิควิธีการใหม่เกี่ยวกับระบบบริหารงาน หรือการจัดการในสถานศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มาตรฐานสถานศึกษาด้านต่าง ๆ เกณฑ์ครู : ชั่วโมงสอน ห้องเรียน ค่าวัสดุรายหัว ที่ดินสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ กำกับ ดูแลประเมินมาตรฐานสถานศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่และความรับผิดชอบของกองการศึกษาอาชีพ

กองการศึกษาอาชีพ มีอำนาจหน้าที่

(ก) ส่งเสริม พัฒนา กำกับ ดูแล สถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม เกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรพิเศษ

(ข) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

แบ่งงานออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา จัดระบบข้อมูลติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การอนุมัติ อนุญาตให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา สถานศึกษา ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ เช่น ตรวจสอบหลักฐานเอกสารทางการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาต่อ ฝึกอบรม คุนงานของครู-อาจารย์ การฝึกงานของนักศึกษา การแลกเปลี่ยนเยาวชนทั้งภายในและต่างประเทศ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสถานศึกษา และกิจกรรมของนักศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอน ตารางสอน แผนการเรียน ทักษะศึกษาและคุณภาพของครู-นักเรียน และประสานงานด้านทุนการศึกษา พร้อมทั้งรับผิดชอบงานธุรการของกอง

2. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และบริหารสถานศึกษา การบริหารงบประมาณและการเงิน ตามที่ได้รับมอบหมาย แบ่งงานภายในเป็น 2 งาน ดังนี้

2.1 งานส่งเสริมการศึกษา 1

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำกับ ดูแล ให้ข้อเสนอแนะงานบุคคลและบริหารสถานศึกษา

2.2 งานส่งเสริมการศึกษา 2

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการและประสานงานให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ จัดทำแผนจัดสรรงบประมาณ การบริหารงบประมาณหมวดรายจ่ายต่าง ๆ กำกับดูแล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและพัสดุ การจัดทำแผน

การใช้เงินบำรุงการศึกษา เงินนอกงบประมาณตามหมวดรายจ่าย

3. ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการ และประสานงานเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การศึกษาวิเคราะห์แผนงาน/งาน/โครงการ ด้านการจัดการศึกษา งานโครงการพิเศษ การพัฒนาและบริการชุมชนที่เป็นงานลักษณะโครงการ การประเมินผล แผนงานและการรับนักเรียน-นักศึกษา การพัฒนาค้นคว้าเทคนิควิธีการใหม่เกี่ยวกับระบบบริหารงาน หรือการจัดการในสถานศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มาตรฐานสถานศึกษาด้านต่าง ๆ เกณฑ์ครู : นักเรียน ชั่วโมงสอน ห้องเรียน ค่าวัสดุรายหัว ที่ดินสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ กำกับดูแล ประเมินมาตรฐานสถานศึกษา ฝ่ายพัฒนาการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

3.1 งานพัฒนาการศึกษา

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำหนดแผนหลักของสถานศึกษา ประสานงานกับสถานศึกษา จัดทำแผนเพื่อของงบประมาณ จัดทำคำขอตั้งงบประมาณ วิเคราะห์จำนวนนักเรียน และกำหนดเป้าหมายนักเรียน วางแผนเพิ่ม ลดสาขาวิชา โครงการจัดตั้งวิทยาลัยใหม่ จัดทำโครงการขอความช่วยเหลือกับต่างประเทศ

3.2 งานมาตรฐานการศึกษา

มีหน้าที่รับผิดชอบ ศึกษาวิเคราะห์จำนวนครุภัณฑ์ต่อห้องเรียน/จำนวนนักเรียน กำหนดมาตรฐานครุภัณฑ์ ศึกษาวิเคราะห์ขนาดของที่ดินที่ตั้งของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ดำเนินการของงบประมาณในเรื่องของครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

สถานศึกษาที่สังกัดกองการศึกษาอาชีพ ได้แก่

1. วิทยาลัยสารพัดช่าง ปัจจุบันมีจำนวน 54 แห่ง

มีหน้าที่หลัก จัดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นให้แก่ประชาชนผู้สนใจที่จะแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาชีพ เปิดสอน 3 รอบ คือ รอบเช้า รอบบ่าย และรอบค่ำ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามสาขาวิชาชีพที่ตนสนใจและต้องการจะเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามปกติจะใช้หลักสูตร 225 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรหลากหลาย ซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นจบในตัวเอง เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาเข้ามาศึกษาวิชาชีพ ผู้ที่ต้องการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ตลอดจนผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้ว นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน

ในปัจจุบันใช้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พ.ศ.2533 ได้จัดชั่วโมงเรียนให้แตกต่างกันตามความสำคัญและความจำเป็นของรายวิชา ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน โดยจัดเวลาเรียนตั้งแต่ 6 ชั่วโมง ถึง 225 ชั่วโมง มี 258 รายวิชา จาก 5 ประเภทวิชา คือ

1. ช่างอุตสาหกรรม
2. พาณิชยกรรม
3. คหกรรม
4. ศิลปหัตถกรรม
5. เกษตรกรรม

เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบันอย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้สะดวกในเวลาไม่นานนัก เพราะได้เรียนเฉพาะเจาะจงกับเรื่องที่ต้องการทำที่จำเป็นจริง ๆ นอกจากกำหนดเวลาเรียนให้สั้นลง และหลากหลายไม่เท่ากันตามความจำเป็นของแต่ละวิชาหรืออาชีพแล้ว หลักการที่เน้นอีกประการหนึ่งคือ ทักษะที่จำเป็นในการนำไปใช้ประกอบอาชีพ จึงให้เวลาฝึกภาคปฏิบัติมากเป็นพิเศษ จะมีภาคทฤษฎีเพียงเล็กน้อยเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะงานอาชีพที่จะต้องทำออกมาเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่ไม่มีโอกาสศึกษาวิชาชีพในระบบ ได้มีโอกาสฝึกวิชาชีพตามที่ตนต้องการและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ตามความถนัดและความสนใจ
2. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาชีพอยู่แล้ว ได้มีโอกาสศึกษาเทคโนโลยีใหม่ ๆ และฝึกวิชาชีพเพิ่มเติมในอาชีพนั้นๆ สามารถนำไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เป็นการยกระดับการทำงานและเพิ่มพูนรายได้แก่ตนเองและครอบครัว
3. เพื่อเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่มีอาชีพอยู่แล้ว แต่ประสงค์จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ได้มีโอกาสศึกษาและฝึกวิชาชีพอื่นตามที่ตนเองถนัดและสนใจ เพื่อให้มีรายได้สูงขึ้นจากเดิมตามความประสงค์ของตน
4. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาที่สนใจเลือกเรียนวิชาชีพ สามารถเรียนตามหลักสูตรนี้ได้และเมื่อจบหลักสูตรนี้แล้วสามารถโอนหน่วยกิตการเรียนไปสมทบกับหน่วยกิตของระบบโรงเรียนที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ความชำนาญ ตลอดจนแนวทางการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วิทยาลัยการอาชีพ

หน้าที่หลัก เป็นแหล่งฝึกวิชาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.5-ม.6) สำหรับนักเรียนจากสถานศึกษาของรัฐและเอกชน จัดสอนในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน มีลักษณะ Sharedtime Vocational School ซึ่งใช้เวลาเรียนในรอบปกติ โดยนักเรียนจากสถานศึกษาต่าง ๆ จะมาใช้เวลาเรียน วิชาชีพตามเวลาที่กำหนด เมื่อเรียนครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรก็จะได้รับหน่วยกิต และระดับคะแนนเพื่อโอนไปยังสถานศึกษาของตน เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการเรียนตามหลักสูตรทั้ง 2 ระดับ

หน้าที่รองเป็นแหล่งฝึกวิชาชีพแก่เยาวชนนอกโรงเรียน ผู้ใหญ่หรือประชาชนทั่วไปที่สนใจจะแสวงหาความรู้และทักษะทางวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบสัมมาชีพของตนในปัจจุบันหรืออนาคต โดยใช้เวลาเรียนตอนเย็น เป็นหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นจบในตัวเอง จัดสอนในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ใช้หลักสูตรการฝึกที่สอดคล้องกับอาชีพและความต้องการกำลังคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2522 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กรมอาชีวศึกษาโดยอนุมัติของกระทรวงศึกษาธิการ ตามคำสั่งที่ อ. 110/2522 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2522 จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2522

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย ศูนย์ฝึกวิชาชีพ หรือสถานศึกษาที่เรียก

ชื่ออย่างอื่นในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการศูนย์ หรือตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.กำหนด

“ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ หรือตำแหน่งซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค. กำหนด

“นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม” หมายความว่า ผู้ที่กำลังเรียน ศึกษาหรือฝึกอบรม ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา

“บุคลากรอื่น” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

หน้าที่ของสถานศึกษา

ข้อ 5 สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษา ฝึกอบรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้สถานศึกษาคำนึงการดังต่อไปนี้

5.1 จัดการศึกษาตามหลักสูตรและแผนการศึกษาของชาติ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในด้านเกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรม ระดับต่าง ๆ

5.2 จัดการศึกษา ฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ

5.3 วิเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพต่าง ๆ

5.4 ฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ

5.5 ให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

5.6 รับงานการจ้างที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

5.7 ประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของ

นักเรียน นักศึกษาหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

หน่วยงาน

ข้อ 6 ให้สถานศึกษาแบ่งหน่วยงานออกเป็นฝ่ายดังต่อไปนี้

6.1 ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

6.2 ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน 6.2 ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้ง 6.3 ฝ่ายวางแผนและพัฒนา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 ฝ่ายวิชาการ

ข้อ 7 ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา มี 9 งาน

- 7.1 งานการเงิน
- 7.2 งานการบัญชี
- 7.3 งานสารบรรณ
- 7.4 งานประชาสัมพันธ์
- 7.5 งานบุคลากร
- 7.6 งานเอกสารการพิมพ์
- 7.7 งานทะเบียน
- 7.8 งานพัสดุ
- 7.9 งานอาคารสถานที่

ข้อ 8 ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา มี 5 งาน

- 8.1 งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
- 8.2 งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา
- 8.3 งานโครงการพิเศษ
- 8.4 งานปกครอง
- 8.5 งานสวัสดิการ พยาบาลและหอพัก

ข้อ 9 ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มี 4 งาน

- 9.1 งานศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน
- 9.2 งานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ
- 9.3 งานวิจัยและพัฒนา
- 9.4 งานผลิต การค้าและส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์

ข้อ 10 ฝ่ายวิชาการ มีคณะวิชาและงาน

- 10.1 คณะวิชาแบ่งออกเป็นแผนกวิชา

ให้สถานศึกษากำหนดให้มีคณะวิชาและแผนกวิชาตามที่ได้เปิดสอนอยู่ใน

สถานศึกษานั้น

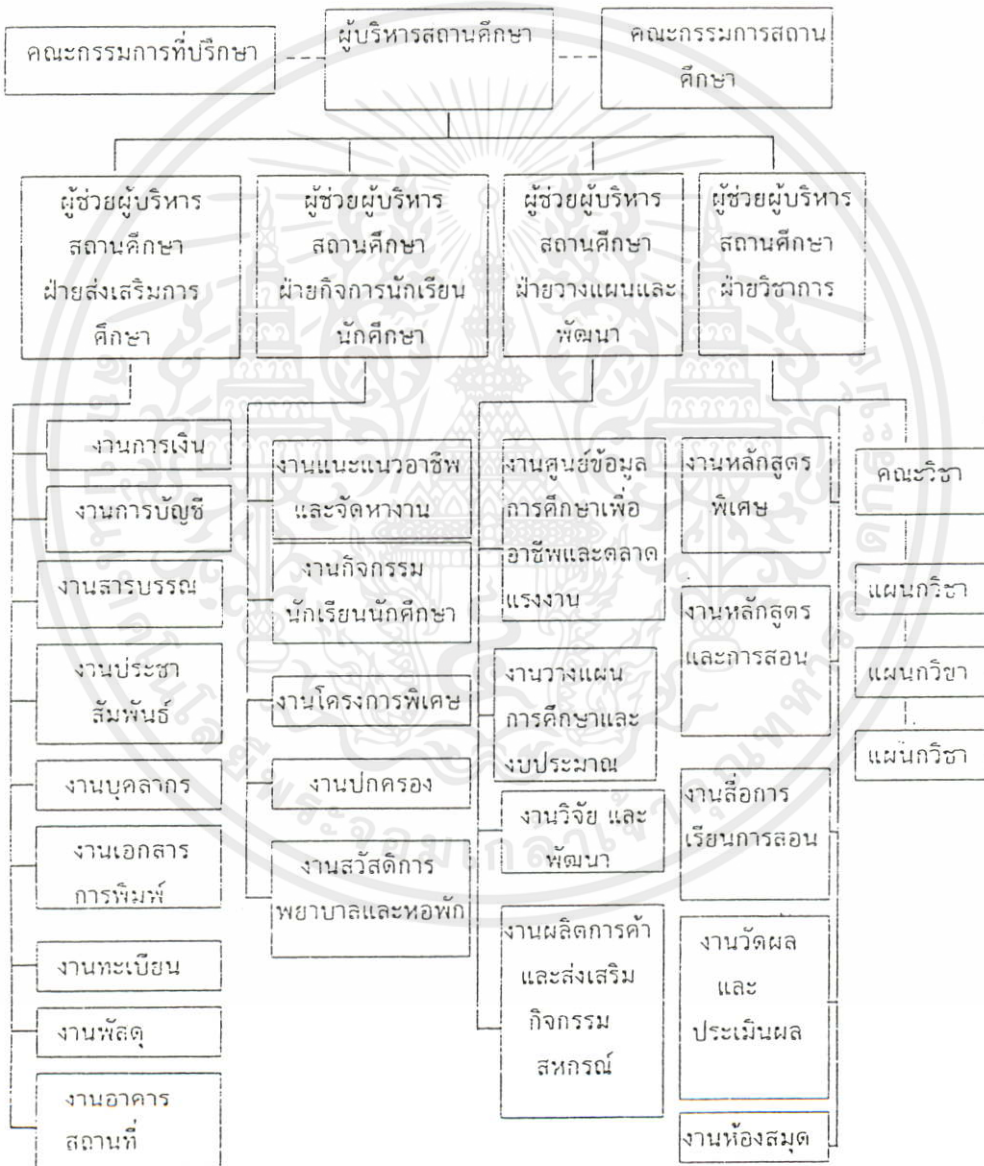
- 10.2 งานหลักสูตรพิเศษ
- 10.3 งานหลักสูตรและการสอน
- 10.4 งานสื่อการเรียนการสอน
- 10.5 งานวัดผลและประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

10.6 งานห้องสมุด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 11 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนภูมิการแบ่งหน่วยงานของสถานศึกษาตามตัวอย่างท้ายระเบียบนี้

แผนภูมิ 2
แผนภูมิบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา

ข้อ 12 การดำเนินงานของสถานศึกษาประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

12.1 ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

12.1.1 ครู 1

12.1.2 ครู 2

12.1.3 อาจารย์ 1

12.1.4 อาจารย์ 2

12.1.5 อาจารย์ 3

12.2 ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

12.2.1 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

12.2.2 อาจารย์ใหญ่

12.2.3 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์

12.2.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือผู้อำนวยการศูนย์

12.2.5 ตำแหน่งซึ่งเป็นผู้บริหารในสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.กำหนด

กำหนด

12.3 ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา ให้บริการทั่วไป หรือส่งเสริมการเรียนการสอนตามที่ ก.ค. หรือ ก.พ. กำหนด

การบริหารงาน

ข้อ 13 ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารงาน รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและปกครองบังคับบัญชา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารและมีคณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นที่ปรึกษาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ 14 คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย

14.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการ

14.2 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารนี้เป็นเป็นกรรมกรวมไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14.3 ผู้แทนฝ่ายต่าง ๆ ฝ่ายละ 1 คน เป็นกรรมการ

14.4 ครู-อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน เป็นกรรมการ
ให้ประธานกรรมการเลือกกรรมการทำหน้าที่เป็นเลขานุการหนึ่งคน

ข้อ 15 การแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายและครู-อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้แต่งตั้งและให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 1 ปีการศึกษา ในกรณีที่กรรมการสถานศึกษาผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งว่างลงหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ประจำในสถานศึกษานั้นๆ ต้องพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายนั้น ๆ หรือครู-อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิแทนแล้วแต่กรณี เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันและไม่แต่งตั้งแทนก็ได้

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการแทนให้อยู่ในตำแหน่งเท่าเวลาของผู้ที่ตนแทน

ข้อ 16 ครู-อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

16.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ดี

16.2 เป็นผู้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ รักษาวินัยโดยเคร่งครัด มีมนุษยสัมพันธ์ดี

16.3 เป็นผู้มีความประพฤติดี ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเสียสละ อุทิศเวลาเพื่อความเจริญของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

16.4 เป็นผู้มิใช่ข้าราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาจะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้มีอายุราชการไม่ถึง 5 ปี ก็ได้

ข้อ 17 ให้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการ ไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม

ในการประชุมกรรมการสถานศึกษา ถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้ใด โดยเฉพาะ กรรมการผู้นั้น ไม่มีสิทธิเข้าประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมให้กรมอาชีวศึกษาทราบทุกครั้ง

ข้อ 18 กรรมการสถานศึกษามีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร และพิจารณาให้ความเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

18.1 การปรับปรุงหน่วยงานและแผนงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18.2 การจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและของรัฐบาล

18.3 การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในสถานศึกษา

18.4 การเปิดสอนหรือการยกเลิกการสอนวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง

18.5 การปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา

18.6 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษาและทุกภาคเรียน

18.7 การดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบภาคเรียน

18.8 เรื่องอื่น ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการ

ข้อ 19 ให้สถานศึกษามีคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ และความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา

19.1 คณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและความสามารถ ซึ่งกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้แต่งตั้ง ตามที่ผู้บริหารสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาเสนอ

19.2 คณะกรรมการที่ปรึกษาอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีการศึกษา ในกรณีที่กรรมการที่ปรึกษาวางลงด้วยเหตุใดก็ตาม อาจพิจารณาแต่งตั้งแทนใหม่ได้

19.3 ให้มีการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาอย่างน้อยปีการศึกษาหนึ่งครั้ง ในการประชุมแต่ละครั้ง ให้มีการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานของที่ประชุม และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเลขานุการของที่ประชุม

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมกรรมการที่ปรึกษา ให้กรมอาชีวศึกษาทราบทุกครั้ง

19.4 กรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอแนะแก่สถานศึกษาในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งฝึกงาน การหาทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการบริหารงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาขอความช่วยเหลือ

ข้อ 20 ผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 20.1 บริหารสถานศึกษาตามที่กรมอาชีวศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมาย
- 20.2 บริหารสถานศึกษาตามคำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจง ของผู้มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของกรมอาชีวศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการ
- 20.3 บริหารสถานศึกษาตามนโยบายของรัฐ และแผนการศึกษาแห่งชาติ
- 20.4 กำหนดแผนงาน คำเนินงาน สิ่งงาน และมอบหมายงาน ประสานงาน ควบคุม ติดตามผลงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา รับผิดชอบในเรื่องการเงิน และทรัพย์สินอื่น ๆ ของสถานศึกษา
- 20.5 กำหนดระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของกรมอาชีวศึกษา
- 20.6 ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการครู-อาจารย์ พนักงาน เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ของสถานศึกษา
- 20.7 ประเมินผลงาน พิจารณาความดีความชอบ พิจารณาโทษ สั่งลงโทษ ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 20.8 ปกครอง อบรมและพิจารณาโทษนักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึก อบรม ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- 20.9 วินิจฉัย สั่งการ เพื่อแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่
- 20.10 อนุมัติผลการสอบทุกระดับการศึกษา ในสถานศึกษาและรายงานผลการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา ให้กรมอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันอนุมัติผลการสอบ
- 20.11 วิเคราะห์ประเมินผล รวบรวมข้อมูล และจัดทำสถิติต่าง ๆ ของสถานศึกษา
- 20.12 นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ และเผยแพร่ให้ผู้ได้ บังคับบัญชา เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
- 20.13 เป็นผู้นำในการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชนประชาชน ในท้องถิ่น ส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ เพื่อความเจริญของสถานศึกษาและท้องถิ่น
- 20.14 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 21 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ ครู-อาจารย์ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมของสถานศึกษา และรับผิดชอบงานตามฝ่ายที่ได้รับมอบหมายดังนี้

21.1 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายส่งเสริมการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลงานการเงิน งานการบัญชี งานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ งานบุคลากร งานเอกสารการพิมพ์ งานทะเบียน งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

21.2 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา งานโครงการพิเศษ งานปกครอง งานสวัสดิการ พยาบาลและหอพัก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

21.3 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวางแผนและพัฒนา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลงานศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน งานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ งานวิจัยและพัฒนา งานผลิตการค้าและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

21.4 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลการศึกษา การจัดโปรแกรมการเรียน ของคณะวิชาต่าง ๆ งานหลักสูตรพิเศษ งานหลักสูตรและการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ในกรณีที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ตามคำสั่งของผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

ในกรณีที่สถานศึกษามีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาไม่ครบตามฝ่าย ให้หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายให้ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งควบคุมดูแลและรับผิดชอบงานของฝ่ายนั้นอีกหน้าที่หนึ่ง หรือจะมอบหมายให้ครู-อาจารย์ คนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและควบคุมดูแลรับผิดชอบงานฝ่ายนั้นก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ความหมายมนุษยสัมพันธ์

ความหมายของมนุษยสัมพันธ์มีการกล่าวกันไว้สองนัย คือ ความหมายโดยทั่วไปกับความหมายในเชิงบริหาร คำว่า “มนุษยสัมพันธ์” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ.2525 : 615) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงความสัมพันธ์ในทางสังคมของมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ประสพ รัตนากร (2527 : 8) ได้สรุปความหมายของมนุษยสัมพันธ์จากการประชุมระหว่างประเทศเรื่องมนุษยสัมพันธ์ว่ามนุษยสัมพันธ์คือความสัมพันธ์ที่มีในระหว่างบุคคลอันประกอบไปด้วยปัจจัยสามประการคือ

1. อยู่ด้วยการคบกันและมีความสุข
2. อยู่ด้วยการคบกันและนับถือกัน
3. อยู่ด้วยการคบกันและมีความสุขรักใคร่นับถือกันและก่อประโยชน์สุขร่วมกัน

ส่วนความหมายของมนุษย์ในเชิงบริหารนั้น Flippo ให้ความหมายว่า คือการรวมคนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะที่มุ่งให้เกิดความร่วมมือ ประสานความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลบรรลุเป้าหมาย (สมพงษ์ เกษมสิน 2513 : 468 ; อ้างอิงมาจาก ฟลิปโป 1996 : 15) Roethlisberger ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการถ่ายทอดความรู้สึกและความนึกคิด

2.5 ความสำคัญและประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร

โลกเราทุกวันนี้ก้าวหน้าไปมาก ทั้งคนและงานก็ขยายจำนวนและปริมาณมากขึ้นเป็นทวีคูณ การติดต่อและความสัมพันธ์ของคนจึงมีความสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งในด้านหน้าที่การงานและสังคม การบริหารงานชนิดใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้ร่วมงานนั้น แม้จะเป็นผลดีในบางครั้งก็ยิ่งถือว่าเป็นการบริหารที่ล้าสมัยไม่นิยมปฏิบัติกัน จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของนักวิชาการด้านมนุษยสัมพันธ์ได้พบว่า การใช้อำนาจไม่เป็นผลดีต่อการบริหารงานและยังได้ค้นพบอีกว่า ในบางครั้งแม้แต่เงินก็ยังไม่สามารถซื้อความร่วมมือร่วมใจและความจงรักภักดีจากผู้ร่วมงานได้ ทั้งนี้ก็เพราะงานก็คือคนนั่นเอง คนเราเป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจมีเลือดเนื้อ มีความต้องการ คนไม่ใช่เครื่องจักรกล ดังนั้น ในปัจจุบันนี้นักบริหารได้นำวิชามนุษยสัมพันธ์ไปใช้ในการปรับปรุงในระบบการบริหารงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของงาน

การที่ได้นำเรื่องมนุษยสัมพันธ์มาศึกษา เพื่อให้เราได้ระลึกและเข้าใจถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวันกัน ทั้งในด้านส่วนตัวและการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยการระลึกเสมอว่า “การที่จะเข้ากับผู้อื่นได้ดี จะต้องมามีวิธีการที่เหมาะสม”

ดั่งที่ กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 86-87) ได้กล่าวถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า “การปฏิบัติงานไม่ว่าเป็นหน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตาม ย่อมต้องการความร่วมมือร่วมกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของหน่วยงานหรือขององค์กรและความเป็นกันเองย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกเสมือนญาติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมีพลังเหนือความสามารถอื่นใด เพราะถ้าเราสามารถทำให้ใครยอมรับว่าเราเป็นญาติ ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าเรามีความสามารถครองใจคน จึงนับได้ว่ามนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่งและมีประโยชน์ต่อการบริหารงานของผู้บริหาร 5 ประการ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคม
2. ก่อให้เกิดความพอใจ ยินดีและความร่วมมือในการทำงาน
3. ก่อให้เกิดความเชื่อถือรักใคร่ซึ่งกันและกัน
4. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
5. ก่อให้เกิดความสำคัญในกิจการที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน”

2.6 แนวทางและเทคนิคในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

เมธี ปิลาธนานนท์ (2525 : 252) ได้พัฒนาแนวทางในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารจากพื้นฐานการสื่อสาร โดยกำหนดแนวทางไว้ 10 ประการ คือ

1. ผู้บริหารควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าพบได้ง่ายทั้งในเรื่องส่วนตัว และในหน้าที่การทำงาน
2. ผู้บริหารต้องเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาระบายความในใจออกมาจนหมด
3. ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ปราศจากการบงการ
4. ยกย่องให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานดีเด่น
5. ให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
6. กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำงานโดยมุ่งเป้าหมายเดียวกัน
7. ต้องหมั่นศึกษาและรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล
8. ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
9. ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและผู้บริหารก็เห็นตนมีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 สำคัญ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. บริหารงานด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติหรือเลือกที่รักมักที่ชัง ฟังความทั้งสองฝ่ายและอื่น ๆ

วีระ อัมพันสุข (2527 : 59) ศึกษาค้นคว้าพบว่าผู้บริหารที่นำหลักในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ร่วมกับประสบการณ์ด้านการบริหารบุคคลอยู่เสมอเป็นปัจจัยที่ทำให้การบริหารงานบุคคลประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรศึกษาลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา ให้ลึกซึ้งและยึดเป็นแม่บทสำคัญในการปฏิบัติตนเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารสถานศึกษา

วนิดา เสนีเศรษฐ (2530 : 103) ได้ให้แนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับการประสานงานที่ผู้บริหารควรยึดถือไว้ 13 ประการ

1. จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันอยู่เนืองนิจ
2. จัดทำแผนผังและกำหนดหน้าที่ของงานไว้เป็นหลัก
3. จะต้องจัดให้มีระบบคณะกรรมการ
4. จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไว้คอยให้คำปรึกษาหารือ
5. ใช้คู่มือในการปฏิบัติงาน
6. ต้องมีการพบปะสังสรรค์กัน
7. ต้องมีการฝึกอบรม
8. ต้องมีเจ้าหน้าที่ติดต่อและประชาสัมพันธ์กัน
9. ต้องมีการศึกษาและดูงานอยู่ตลอดเวลา
10. ต้องมีการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง
11. ต้องมีแผนผังหรือโครงการเอาไว้
12. ต้องมีระบบทำงานที่ดีและถูกต้อง
13. คำนึงถึงการบำรุงขวัญของพนักงานในองค์การ

เมธี ปิณฑานนท์ (2525 : 253) ได้เสนอแนวทางในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารการศึกษาต่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของชุมชนและสังคม
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์กับบุคคล ชุมชน สังคม ในรูปแบบต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
3. ศึกษาเจตคติของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนที่มีต่อโรงเรียน รวมทั้งรับฟัง

ความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญาคิให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก 4. ช่วยให้นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน และบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้สึกรู้ว่าใช้

โรงเรียนเห็นความสำคัญของทุกฝ่าย

5. มนุษยสัมพันธ์จะสร้างให้เกิดขึ้นได้โดยผ่านสมาคม ชมรม เช่น สมาคมผู้ปกครองและชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและอื่น ๆ
6. เป็นผู้พูดที่ดีและผู้ฟังที่อดทน
7. ศึกษาความต้องการของบุคคลและใช้ความต้องการต่าง ๆ เป็นเครื่องจูงใจในการทำงาน
8. เปิดเผยและมีปรัชญาที่มั่นคงในการทำงาน
9. มีความนิยมและยอมรับในเรื่องความเป็นมนุษย์ (Humanism) อยู่อย่างมนุษย์ทำอย่างมนุษย์และบริหารแบบมนุษยบริหารมนุษย์

2.7 หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักมนุษยสัมพันธ์

หลักธรรมอันเป็นคำสอนในพุทธศาสนา ซึ่งกล่าวถึงแนวปฏิบัติของบุคคลทั้งที่เป็น การปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่น ต่อสังคมและต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลปฏิบัติได้ถูกต้อง และได้รับประโยชน์สุขในการดำรงชีวิต ดังนั้น หมวดธรรมหนึ่ง ๆ จึงประกอบไปด้วยหัวข้อ ธรรมรวมกันอยู่เป็นชุด ๆ เช่น หมวดธรรม 3 หมวดที่มีชื่อว่า สังคหัตถุธรรม 4 ประกอบด้วย ข้อธรรม 4 ข้อ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สمانัตตา และพรหมวิหารธรรม 4 ประกอบด้วย ข้อธรรม 4 ข้อ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ส่วนขรรยาวาสนธรรม 4 ประกอบด้วย ข้อธรรม 4 ข้อ ได้แก่ สัจจะ ทมะ จันติ จาคะ

ความหมายของหมวดธรรม 3 หมวด ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากคำอธิบายของพระ ราชมุนี (ประยูรช ปยุตโต) ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พ.ศ. 2528 ของ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีว ศึกษาเอกชนตามความหมายของหมวดธรรมแต่ละข้อได้จากงานวิจัยของ ปกิต พัฒนาบำรุง (2533 : 30) ซึ่งทำการค้นคว้าโดยการนำเอาพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการ บริหารแบบมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมของผู้นำแบบไทยมาประยุกต์เข้ากับความหมายของข้อ ธรรม และได้จากพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ในคำอธิบายความหมายของข้อธรรมนั้น แล้วนำไป สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่าเป็นพฤติกรรมที่ตรงกับความหมายของข้อ ธรรมแต่ละข้อจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ขรรยาวาสนธรรม หมายถึง ธรรมะของผู้ครองเรือน 4 ประการ ได้แก่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สัจจะ แปลกันว่า ความสัตย์หรือความซื่อสัตย์ สัจจะมีลักษณะ 3 อย่าง คือ เป็นความจริง เป็นความตรง และเป็นความแท้ ที่ว่าเป็นความจริง คือ ไม่เล่น ไม่หลอก ที่ว่าเป็นความตรงคือ มีความประพฤติทางกาย ทางวาจาและทางใจ ซื่อตรง ไม่คดโกงหรือบิดพลิ้ว เบี่ยงบ่ายจากความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ที่ว่าเป็นความแท้ คือ ไม่เหลวไหลหรือเหลวไหลในกิจอันเป็นหน้าที่สัจจะซึ่งมีลักษณะดังกล่าว อาจสรุปได้ 5 ประการ ในหน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มหน้าที่ในการทำงานคือตั้งใจทำงานให้ได้ดีในทางวาจาหรือรักษาคำมั่นสัญญา ในบุคคลคือประพฤติต่อคนอื่น ในความดีคือยึดมั่นอยู่ในทางดี

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายว่า สัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความจริง ซื่อตรง จริใจ พุดจริง ทำจริง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2518 : 84)

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ (2530 : 18) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ได้ให้ความหมายของสัจจะไว้ หมายความว่า ความซื่อสัตย์ สุจริต พุดจริง ทำจริง

พระวรศักดิ์ วรธัมโม (2522 : 230) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัจจะคือความจริง คือ การรักษาคำพูด จริงต่ออุคมคติ จริงต่อตนเอง ละเว้นในสิ่งที่มิชอบไม่ควรทำจริงต่อธรรม คือ พยายามประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องของกฎธรรมชาติ เพื่อความเป็นผู้ถูกต้องที่สุด สัจจะนั้นต้องมีปัญญา มิฉะนั้นจะกลายเป็นสัจจะที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

พ.อ.ปิ่น มุกทุกันต์ (2525 : 5) ให้ความหมายไว้ว่า สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรงต่อกัน การปฏิบัติที่เรียกว่า สัจจะมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ ความตรง ความจริงและความแท้จริง ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้คือ

ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มตามหน้าที่

ซื่อตรงต่อการทำงาน คือ ตั้งใจทำงานให้ดี

ซื่อตรงต่อเวลา คือ รักษาคำมั่นสัญญา

ซื่อตรงต่อบุคคล คือ ประพฤติดีต่อคนอื่น

ซื่อตรงต่อความดี คือ ยึดมั่นอยู่ในความดี

ปรีชา จันทร์ไพศรี (2535 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติสูงทุกด้านนั้น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้แตกต่างกับผลการวิจัยของ ธวัช โพธิกุล ซึ่งได้วิจัยคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า คุณธรรมผู้บริหาร

โรงเรียนปรากฏอยู่ในระดับดีมาก ยกเว้นคุณธรรมในด้านการรักษาสัจจะที่ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง

ธวัช โพธิกุล (2528 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาคุณธรรม 4 ประการ คือ การรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามอายุและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 222 คน ปรากฏผลดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณธรรมด้านการรักษาสัจจะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมากและผู้บริหารที่มีอายุน้อย มีคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเองและด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี และด้านความอดทนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการรักษาสัจจะของผู้บริหารที่มีอายุน้อยมีในระดับต่ำ แต่ผู้บริหารที่มีอายุมากมีในระดับค่อนข้างดี ผู้บริหารที่มีวุฒิสูงและวุฒิต่ำมีคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเองและด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี ด้านความอดทนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการรักษาสัจจะ ผู้บริหารที่มีวุฒิสูงมีอยู่ในระดับต่ำ ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีคุณธรรมด้านการรักษาสัจจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทางด้านการรู้จักข่มใจตนเองด้านการเสียสละและความอดทนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ทมะ แปลว่า ฝึกหรือข่มก็ได้ ซึ่งรวมความคือ การปรับปรุงตัวให้ก้าวหน้าและเหมาะสมกับการงานและสังคมนั่นเอง ทมะ มีลักษณะ 3 อย่างคือ ลักษณะที่ 1 ความฝึกหัดหมายความว่า ฝึกทำงานให้เป็น ลักษณะที่ 2 ความหยุดหย่อนหมายความว่า การขยับยั้งตัวเองไม่ให้ถดถอยไปสู่ความชั่วความผิด ลักษณะที่ 3 ความข่ม ได้แก่ การข่มใจ ข่มตัว อย่าให้กำเริบเสิบสานจนเกินไป

ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2518 : 84) กล่าวว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกฝน การข่มใจ การฝึกนิสัย การปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้า ด้วยสติปัญญา

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน (2530 : 18) ได้ให้ความหมายของการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกหัดคตินิสัย แก้ไขปรับปรุงตนให้มีความเจริญก้าวหน้า การใช้สติปัญญา

พระราชวรมุนี (2526 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกหัดหรือการคิด คือ สามารถบังคับจิตใจตนเองให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และควรกระทำบังคับตนเองการกระทำไม่ว่ากรรมใดก็ตามโดยใช้สติปัญญา กระทำในสิ่งที่พึงเป็นธรรมอย่างอริยถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระวราศักร์ วรธัมโม (2522 : 231) ได้ให้ความหมาย การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ เมื่อจะทำอะไรสักอย่างที่เป็นความเคยชิน อันจะนำไปสู่ทางชั่ว ต้องข่มใจ ปลูกปลูกใจให้มั่นคง เอาชนะกิเลสให้ได้

พุทธทาส ภิกขุ (2516 : 273) ได้ให้ความหมายเรื่องการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การบังคับตนเองให้อยู่ในสังขะ ไม่ให้อำนาจธรรมฝ่ายต่ำเข้ามาถึง ต้องบังคับตนเองให้อยู่ในอำนาจธรรมฝ่ายสูง ต้องบังคับตนเองอย่างชาญฉลาด ดังที่พระพุทธเจ้าทรงกำชับไว้ว่า “จงบังคับตนเองอย่างฉลาดเหมือนความขี้ฉลาดถือของบังคับช้างที่ตกมันได้”

3. ขันติ คือความอดทน เป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับธรรมในพระพุทธศาสนาข้อที่ 3 ของขรรยาวาสนธรรม สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 9) ได้ให้ความหมายคือ การอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นใจจุดหมายไม่ทอดอถอย

พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์ (2525 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า ความอดทน คือ การมีจิตใจที่เข้มแข็งทำความดี ละเว้นจากความชั่ว ลักษณะการอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

1. การอดทนต่อความลำบาก
2. อดทนต่อความทุกข์เวทนา
3. อดทนต่อความเจ็บใจ
4. อดทนต่ออำนาจกิเลส

พระวราศักร์ วรธัมโม (2522 : 31) ได้ให้ความหมายของความอดทนไว้ว่า หมายถึงความอดทน อดกลั้นทุกชนิด เช่น อดทนในการประกอบอาชีพ อดทนต่อคำพูดส่อเสียดดูหมิ่นจากผู้อื่น

สรุปแล้ว ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย งานต่างๆ ที่รับผิดชอบอยู่ที่นักพอสสมควร จึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องมีความอดทน อดกลั้นต่อสิ่งรบกวนทางอารมณ์ สามารถใช้สติปัญญาควบคุมตนเองให้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุผล ไม่ถูแกอำนาจ กิเลส อดทนได้ทุกสถานการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของตนเองได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง

4. จาคะ คือ ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขความสบายและผลประโยชน์ส่วนตัวได้ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความมีจิตใจกว้างขวาง การค้าไม่ว่าการมีใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่คับ

แคบเห็นแก่ตัว หรืออีกนัยหนึ่ง คือ สละสิ่งอันเคยชินข้อที่เคยยึดถือไว้และสิ่งทั้งหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ เริ่มจากสละอามิสจนถึงการสละกิเลส (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2518 : 84)

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 10) ได้ให้ความหมายของ จาคะ หรือ ความอดทน คือ การให้ป็นสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ป็น เสียสละ มีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เกื้อกูล สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คับแคบ ไม่เห็นแก่ตัว ธรรมะข้อนี้จะช่วยสร้างความผูกพันให้เกิดความรักนับถือต่อกันและกันยิ่งขึ้น จะเป็นการเอื้อเพื่อกัน ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อกันอย่างยิ่ง แม้นในเรื่องการผูกมิตรก็ยังจัดทาน หรือการให้ป็นเป็นธรรมข้อหนึ่งในเรื่องสังคหวัตถุ 4

นอกจากนี้สมเด็จพระธีรญาณมุนียังได้กล่าวไว้ว่า จาคะคือการให้ป็นนั้นแบ่งเป็น 3 ประเภท

1. ให้เพื่ออนุเคราะห์ คือ การให้บุคคลที่ยากจนต่ำต้อยกว่า แม้ว่าผู้อื่นจะออกปากขอก็จควรให้ เช่น เสื้อผ้า อาหาร เงินทอง เป็นการช่วยให้ผู้นั้นได้รับความสุขสบายบ้าง
2. ให้เพื่อสงเคราะห์ คือ การให้ผู้ที่มิฐานะเท่าเทียมกัน เช่น การสงเคราะห์ญาติมิตรสหาย เพื่อนบ้านเรือนเคียง เพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าจะไม่ให้ก็ไม่เดือดร้อน แต่เป็นการให้เพื่อแสดงน้ำใจเอื้ออารีต่อกัน เช่น การแบ่งปันของกินของใช้ การให้ยืมข้าวของ เพื่อใช้ในกิจการจำเป็น หรือการช่วยเหลือการงานเท่าที่จะช่วยได้
3. ให้เพื่อบูชา ได้แก่ การให้ผู้ใหญ่ผู้มีคุณ เช่น พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย ครู-อาจารย์ ภิกษุสามเณร บุคคลเหล่านี้อาจไม่ต้องการการตอบแทน แต่การระลึกถึงคุณท่านที่ได้เคยเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนกันมา เมื่อมีโอกาสก็ตอบแทนบุญคุณด้วยการให้ของกินที่ถูกปากหรือให้เครื่องใช้สอย หรือการให้เนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ การทำบุญตักบาตรตอนเช้า หรือการทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนาที่เรียกว่า การให้เพื่อบูชา

พุทธทาสภิกขุ (2523 : 96) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสียสละไว้ว่า ไม่ใช่เรื่องให้ทาน ไม่ใช่เรื่องกุศลสงเคราะห์ที่แท้จริง คือ การสละสิ่งที่ไม่ควรมีในตัวเราออกไป สละความเห็นแก่ตัว การเสียสละเป็นคุณธรรมที่ผู้บริหารมีเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรให้ในสิ่งที่ควรให้ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่คิดควรเสียสละทั้งทรัพย์แรงงานและจิตใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และการเสียสละต้องให้พอเหมาะกับฐานะและกาลเวลาด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปแจ้งประโยชน์ในการค้า
สังคหวัตถุธรรม 4 เป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ ซึ่งใช้ในการสงเคราะห์ผู้อื่น
 ไม่ว่าจะมิใช่ใครก็ตามก็ให้ทานไปอย่างพอเหมาะพอดีถึงขั้นความสำคัญของสังคหวัตถุธรรม
 อันจะเป็นเครื่องผูกไมตรี ประสานหมู่มชนเข้าด้วยกัน ที่มาและสำคัญของสังคหวัตถุธรรม

จากคำว่า “สังคห” ซึ่งแปลว่า สงเคราะห์ กับคำว่า “วัตถุ” ซึ่งแปลว่า เรือง รวมความแล้ว สังคหวัตถุ จึงแปลว่า เรื่องการสงเคราะห์หรือธรรมอันเป็นหลักในการสงเคราะห์ ซึ่งมีหลักใหญ่ ๆ อยู่ 4 ข้อ ด้วยกัน ดังนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสสั่งสอนแก่ภิกษุในกาลครั้งหนึ่งซึ่งเรียกว่า สังคหสูตร มีเนื้อความดังนี้ “คูกร ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้ 4 ประการ เป็นโฉน คือ ทาน การให้ 1 เปยยวัชชะ ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก 1 อุตตจริยา ความประพฤติประโชชน์ 1 สมานตตา ความเป็นผู้มีตนเสมอ 1 คูกรภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แลฯ เป็นเครื่องสงเคราะห์โลกประจวบสลักเพลาควบคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้ กรมการ ศาสนา (2515 : 37-38)

กรมการศาสนา (2522 : 2-25) ได้ให้ความหมายประเภทและคุณประโยชน์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ของสังคหวัตถุ 4 ไว้ดังนี้

1. ทาน

1.1 ความหมาย ทาน หมายถึง การให้วัตถุสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น การเสียสละ ความเป็นคนใจกว้าง รู้จักเสียสละเผื่อแผ่เห็นใจคนอื่น ดำรงในแง่การปฏิบัติต่อกัน ท่านมุ่งถึงการเฉลี่ยเจือจาน (Sharing) ต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนมนุษย์ และสิ่งที่มีชีวิตทั่ว ๆ ไป เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข การเฉลี่ยแบ่งปันกันนี้ อาจจะเป็นการแบ่งปันวัตถุที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคหรือการเฉลี่ยแรงงานช่วยเหลือ เช่น การวานกัน การลงแขก เพื่อให้งานสำเร็จโดยเร็ว และรวมถึงการที่บุคคลมีน้ำใจห่วงใยกัน โดยให้กำลังใจเมื่อยามเจ็บป่วย หรืออยู่ในสภาพลำบาก ตลอดจนการให้สติเมื่อผู้อื่นกำลังดำเนินชีวิตที่ผิด

1.2 ประเภท ทาน แบ่งตามประเภทของสิ่งที่ให้มี 2 อย่าง คือ

1.2.1 อามิสทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของ ตลอดจนจนถึงร่างกายช่วยเหลือ

1.2.2 ธรรมทาน คือ การให้ความรู้แนะนำสั่งสอนให้สติเตือนใจ

ทานทั้ง 2 ประเภทนี้ ธรรมทานเป็นหลัก อามิสทานเป็นรอง

1.3 คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้ทาน มีดังนี้

1.3.1 ผู้ให้ทานย่อมผูกมิตรไมตรีได้ดี มีคนรัก

1.3.2 สัตบุรุษยอมคบหาด้วย

1.3.3 ชื่อเสียงดีงามย่อมจรไป

1.3.4 ไม่เห็นห่างจากธรรมของกุศลหัตถ์

1.3.5 เป็นเหตุให้ได้มนุษยสมบัติ ประโยชน์สุขในปัจจุบัน

1.3.6 ทำให้ถึงสุขและสันตทุกข ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานพิธีการศรัทธาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา หรือต้องอ้างถึงชื่อของเอกสารนี้ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.7 ทำให้พระศาสนาดำรงอยู่นาน

1.3.8 ทำให้จิตใจบริสุทธิ์ สะอาด หลุดพ้นจากกิเลสต่อไป

2. ปิยวาจา

2.1 ความหมาย ปิยวาจา หมายถึง วาจาเป็นที่รัก วาจาที่นุ่มนวลหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคีให้เกิดไมตรีและความรักใคร่ นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจงใจให้ยินยอมตาม

2.2 องค์ประกอบปิยวาจา มีดังนี้

2.2.1 เป็นคำจริง คำสัตย์ ไม่ใช่คำที่ปั้นขึ้นมาโกหกหลอกลวง

2.2.2 เป็นคำอ่อนหวานคือ ไพเราะทำให้ผู้ฟังเพลิดเพลินสบายใจฟังง่ายไม่รู้เบื่อ

2.2.3 เป็นคำพูดที่มีประโยชน์คือ กล่าวแต่สิ่งดีมีสาระประโยชน์นำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2.2.4 เป็นคำพูดที่ประกอบด้วย เมตตาคือพูดด้วยความหวังดีต่อกัน บรรณาความ สุข ความเจริญต่อกันและกัน ไม่มีจิตมุ่งร้ายใด ๆ เลย พูดกันด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่พูดด้วยโทสะ

2.2.5 เป็นคำกล่าวถูกกาลเทศะ คือ กล่าวเหมาะกับเวลาและสถานที่

2.3 คุณประโยชน์ของปิยวาจา มีดังนี้

2.3.1 เป็นที่รักของทุกคน เพราะตามธรรมชาติคนทุกคนต้องการให้คนอื่นพูดดีกับตนทั้งนั้น

2.3.2 ประสบผลสำเร็จในด้านประสาสัมพันธ

2.3.3 ประสบผลสำเร็จในการขอความช่วยเหลือ

2.3.4 ช่วยให้งานที่กำลังทำอยู่เจริญก้าวหน้า เช่น กิจการค้าขายและธุรกิจ เป็นต้น

2.3.5 เป็นเหตุให้ได้ลาภผลและน้ำใจจากมิตรสหาย

2.3.6 เป็นประโยชน์ในความสัมพันธกับบุคคลทั่วไป

3. อัตถจริยา

3.1 ความหมายอัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงการช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

3.2 ประเภท อัตถจริยา มี 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 เวยยาวัจจะ ขวนขวายช่วยเหลือให้งานสำเร็จ ได้แก่การช่วยเหลือถือกุศลการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งด้านกำลังความคิด กำลังปัญญา และกำลังทรัพย์ เช่น การช่วยเหลือกันในครอบครัว

ระหว่างพ่อแม่กับลูก ๆ การช่วยเหลือระหว่างญาติต่อญาติ เพื่อนต่อเพื่อน รวมทั้งเพื่อนบ้านต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมชาติต่อเพื่อนร่วมชาติ เพื่อนร่วมโลกต่อเพื่อนร่วมโลก

3.2.2 ชรรรมสมาทปนา การชักนำในทางดี ช่วยด้านสติปัญญา ความคิดและแนะนำเรื่องการปรับปรุงด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ต่าง ๆ ด้านสุขภาพร่างกาย โดยเฉพาะคือการปลูกจิตสำนึกให้แต่ละคนรู้จักช่วยเหลือตัวเองและสังคมของตน

3.3 คุณประโยชน์

3.3.1 ขจัดความเห็นแก่ตัว ทำให้คนรัก

3.3.2 ก่อให้เกิดภราดรภาพความเป็นพี่น้องกันในหมู่คณะ

3.3.3 ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ ขจัดความแตกแยกสามัคคี

3.3.4 นำความเจริญมาสู่หมู่บ้านและประเทศชาติ

4. สมานัตตา

4.1 ความหมาย สมานัตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลายก็ดี ปฏิบัติสม่ำเสมอ ไม่ถือชั้นวรรณะในชนทั้งหลายก็ดี เสมอกันในสุขและทุกข์โดยรวมกันรู้ร่วมกันแก้ไขก็ดี ตลอดจนการวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในทุกกรณี อันแสดงถึงความเป็นไม่ถือตัวทั้งสิ้น

4.2 คุณประโยชน์ของสมานัตตา

4.2.1 ทำให้ครอบครัวและสังคมเป็นสุข

4.2.2 ปราศจากการรังแกข่มเหงกัน มีแต่ความเห็นอกเห็นใจกัน

4.2.3 ทำให้สายสัมพันธ์ในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น

4.2.4 เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีของคนทุกระดับ

4.2.5 ทำให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมายรวดเร็ว

พระวรสารคัมภีร์ วรขัมโม (2522 : 230-231) ได้ให้คำอธิบายคำว่าสมานัตตาไว้โดยเฉพาะดังนี้

สมานัตตา คือ ความมีตนเสมอ ได้แก่ ความรู้สึกรักใคร่ไม่ทอดทิ้งกัน เพราะเป็นมนุษย์เสมอกัน รักความสุขเกลียดความทุกข์ เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน มีความเท่าเทียมเสมอกันในข้อนี้ และทุกคนมีหน้าที่เดินทางไปสู่ความเป็นมนุษย์ การวางตนเสมอคือไม่ยกตนข่มท่านว่าเขาเป็นผู้ดีกว่าเราแล้วจะไม่สงเคราะห์ พระพุทธองค์ทรงประสงค์ให้พวกเรามีความรู้สึกว่าสัตว์โลกทั้งหลายมีความเสมอกันในข้อที่ยังเป็นทุกข์อยู่ด้วยกัน ไม่ว่าจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไพฑูรย์ ขุนอาสา (2532 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2530 กลุ่มประชากรเป็นผู้บริหารจำนวน 70 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน 399 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีจริง หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อตนเอง และสังคมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสังคหวัตถุธรรมชัดเจน จึงไม่สามารถนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารได้ครบถ้วนเต็มที่

ปกิต พัฒนบำรุง (2533 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความหมายหมวดธรรม 3 หมวด คือ พรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 และอิทธิบาทธรรม 4 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่กำลังปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 354 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความหมายของหมวดธรรมทั้ง 3 หมวด ได้แก่ พรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 และอิทธิบาทธรรม 4 โดยเฉลี่ย ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูชายและครูหญิงมีทัศนะ เมื่อเปรียบเทียบกับ เพศ การศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงานโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกเป็นรายหมวดธรรมพบว่า ทั้งพรหมวิหารธรรม สังคหวัตถุธรรม และอิทธิบาทธรรมแตกต่างกันทุกหมวดธรรม

พรหมวิหารธรรม 4 คือ ธรรมะประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม 4 อย่าง คือ

1. เมตตา แปลว่า ความรักใคร่ ในที่นี้หมายถึงความหวังดี คือปรารถนาให้เขาเป็นสุข การบำเพ็ญเมตตา นั้น ส่วนธรรมะใช้คำว่า “เจริญเมตตา” การเจริญเมตตาก็คือการตั้งใจปรารถนาให้คนอื่นมีความสุข คนทั่วไปมักอยากให้ตนเองสุขสบาย แต่คนอื่นจะอย่างไรก็ช่าง ส่วนคนมีเมตตา นอกจากอยากให้ตนเองสุขสบายแล้ว ยังอยากให้ผู้อื่นสุขสบายด้วย การเจริญเมตตา มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 เมตตาเจาะจงเรียกว่า “โอหิสสพรณา” คือตั้งใจเจาะจงให้คนนั้นคนนี้มี
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ความสุข ทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 เมตตาทั่วไป เรียกว่า “อธนทิสสมรณา” คือ แม่เมตตา ปรารถนาให้สรรพสัตว์มีความสุขทั่วหน้าไม่เจาะจงผู้ใดผู้หนึ่ง ส่วนอานิสงส์ (ผล) ของการเจริญเมตตานี้ พระพุทธเจ้าแสดงไว้ 11 อย่าง คือ คั่นถืออยู่สบาย หลับสบาย ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ เป็นที่รักของอมมนุษย์ เทวดารักษา แคล้วคลาดจากไฟ ยาพิษและศัตรู จิตตั้งมั่น หน้าตาผ่องใส ตายไม่หลงไหล และผู้บำเพ็ญเมตตาอย่างเต็มที่ จะเข้าถึงพรหมโลก การแม่เมตตาคงกล่าว ผู้ปฏิบัติควรทำเป็นขั้น ๆ คือ ขั้นต้น แม่เมตตาแก่ตนเอง คือ ปรารถนาความสุขแก่ตัวเอง แล้วแม่ไปยังคนที่เรารัก เช่น บิดา มารดา บุตร ภรรยา เป็นต้น ขั้นที่ 2 แม่ไปยังคนที่เพื่อนรักกัน เริ่มตั้งแต่คนที่โกรธเคืองกันเล็กน้อย ๆ จนกระทั่งคนที่ศัตรูกันจริง ๆ ขั้นที่ 3 แม่ไปยังสรรพสัตว์ทั่วทั้งพิภพ จิตจะมีอารมณ์กว้างขวางเป็นสุข

2. กรุณา คือ ความสงสาร เอ็นดู มีจิตใจหวนไหว เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ ใครจะช่วยเขาให้พ้นทุกข์ เช่น เห็นคนตกน้ำ เห็นคนถูกไฟไหม้บ้าน เห็นคนเจ็บป่วย ตลอดจนแม้แต่สัตว์เคี้ยวางานที่ตกอยู่ในความลำบากก็มีความสงสาร ความกรุณาที่มีความทุกข์ของผู้อื่นเป็นอารมณ์ คนมีน้ำใจกรุณา ย่อมเกิดความสะเทือนใจ หาทางช่วยเหลือ เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก เมื่อมีการช่วยเหลือ ได้ก็ช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ แม้จะสุวิสัยที่จะช่วยได้ก็มีความรู้สึกสงสาร

3. มุทิตา แปลว่า ความพลอยยินดี หมายความว่า พลอยดีใจเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี เช่น เห็นเขาได้เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง เห็นเขามีลาภ เห็นเขาปลอดภัยหรือมีโชคดี จนกระทั่งเห็นคนอื่นทำความดี ก็พลอยชื่นชมโสมนัสสาธุด้วย ในทางสังคมมีธรรมเนียมไปแสดงความยินดีเมื่อเห็นคนอื่นได้ดี เช่น ได้เลื่อนยศ หรือได้รับตำแหน่งสูงขึ้น ผู้รู้จักคุ้นเคยจะพากันไปแสดงความยินดี ผู้ที่อยู่ใกล้ก็แสดงความยินดีด้วยตนเอง ที่อยู่ไกลก็ส่งจดหมายหรือโทรเลขไปแสดงความยินดี การแสดงความยินดีอย่างนี้คือ มุทิตาธรรมนั่นเอง คนที่ขาดมุทิตาธรรม เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีก็เกิดความอิจฉาหงุดหงิดไม่สบายใจ แม้จะไปแสดงความยินดีกับเขาตามธรรมเนียมก็ทำอย่างเสียมิได้ กลายเป็นว่าเห็นความดีของคนอื่น เป็นหนามยอกคน กล่าวโดยสรุป มุทิตา คือ ความพลอยยินดี เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีเท่านั้น ถ้าไปยินดีในความชั่วหรือความทุกข์ของผู้อื่นไม่ใช่มุทิตา

4. อุเบกขา คือ ความวางเฉยหรือทำใจเป็นกลาง ไม่ดีใจเสียใจเมื่อคนอื่นถึงความวิบัติ เช่น เห็นคนทำผิดแล้วถูกจับกุมลงโทษ ถ้าจะเข้าข้างผู้ผิดก็จะเสียความยุติธรรม จึงต้องวางใจให้เป็นกลาง ไม่ช่วยเขาผิดๆ แต่ไม่คิดซ้ำเติม โดยปกติหลักของอุเบกขา คือ ต้องเว้นจากอคติ 4 คือ ไม่ทำใจให้ลำเอียงเพราะความรัก ความชัง ความโง่เขลาและความกลัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธงชัย บัวสมบุญ (2536 : 79-81) วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะของครูที่มีต่อพฤติกรรมค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมในหมวดพรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 ขราวาสธรรม 4 ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญดวงหาคั้ง (2531 : 91-92) ที่พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมตามแนวพุทธธรรมในหมวดธรรม 3 หมวด อยู่ในระดับปานกลาง

ผดุง พรหมมูล (2537 : 228) วิจัยเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์สำหรับหัวหน้าภาควิชาในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะมนุษย์สัมพันธ์มีความจำเป็นสูงสุดในทัศนะของหัวหน้าภาควิชา โดยการนำหลักการมนุษย์สัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาควิชาต่าง ๆ เช่น การสร้างความร่วมมือ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การวินิจฉัยสั่งการ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การให้รางวัลและการลงโทษ โดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องกำกับซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับการบริหารองค์การ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน 530 : 11) ที่ระบุว่า ทักษะมนุษย์สัมพันธ์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ เป็นครู-อาจารย์สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 19 สถานศึกษา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,592 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู-อาจารย์ จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีการคำนวณ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane) ดังนี้

$$\text{แทนค่าจากสูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างครู-อาจารย์ในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยคิดสัดส่วนเทียบบัญญัติไตรยางค์จากจำนวนประชากร ครู-อาจารย์ทั้งหมดคือ 1,592 คน กับกลุ่มตัวอย่างครู-อาจารย์ที่ใช้ในการวิจัย 320 คน

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครู-อาจารย์ในแต่ละสถานศึกษาแล้วในการเลือกครู-อาจารย์ ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\text{Sampling interval (i)} = \frac{N}{n}$$

เมื่อ N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

- ขั้นที่ 1 หาช่วงการสุ่ม (Sampling interval = I) = $\frac{1592}{320} = 5$
- ขั้นที่ 2 กำหนดหมายเลขประชากรตามรายชื่อที่เรียงกันอยู่แล้วตามลำดับในบัญชีถือจ่ายเงินเดือน (จ.18) โดยเริ่มต้นจาก 001 ไปจนถึงประชากรคนสุดท้าย
- ขั้นที่ 3 สุ่มหน่วยเริ่มต้น ซึ่งใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม สมมติว่าได้หน่วยเริ่มต้นเป็น 006
- ขั้นที่ 4 หาตัวอย่างลำดับต่อไป จนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ (ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือ ครู-อาจารย์จะมีหมายเลข 006, 011, 016.....320)

ตารางที่ 3.1 แสดงรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ครู-อาจารย์	ครู-อาจารย์
1. วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน	147	30
2. วิทยาลัยเทคนิคคูสิต	102	20
3. วิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง	105	22
4. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	78	16
5. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	46	9
6. วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม	104	21
7. วิทยาลัยพาณิชยการบางนา	112	22
8. วิทยาลัยพาณิชยการเชตุพน	143	29
9. วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี	116	23
10. วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย	52	10
11. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	95	19

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ครู-อาจารย์	ครู-อาจารย์
12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา	85	17
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ	74	15
14. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ	56	11
15. วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร	91	18
16. วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง	45	9
17. วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี	52	10
18. วิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา	58	12
19. วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ	31	7
รวม	1,502	320

8.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น

2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมค่านิยมสัมผัสพันธกิจของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

5 หมายถึง มีทัศนคติต่อพฤติกรรมค่านิยมสัมผัสพันธกิจของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีทัศนคติต่อพฤติกรรมค่านิยมสัมผัสพันธกิจของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีทัศนคติต่อพฤติกรรมค่านิยมสัมผัสพันธกิจของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีทัศนคติต่อพฤติกรรมค่านิยมสัมผัสพันธกิจของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเฉพาะทาง หากท่านนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1 หมายถึง มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักธรรม 3 หมวด ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการครองใจผู้ร่วมงาน โดยเน้นใช้หลักพุทธศาสนาเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การสร้างมนุษยสัมพันธ์

2. ศึกษาแบบทดสอบตนเองต่อผู้ได้บังคับบัญชาของ นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว กับแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพกับผู้ได้บังคับบัญชาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และแบบสอบถามงานวิจัยของ ชงชัย บัวสมบุญ (2536 : 46-52) ปรีชา ชันชไพโรศรี (2535 : 119-126) ไพฑูรย์ ขุนอาสา (2532 : 100-122) มนูญ ดวงหาคดัง (2531 : 137-170) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำมาทำเป็นตัวอย่าง

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความถูกต้องของภาษา รวม 5 ท่าน คือ

5.1 พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ (Ph.D.) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5.2 พระมหาสุรพล สุรจิตโต (Ph.D.) รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5.3 นายสมเกียรติ พึ่งอาคม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี กรมอาชีวศึกษา

5.4 นายมังกร หริรัถย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพนมมิตราจตุทิศ กรมอาชีวศึกษา

5.5 นางศิรินันท์ ทองคำ อาจารย์ 3 ระดับ 8 ทำหน้าที่หัวหน้าคณะวิชาสามัญ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร กรมอาชีวศึกษา

6. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

7. แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน ที่วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2540 จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Co-efficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

ตารางที่ 3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านชมราชาวาธรรม 4	28	0.97
2. ด้านสังคหวัดธรรม 4	18	0.95
3. ด้านพรหมวิหารธรรม 4	24	0.97
รวมทั้งฉบับ	70	0.96

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. บันทึกเสนอขออนุญาตให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครู-อาจารย์สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังที่ได้กำหนดไว้

2. นำหนังสือเสนอต่อกรมอาชีวศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วนำเสนอต่อกองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กองการศึกษาอาชีวเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้กำหนดไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง

4. การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตนเอง หรือหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ถ้ายังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยกลับไปรับแบบสอบถามอีกใน 1 สัปดาห์ ในวันที่ 30 มกราคม 2541 และวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2541

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.8 จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืนจากสถานศึกษา

สถานศึกษา	จำนวนที่จัดส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน (ชุด)	แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ (ชุด)
1. วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน	30	30	30
2. วิทยาลัยเทคนิคคูสิต	21	21	21
3. วิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง	21	21	21
4. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	16	16	16
5. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	9	9	9
6. วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม	22	19	19
7. วิทยาลัยพาณิชยการบางนา	22	22	22
8. วิทยาลัยพาณิชยการเชตุพน	29	29	29
9. วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี	23	23	23
10. วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย	10	10	10
11. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	19	19	19
12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา	17	17	17
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ	15	15	15
14. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ	11	11	11
15. วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร	18	18	18
16. วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง	9	9	9
17. วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี	10	10	10
18. วิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา	12	12	12
19. วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ	6	6	6
รวม	320	317	317

หมายเหตุ ส่งแบบสอบถามไป 320 ชุด ได้รับคืนจำนวน 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

การแปลความความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) กำหนดช่วงของค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักคุณธรรม ตามทัศนะของครู-อาจารย์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายความว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายความว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายความว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายความว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายความว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

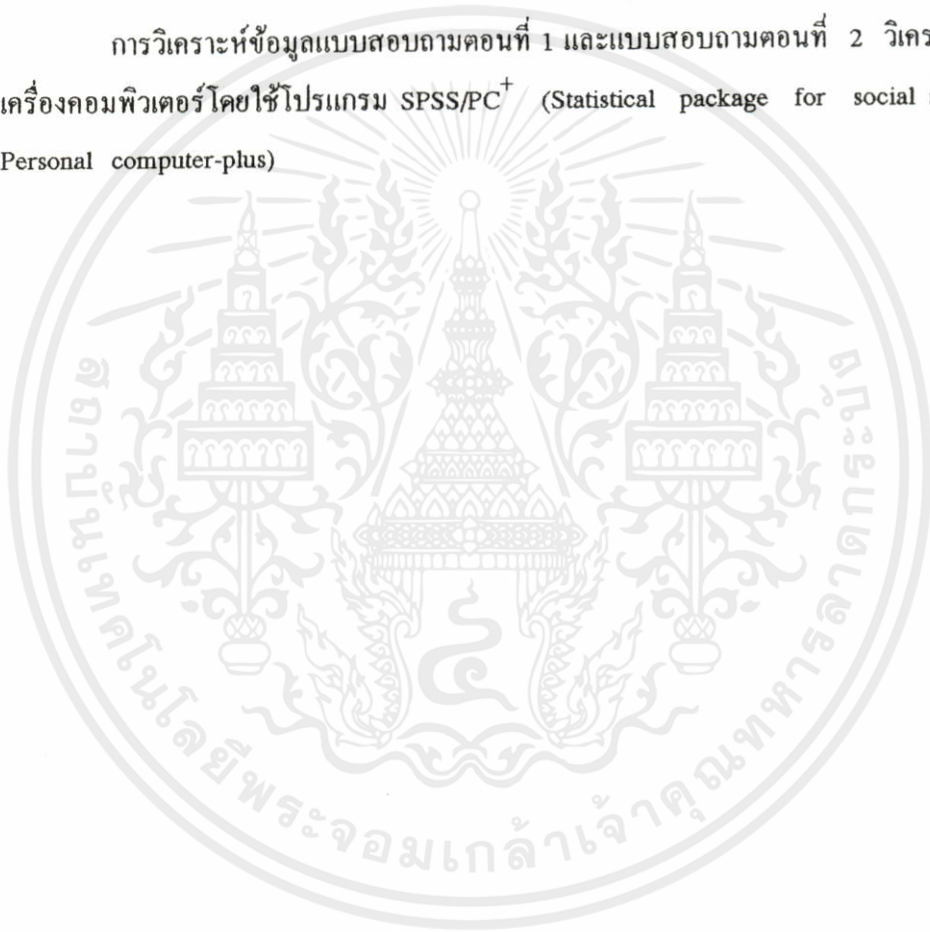
3. เปรียบเทียบทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารกรุงเทพมหานคร ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การเปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ใช้ค่า t-test โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 เปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรส รายได้ กองที่สถานศึกษาสังกัดต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 และแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical package for social sciences/ Personal computer-plus)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลโดยทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้เสนอเป็นคำร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของครู-อาจารย์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ สมรส รายได้ ระดับการศึกษา และกองที่สถานศึกษาสังกัด

ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
▪ ชาย	127	40.10
▪ หญิง	190	59.90
รวม	317	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
▪ ต่ำกว่า 35 ปี	83	26.20
▪ 35 ปีขึ้นไป	234	73.80
รวม	317	100.00
3. สถานภาพสมรส		
▪ โสด	129	40.40
▪ สมรส	182	57.40
▪ หม้าย	6	1.90
รวม	317	100.00
4. รายได้ (เงินเดือน)		
▪ ต่ำกว่า 10,000 บาท	78	24.60
▪ 10,000-12,000 บาท	57	18.00
▪ 12,001 บาท ขึ้นไป	182	57.40
รวม	317	100.00
5. ระดับการศึกษา		
▪ ปริญญาตรี	233	73.50
▪ สูงกว่าปริญญาตรี	84	26.50
รวม	317	100.00
6. กองที่สถานศึกษาสังกัด		
▪ กองวิทยาลัยเทคนิค	115	36.30
▪ กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา	148	46.70
▪ กองการศึกษาอาชีพ	54	17.00
รวม	317	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีว
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นจำนวนการค้ำ
 ไม่ว่าจะกรณีใด ร้อยละ 59.90 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.10 ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่จะอายุตั้งแต่ใช้

35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 73.80 ที่เหลือเป็นครู-อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.2 สถานภาพครู-อาจารย์ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.40 สำหรับครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 40.40 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1.90 เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง ตามลำดับ ในด้านรายได้ (เงินเดือน) ของครู-อาจารย์พบว่า ครู-อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้นเป็นผู้มีรายได้เกินกว่า 12,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.40 รองลงมาครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.60 ส่วนครู-อาจารย์ที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.00 นอกจากนี้ครู-อาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.50 ส่วนครู-อาจารย์ที่มีสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.50 ตามลำดับ ครู-อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมาเป็นครู-อาจารย์ที่สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคคิดเป็นร้อยละ 36.30 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 17.00 เป็นครู-อาจารย์สังกัดกองการศึกษาอาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนะครู-อาจารย์ ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม หมวดฉราวาสธรรม 4

	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดฉราวาสธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนะ ต่อพฤติกรรม	อันดับที่
1	ซื้อสัตย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือนไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน	3.64	.92	มาก	2
2	ลงโทษผู้ประพฤติผิดระเบียบวินัยโดยยึดหลักยุติธรรม	3.44	.89	ปานกลาง	15
3	ชื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงานไม่ก้าวกายงาน	3.50	.94	มาก	9
4	มีความจริงใจต่อครู-อาจารย์ ไม่นินทาหรือวิจารณ์ครู-อาจารย์ลับหลัง	3.38	1.00	ปานกลาง	20
5	รับผิดชอบต่อการกระทำหรือคำพูดของตน	3.42	1.03	ปานกลาง	18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดควรวาธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทักษะ ต่อพฤติกรรม	อันดับที่
6	บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักคุณธรรมมาใช้แก้ปัญหา	3.35	1.01	ปานกลาง	22
7	พูดกับครู-อาจารย์อย่างมีเหตุผลและตรงไปตรงมา	3.47	.96	ปานกลาง	13
8	ควบคุมตนเองไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วๆมอมเมา	3.56	.97	มาก	7
9	มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใด	3.45	.95	ปานกลาง	14
10	ยับยั้งการแสดงพฤติกรรมของคนที่ไม่ดีได้ทันก่อนที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายทั้งแก่ตนและผู้อื่น	3.47	.85	ปานกลาง	12
11	ไม่ฟังคำขู่ข่มของผู้อื่น กิจพิจารณาและใคร่ครวญให้รอบคอบทุกครั้งในการทำงาน	3.37	1.04	ปานกลาง	21
12	ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	3.49	1.00	ปานกลาง	11
13	ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตน	3.62	1.00	มาก	4
14	มีความจริงใจ อคทน อคกลั่น ต่อการซักถามของผู้อื่น	3.44	.98	ปานกลาง	16
15	มีความเข้มแข็ง อคทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ	3.65	.81	มาก	1
16	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นและไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่น	3.49	.94	ปานกลาง	10
17	ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จรวดเร็ว โดยเร็ว การงานไม่คั่งค้าง	3.61	.86	มาก	5
18	ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้มั่นคงอยู่เสมอ	3.41	.96	ปานกลาง	19
19	หลีกเลี่ยงการถกเถียงปัญหาส่วนตัวกับครู-อาจารย์ในที่สาธารณะ	3.59	.91	มาก	6
20	สนับสนุนให้ครู-อาจารย์ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ	3.64	.94	มาก	3
21	ให้การยอมรับหรือไว้วางใจแก่ครู-อาจารย์ในการปฏิบัติงาน	3.52	.88	มาก	8
22	สนใจในสวัสดิภาพของครู-อาจารย์	3.31	1.07	ปานกลาง	25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดควรวาธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทักษะ ต่อพฤติกรรม	อันดับที่
23	เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของครู-อาจารย์โดยรวม	3.34	1.07	ปานกลาง	23
24	ให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการทำงานของวิทยาลัย	3.32	1.02	ปานกลาง	24
25	ยกย่องสรรเสริญผู้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียรและพิจารณาความดีความชอบผลงานที่ปฏิบัติ	3.43	1.02	ปานกลาง	17
26	บริจาคทรัพย์สินของตนให้ผู้อื่นที่สมควรให้เพื่อเป็นทาน เช่น บริจาคจตุปัจจัยถวายแก่ภิกษุสามเณรหรือช่วยสมาคมสงเคราะห์ต่างๆ	3.21	1.00	ปานกลาง	26
27	บริจาคทรัพย์สินของตนเพื่อการกุศลต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล วัฒารามต่างๆ ให้ทุนแก่นักเรียนนักศึกษา	3.09	1.00	ปานกลาง	27
28	บริจาคอวัยวะของตน หรือบริจาคโลหิตของตนเพื่อช่วยต่อชีวิตผู้อื่น	2.64	1.09	ปานกลาง	28
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.42	.74	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามหลักพุทธธรรม หมวดควรวาธรรม 4 โดยค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.42$) อยู่ในระดับปานกลางและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของครู-อาจารย์ที่อยู่ในระดับสูง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ มีความเข้มแข็ง อุดม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ ($\bar{X} = 3.65$) สนับสนุนให้ครู-อาจารย์ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ($\bar{X} = 3.64$) ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ทำงานคุ้มค่าเงินเดือน ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.64$) ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตน ($\bar{X} = 3.62$) ใช้ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตามรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว การงานไม่ค้างค้ำ ($\bar{X} = 3.61$)

หลีกเลี่ยงจากการถกเถียงปัญหาส่วนตัวกับครู-อาจารย์ในที่สาธารณะ ($\bar{X} = 3.59$) ควบคุมตนเองไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งยั่วยุอมเมมา ($\bar{X} = 3.56$) ให้การยอมรับหรือไว้ใจแก่ครู-อาจารย์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.52$) ชื่นชอบต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงานไม่ก้ำก๋ายงาน ($\bar{X} = 3.50$) และพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของครู-อาจารย์ที่อยู่ในระดับต่ำคือ บริจาคอวัยวะของตนหรือบริจาคโลหิตของตนเพื่อช่วยต่อชีวิตผู้อื่น ($\bar{X} = 2.64$) บริจาคทรัพย์สินของตนเพื่อการกุศลต่างๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล วัดวาอารามต่างๆ ให้ทุนแก่นักเรียนนักศึกษา ($\bar{X} = 3.09$) บริจาคทรัพย์สินของตนให้ผู้อื่นที่สมควรให้เพื่อเป็นทาน เช่น บริจาคจตุปัจจัยถวายแก่ภิกษุสามเณรหรือช่วยสมาคมสงเคราะห์ต่างๆ ($\bar{X} = 3.21$) เป็นต้น ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนะครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม หมวดสังคหวัตถุธรรม 4

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนะ ต่อพฤติกรรม	อันดับที่
29	ให้รางวัลแก่ครู-อาจารย์ที่ตั้งใจทำงานและมีผลงานดีเด่น	3.12	1.09	ปานกลาง	17
30	ให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำและสั่งสอนการปฏิบัติงานแก่ครู-อาจารย์	3.30	.93	ปานกลาง	13
31	ส่งครู-อาจารย์ไปศึกษาอบรมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ	3.4	.93	ปานกลาง	7
32	จัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาตามสมควร	3.20	1.04	ปานกลาง	15
33	พาครู-อาจารย์ไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ	2.80	1.05	ปานกลาง	18
34	พูดกับครู-อาจารย์ด้วยวาจาที่สุภาพไพเราะ	3.48	.86	ปานกลาง	5
35	ถนอมน้ำใจ ไม่ดูค่าหรือกล่าวคำหยาบคาย	3.42	.92	ปานกลาง	8
36	กล่าวคำขอโทษหรือขอขอบคุณกับครู-อาจารย์ตามโอกาสที่เหมาะสม	3.39	.97	ปานกลาง	10
37	ใช้สำเนียงหรือน้ำเสียงที่ดีในการพูดกับครู-อาจารย์	3.49	.89	ปานกลาง	4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อฝ่ายวิชาการ โทร. 0-2329-1000

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดสังคหวัตถธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทักษะ ต่อพฤติกรรม	อันดับที่
38	สามารถพูดจาชี้แจงให้เหตุผลและจูงใจให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติตามได้	3.44	.91	ปานกลาง	6
39	สามารถพูดหรือเขียนข้อความให้ครู-อาจารย์เข้าใจได้ดี	3.41	.84	ปานกลาง	9
40	แจ้งความเคลื่อนไหวทางการอาชีวศึกษาให้ครู-อาจารย์ทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.35	.95	ปานกลาง	11
41	แจ้งให้ครู-อาจารย์ทราบผลการปฏิบัติงานของเพื่อนครู-อาจารย์ด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ	3.21	.99	ปานกลาง	14
42	ชักนำครู-อาจารย์และนักเรียนให้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม	3.32	.99	ปานกลาง	12
43	ร่วมปรึกษาหารือและช่วยเหลือแนะนำครู-อาจารย์เสมือนญาติ	3.17	1.03	ปานกลาง	16
44	ประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดี	3.51	.94	มาก	3
45	เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับ	3.55	.91	มาก	2
46	แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบหรือประเพณีนิยมเสมอ	4.00	.81	มาก	1
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.37	.74	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 แสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามหลักพุทธธรรมทางหมวดสังคหวัตถธรรม 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.37$) แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อปรากฏว่า มีข้ออยู่ในระดับมากเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบหรือประเพณีนิยมเสมอ ($\bar{X} = 4.00$) เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับ ($\bar{X} = 3.55$) ประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 3.51$) และพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของครู-อาจารย์ที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ พาคครู-อาจารย์ไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.80$) ให้รางวัลครู-อาจารย์ที่ตั้งใจทำงานไม่ว่ากรณีใด และมีผลงานดีเด่น เป็นต้น ส่วนหัวข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับของทัศนคติครู-อาจารย์
ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม หมวดพรหม
วิหารธรรม 4

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดพรหมวิหารธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนคติพฤติกรรม	ลำดับที่
47	ทำให้ครู-อาจารย์รู้สึกอบอุ่นและสะดวกใจในการปฏิบัติงาน	3.34	1.02	ปานกลาง	9
48	เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่	3.42	.96	ปานกลาง	6
49	ไต่ถามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวของครู-อาจารย์ในโอกาสอันสมควร	2.99	1.07	ปานกลาง	18
50	ปฏิบัติกับครู-อาจารย์ทุกคนด้วยอัธยาศัยไมตรีและให้เกียรติ	3.34	.95	ปานกลาง	9
51	มีความหวังดีต่อครู-อาจารย์ทุกคน	3.39	.96	ปานกลาง	7
52	มีความเห็นอกเห็นใจเข้าใจคิดต่อกันกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ	3.31	.99	ปานกลาง	11
53	ไม่มีความพยายาม โกรธเคือง แต่มีเจตนาบริสุทธิ์ที่จะ ทำให้ครู-อาจารย์มีความสุขในการปฏิบัติงาน	3.27	1.01	ปานกลาง	13
55	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร	3.28	1.01	ปานกลาง	12
56	สนับสนุนให้ครู-อาจารย์เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ	3.50	.96	มาก	4
57	ให้ความช่วยเหลือแก่ครู-อาจารย์ที่ได้รับความเดือดร้อน ในเรื่องต่าง ๆ	3.21	.98	ปานกลาง	15
58	หาโอกาสพบปะสังสรรค์กับครู-อาจารย์ตามโอกาส อันควร	3.14	1.00	ปานกลาง	17
59	สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์มากกว่าการออกคำสั่ง	3.21	1.03	ปานกลาง	15
60	เมื่อครู-อาจารย์มีความทุกข์หรือ ได้รับภัยวิบัติต่าง ๆ ต้องช่วยเหลือ โดยมีเจตนาบริสุทธิ์ทันที	3.32	1.03	ปานกลาง	10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับทำวิจัยงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งนี้ ขอสงวนสิทธิ์ในความคิดเห็นและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีคนนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมวดพรหมวิหารธรรม 4	ครู-อาจารย์ (N = 317)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับทักษะ ต่อพฤติกรรม	ลำดับที่
61	แสดงความยินดีในความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของ ครู-อาจารย์	3.51	1.00	มาก	3
62	กล่าวชมเชยแก่ครู-อาจารย์ที่ได้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ	3.43	.96	ปานกลาง	5
63	มอบของกำนัลให้แก่ครู-อาจารย์ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดของครู-อาจารย์	2.79	1.19	ปานกลาง	19
64	มีความชื่นชมยินดีปรารถนาที่จะเห็นครู-อาจารย์มีความ เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป	3.32	.99	ปานกลาง	10
65	ไม่ทำตัวสนิทสนมกับครู-อาจารย์คนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะ	3.20	1.06	ปานกลาง	16
66	ให้ความยุติธรรมแก่ครู-อาจารย์ทุกคน	3.36	1.05	ปานกลาง	8
67	วางตัวเป็นกลางกับครู-อาจารย์อย่างเสมอต้นเสมอปลาย	3.34	.99	ปานกลาง	9
68	เป็นผู้ที่มีกิจกรรมายาทและความประพฤติเหมาะสม	3.56	.85	มาก	1
69	เป็นกันเองกับครู-อาจารย์ทุกคนโดยไม่เลือกเพศ วัย เชื้อชาติและศาสนา	3.42	.94	ปานกลาง	6
70	ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และวินิจัยโทษด้วยความ เป็นธรรม	3.54	.92	มาก	2
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.31	.82	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 แสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.31$) แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อปรากฏว่ามีข้ออยู่ในระดับ มากเรียงลำดับดังนี้ เป็นผู้ที่มีกิจกรรมายาทและความประพฤติเหมาะสม ($\bar{X} = 3.56$) ปฏิบัติ งานด้วยความซื่อสัตย์และวินิจัยโทษด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.54$) แสดงความยินดีในความ สำเร็จหรือความก้าวหน้าของครู-อาจารย์ ($\bar{X} = 3.51$) เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ทุกคนได้แสดง ความสามารถอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.42$) ทำให้ครู-อาจารย์รู้สึกอบอุ่นและสะดวกใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.34$) และพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน

ทัศนคติครู-อาจารย์ที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ คือ มอขของก้านลให้แก่ครู-อาจารย์ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดของครู-อาจารย์ ($\bar{X} = 2.79$) ใต้ตามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวของครู-อาจารย์ในโอกาสอันสมควร ($\bar{X} = 2.99$) หาโอกาสพบปะสังสรรค์กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร ($\bar{X} = 3.14$) เป็นต้น ส่วนหัวข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

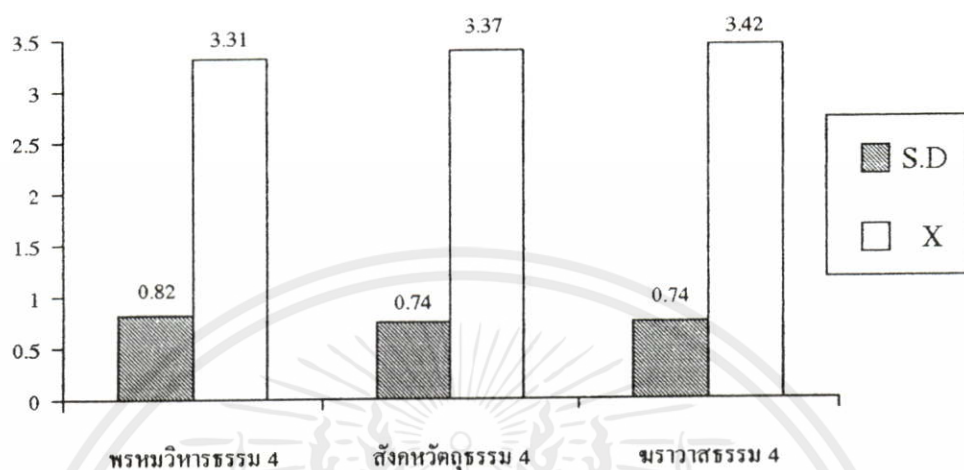
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงมาตรฐานของทางค้ำนมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม รวม 3 หมวดธรรม

ทัศนคติครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรม ค้ำนมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม	\bar{X}	S.D.	ครู-อาจารย์ (N = 817 คน)	ลํดับที่
			ระดับมีพฤติกรรม	
1. หมวดขรราวาสธรรม 4	3.42	.74	ปานกลาง	1
2. หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	3.37	.74	ปานกลาง	2
3. หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.31	.82	ปานกลาง	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.37	.74	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.5 แสดงทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อผู้บริหาร ในเรื่องพฤติกรรมค้ำนมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง 3 ค้ำน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.37$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายค้ำนปรากฏว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลํดับค้ำนนี้ ค้ำนขรราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.42$) ค้ำนสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.37$) ค้ำนพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.31$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ค้ำนการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

3.1 การเปรียบเทียบทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามเพศ

ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม	เพศ (N = 317 คน)				t
	ชาย		หญิง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
หมวดทวารวาสธรรม 4	3.4626	.628	3.3962	.774	0.78
หมวดสังคหวัตถุ 4	3.4326	.659	3.3219	.783	1.36
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.4124	.698	3.2373	.886	1.96
ค่าเฉลี่ยรวม	3.4359	.662	3.3185	.789	1.43

* $P > .05$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์
 ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติของครู-อาจารย์ชายกับครู-อาจารย์หญิงต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีว

ศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในรายหมวดกรรมพบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามอายุ

ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ของ ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม	อายุ (N = 317 คน)				t
	ต่ำกว่า 35 ปี		ตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
หมวดกรรมวาจาธรรม 4	3.5895	.638	3.3637	.763	2.41*
หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	3.4940	.705	3.3210	.744	1.84
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.4428	.734	3.2594	.843	1.76
ค่าเฉลี่ยรวม	3.5087	.668	3.3147	.761	2.06*

* $p < .05$

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในรายหมวดกรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบสมมติฐาน ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ของ ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม	ระดับการศึกษา (N = 317 คน)				
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
หมวดกรรมวาจาธรรม 4	3.4565	.727	3.3295	.764	1.35
หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	3.3777	.740	3.3347	.731	0.46
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.3448	.811	3.2039	.837	1.35
ค่าเฉลี่ยรวม	3.3930	.737	3.2893	.753	1.10

* $p < .05$

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะครู-อาจารย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในรายหมวดพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทดสอบสมมติฐานทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทักษะต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 การเปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส รายได้ กองสถานศึกษาที่สังกัด ต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
อาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามสถานภาพสมรส

ทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรม ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ของ	สถานภาพสมรส (N = 317 คน)			
	โสด	สมรส	หม้ายหรือ หย่าร้าง	F
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	
หมวดกรรมวาจาธรรม 4	3.4839	3.3670	3.8036*	1.771
หมวดสังกหัตถุธรรม 4	3.4061	3.3251	3.7593*	1.3293
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.3551	3.2614	3.6571*	1.0688
ค่าเฉลี่ยรวม	3.4153	3.178	3.7409*	1.4390

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบสมมติฐานทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทักษะต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามรายได้ (เงินเดือน)

ทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรม ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ของ	รายได้ (เงินเดือน) (N = 317 คน)			
	ต่ำกว่า 10,000	10,000-12,000	สูงกว่า 12,001	F
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	
หมวดกรรมวาจาธรรม 4	3.4742	3.5639	3.3138	4.7805*
หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	3.4701	3.5107	3.2766	3.2654*
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.4348	3.4496	3.2083	3.1777*
ค่าเฉลี่ยรวม	3.4980	3.5081	3.2662	3.9059*

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในรายหมวดพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบสมมติฐานทักษะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทักษะต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนทักษะของครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน
ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
อาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร รวม 3 หมวดธรรม

ที่	หมวดธรรม	ระหว่างกลุ่ม			ภายในกลุ่ม			F	F
		dF	SS	MS	dF	SS	MS	Ratio	Prob.
1	ฆราวาสธรรม 4	2	5.0856	2.5428	314	167.0225	.5319	4.7805*	.009
2	สังคหวัตถุธรรม 4	2	5.4948	1.7474	314	168.0314	.5351	3.2654*	.0395
3	พรหมวิหารธรรม 4	2	5.2047	2.1024	314	207.7407	.03316	3.1777*	.043
	รวม	2	4.2209	2.1105	314	169.6600	.5403	3.9059*	0.0211

* $p < .05$

ตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ตามทักษะของครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน ในหมวดธรรม 3 หมวด คือ ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร รวม 3 หมวคธรรม ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

หมวคธรรม	รายได้(เงินเดือน)	ต่ำกว่า 10,000 บาท $\bar{X} = 3.4742$	10,000-12,000 บาท $\bar{X} = 3.5639$	12,000 บาทขึ้นไป $\bar{X} = 3.318$
1. จรรยาบรรณ 4	ต่ำกว่า 10,000 บาท			*
	10,000-12,000 บาท			*
	12,000 บาทขึ้นไป			
	รายได้(เงินเดือน)	ต่ำกว่า 10,000 บาท $\bar{X} = 3.4701$	10,000-12,000 บาท $\bar{X} = 3.5107$	12,000 บาทขึ้นไป $\bar{X} = 3.2766$
2. สังคหวัตถุธรรม 4	ต่ำกว่า 10,000 บาท			*
	10,000-12,000 บาท			
	12,000 บาทขึ้นไป			
	รายได้(เงินเดือน)	ต่ำกว่า 10,000 บาท $\bar{X} = 3.4348$	10,000-12,000 บาท $\bar{X} = 3.4496$	12,000 บาทขึ้นไป $\bar{X} = 3.2083$
3. พรหมวิหารธรรม 4	ต่ำกว่า 10,000 บาท			*
	10,000-12,000 บาท			
	12,000 บาทขึ้นไป			
	รายได้(เงินเดือน)	ต่ำกว่า 10,000 บาท $\bar{X} = 3.4930$	10,000-12,000 บาท $\bar{X} = 3.5081$	12,000 บาทขึ้นไป $\bar{X} = 3.2662$
รวม 3 หมวคธรรม	ต่ำกว่า 10,000 บาท			*
	10,000-12,000 บาท			*
	12,000 บาทขึ้นไป			

* $p < 0.05$ กลุ่มที่ต่างคือ 1 กับ 3 และ 2 กับ 3 ที่ $\alpha = 0.05$

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' รวม 3 หมวคธรรม พบว่าครู-อาจารย์ที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติต่างกัน 2 คู่ ในคู่แรกคือ กลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้สูงกว่า 12,001 บาท และในคู่ที่สองคือกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-12,000 บาทขึ้นไป กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้สูงกว่า 12,001 บาท ซึ่งมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ที่ $F = 3.9059$ ซึ่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับความรู้ทางวิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในหมวดคชวราชาธรรม 4 พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 12,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างกัน และอีกรายคู่หนึ่งคือ กลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-12,000 บาท กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 12,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ในหมวดสังคหวัตถุธรรม 4 พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-12,000 บาท กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 12,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ในหมวดพรหมวิหารธรรม 4 พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่างกัน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท กับกลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 12,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามสังกัดกองสถานศึกษา

ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรม ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ของ	สถานศึกษาที่สังกัด (N = 317 คน)			
	กองวิทยาลัย เทคนิค	กองวิทยาลัย อาชีวศึกษา	กองการ ศึกษาอาชีพ	F
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	
หมวดคชวราชาธรรม 4	3.4879	3.3892	3.3763	0.7061
หมวดสังคหวัตถุธรรม 4	3.4483	3.3138	3.3357	1.1365
หมวดพรหมวิหารธรรม 4	3.4366	3.2292	3.2469	2.2716
ค่าเฉลี่ยรวม	3.4576	3.3107	3.3195	1.3967

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีสังกัดกองสถานศึกษาต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ

ในรายหมวคพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบสมมติฐานที่ศนะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม 3 หมวด คือ ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 ในที่ศึกษาคณะครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา กองที่สถานศึกษาสังกัด

5.2 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 320 คน การเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro yamane) และเทียบบัญญัติไตรยางค์จากจำนวนประชากร แล้วใช้การสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) (วิเชียร เกตุสิงห์. 2533 : 97-100) มีข้อคำถามรวม 70 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -CO-efficient) ตามวิธีของครอนบาค

(Cronbach) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีลิขสิทธิ์เป็นของเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการทดลองใช้กับประชากรที่มีในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.94 และจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.96

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามศึกษาพฤติกรรมทางค่านิยมของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ

1. ด้านฆราวาสธรรม 4 จำนวน 28 ข้อ
2. ด้านสังคหัตถธรรม 4 จำนวน 18 ข้อ
3. ด้านพรหมวิหารธรรม 4 จำนวน 24 ข้อ

จำนวนทั้งหมด 70 ข้อ ลักษณะของคำถามจะเป็นการประยุกต์หลักพุทธธรรมให้ตรงกับความเป็นจริงในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาและชีวิตประจำวัน

2.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในโครงการบริการรับประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐานตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมา จำแนกเป็นหมวดหมู่แล้วหาค่าร้อยละในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา กองที่ สถานศึกษาสังกัด

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำความคิดเป็นของครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมค่านิยมของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม 3 หมวด มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาตีความหมายของคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนะครู-อาจารย์ที่มี สถานภาพต่างกันต่อพฤติกรรมค่านิยมของผู้บริหารสถานศึกษา มาหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ด้วย t-test , F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-6 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (One-way : Analysis of variance) ถ้าพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบพหุคูณ

(Multiple comparison methods) โดยวิธีการทดสอบของ เชฟเฟ่ (Scheffe')

ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลเรียงตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของครู-อาจารย์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา และกองที่สถานศึกษาสังกัด แสดงให้เห็นว่าครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 59.9 ที่เหลือเห็นเพศชาย คิดเป็น ร้อยละ 40.1 ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 73.8 ที่เหลือเป็นครู-อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.2 สถานภาพครู-อาจารย์ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 57.4 สำหรับครูอาจารย์ที่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 40.7 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1.9 เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง ตามลำดับ ในด้านรายได้ (เงินเดือน) ของครู-อาจารย์พบว่า ครู-อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้นเป็นผู้มีรายได้เกินกว่า 12,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาเป็นครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.6 ส่วนครู-อาจารย์ที่มีรายได้ระหว่าง 10,000-12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.0 นอกจากนี้ครู-อาจารย์ที่มีการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.5 ส่วนครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 26.5 ตามลำดับ ครู-อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาเป็นครู-อาจารย์ที่สังกัดวิทยาลัยเทคนิคคิดเป็นร้อยละ 36.3 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 17.0 เป็นครู-อาจารย์ที่สังกัดกองการศึกษาอาชีพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามความหมายของหมวดธรรมทั้ง 3 หมวด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ในหมวดธรรมทั้ง 3 หมวด อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดธรรม พบว่า หมวดธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีพฤติกรรมมากกว่าหมวดธรรมอื่น ได้แก่ ขราวาธรรม 4 รองลงมา คือ สังคหวัตถุธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะครู-อาจารย์สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม

3.1 การเปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ใช้ค่า t-test โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะของครู-อาจารย์ชายกับครู-อาจารย์หญิง ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชาย มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลาง ($\bar{X} = 3.4359$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลาง เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4626$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4326$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4124$)

ครู-อาจารย์เพศหญิง มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.3185$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3962$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3219$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2373$)

เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5087$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมมาก เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.5895$) เพียงหมวดเดียว ส่วนหมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4940$) และพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4428$) อยู่ในระดับปานกลาง ครู-อาจารย์ที่มีอายุ 35 ปี ขึ้นไป มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมอยู่ในระดับมีปานกลาง ($\bar{X} = 3.3147$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่าอยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3637$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3210$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2594$)

เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดธรรมพบว่า ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันในเรื่อง ขรวาสาธรรม 4 และไม่แตกต่างกันในเรื่องสังคหัตถธรรม 4 กับพรหมวิหารธรรม 4

3.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.393$) เมื่อพิจารณาเป็นหมวดธรรมพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวดเรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ หมวดขรวาสาธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4565$) หมวดสังคหัตถธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3777$) และหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3448$) ครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.2893$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวดเรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดขรวาสาธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3295$) หมวดสังคหัตถธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3347$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2039$)

เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าครู-อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบทัศนคติของครู-อาจารย์จำแนกตามสถานภาพสมรส รายได้ (เงินเดือน) กองที่สถานศึกษาสังกัด ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ 1 กับ 3 และ 2 กับ 3 ของครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือนต่างกัน) ทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

3.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม พบว่า ครู-อาจารย์ที่เป็นโสดและที่แต่งงานแล้ว มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดขรวาสาธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4839$) และ ($\bar{X} = 3.3670$) หมวดสังคหัตถธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4061$) และ ($\bar{X} = 3.3251$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4

($\bar{X} = 3.3551$) และ ($\bar{X} = 3.2614$) ครู-อาจารย์ที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง มีทัศนะอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย คือ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.8036$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.7593$) และหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.6571$) เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนะครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลาง ($\bar{X} = 3.4930$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวดเรียงตามลำดับ ได้แก่ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4742$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4701$) และหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4348$) ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,000-12,000 บาท มีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5081$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่ามีเพียง 2 หมวด ที่อยู่ในระดับมีพฤติกรรมมาก ได้แก่ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.5639$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.5107$) ส่วนหมวดที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4496$)

ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้สูงกว่า 12,001 บาท มีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.2662$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับ ได้แก่ หมวดฆราวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3138$) หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2766$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2083$)

เมื่อทดสอบสมมติฐานทัศนะครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนะต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ 3.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนะครู-อาจารย์ที่มีสังกัดกองสถานศึกษาต่างกัน

ไม่ว่าการมีรายได้ของครู-อาจารย์ที่มีสังกัดกองสถานศึกษาต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ถามที่มีสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลาง ($\bar{X} = 3.4576$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับ ได้แก่ หมวดชมราชาวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4879$) หมวดสังคหวัดธุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4483$) และหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.4366$)

ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษามีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.3107$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่าอยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับ ได้แก่ หมวดชมราชาวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3892$) หมวดสังคหวัดธุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3138$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2292$)

ครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามที่สังกัดกองการศึกษาอาชีพ มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.3195$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า อยู่ในระดับมีพฤติกรรมปานกลางทุกหมวด เรียงตามลำดับ ได้แก่ หมวดชมราชาวาสธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3763$) หมวดสังคหวัดธุธรรม 4 ($\bar{X} = 3.3357$) หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ($\bar{X} = 3.2469$) เมื่อทดสอบสมมติฐานทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนคติต่อพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 อภิปรายผล

5.4.1 พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนคติครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร นั้นพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ในหมวดธรรม 3 หมวด ได้แก่ ชมราชาวาสธรรม 4 สังคหวัดธุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 อยู่ในระดับปานกลาง การวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หลายท่าน ดังนี้ ปกิต พัฒนาบำรุง (2533 : 139) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารในทัศนคติของครู โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ในหมวดธรรม รวมทั้ง 3

หมวด อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตร ธีระกุล (1972 : 40) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในส่วนกลางพบว่า ครูใหญ่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมผู้นำสัมพันธ์ภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สมาน จงอ้อมกลาง (2526 : 127) วิจัยเรื่อง มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะครู-อาจารย์สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของครูเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนูญ คงหากล้ง (2531 : 91) วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมในหมวดธรรมทั้ง 10 หมวด อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธวัช โพธิกุล (2528 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณธรรมด้านการรักษาดีจะอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธงชัย บัวสมบูรณ์ (2536 : 79-81) วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะครูที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมในหมวดธรรม 3 หมวด ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

แต่ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ ขุนอาสา (2532 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม 4 ศึกษากรณีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์ ปีการศึกษา 2530 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีนับถือศาสนาพุทธเชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีจริง หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อตนเองและสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสังคหวัตถุธรรมชัดเจน จึงไม่สามารถนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารได้ครบถ้วนเต็มที่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งนั้นมีครู-อาจารย์มาก ทำให้โอกาสที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ใกล้ชิดหรือติดต่อโดยตรงกับครู-อาจารย์ทุกคนในสถานศึกษาเป็นไปได้ไม่มากเท่าที่ควร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้ผู้บริหารสามารถทำให้งานดำเนินไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารควร

มีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 17) เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องและเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือ ยกย่อง ของคนทั่วไป และการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญ กำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณธรรม อันเป็นกรอบของแนวปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารส่วนใหญ่ ได้มาจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา อรุณ รักธรรม (2522 : 406) กล่าวว่า เนื่องจากสังคมไทยได้รับเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์อันเป็นรากฐานของมนุษยสัมพันธ์มาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเป็นหลักกฎหมายและระเบียบแบบแผนของการปฏิบัติราชการด้วยและในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารนั้น วีระ อัมพันสุข (2527 : 59) พบว่า ผู้บริหารที่นำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ร่วมกับประสบการณ์ด้านการบริหารบุคคลอยู่เสมอ เป็นปัจจัยที่ทำให้การบริหารบุคคลประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำแนวปฏิบัติที่ปรากฏในหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่คล้ายคลึงและสอดคล้องกับมโนธรรมในการบริหารการศึกษามาเป็นแนวปฏิบัติ ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคคล

ทัศนะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทางด้านฆราวาสธรรม 4 อยู่ในระดับปานกลาง จากการวิจัยพบว่า หมวดฆราวาสธรรม 4 คือ หลักธรรมที่ช่วยให้ผู้บริหารได้ประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบไปด้วย การที่ผู้บริหารมีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ สนับสนุนให้ครู-อาจารย์ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือนไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลของตน ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว การงานไม่คั่งค้าง หลีกเลี่ยงการถกเถียงปัญหาส่วนตัวกับครู-อาจารย์ในที่สาธารณะ ควบคุมตนเองไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วๆ ย่อมเมมา ให้การยอมรับหรือไว้วางใจแก่ครู-อาจารย์ในการปฏิบัติงาน ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงาน ไม่ก้าวก่ายงาน เป็นต้น การที่มีพฤติกรรมมากกว่าหมวดธรรมอื่น ทั้งนี้ก็เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ยึดมั่นคุณธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นคุณธรรมตามพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่มวลชนชาวไทย เนื่องในวาระสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ ห้ามใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม (สัจจะ : สัตย์ซื่อต่อกัน)

2. การรู้จักข่มใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น (ทมะ : การรู้จักข่มใจตนเอง)

3. การอดทน อดกลั้น อดอ้อม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด (ขันติ : ความอดทน)

4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (จาคะ : ความเสียสละ)

พระบรมราโชวาทนี้ สังกะราห์เข้าในหลักธรรมข้อที่ว่า ฆราวาสธรรม 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มี 4 อย่าง คือ

1. การรักษาสังขะ
2. การรู้จักข่มใจตนเอง
3. ความอดทน
4. ความเสียสละ

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้ประพฤติ ปฏิบัติ จะช่วยให้บังเกิดความสุข ร่มเย็น และช่วยพัฒนาให้หน่วยงานได้ก้าวหน้าไปอย่างสมบูรณ์และมั่นคง (กรมการศาสนา 2525 : 3) นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ต้องมีคุณสมบัติในข้อสังขะ คือ มีความจริงใจในการพูดและการกระทำทุกชนิด เป็นคนซื่อสัตย์และจริงใจ ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ทมะ คือ การที่ผู้บริหารรู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่แสดงอาการโกรธ ไม่เอาแต่ใจตนเอง ไม่คิดเอาแต่ได้ ต้องคิดถึงอกเขาอกเรา ขันติ คือ การที่ผู้บริหารขยันขันแข็ง อุทิศเวลาให้แก่งาน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดี ด้วยความเอาใจใส่ไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงาน มีความอดทน ตั้งใจทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร จาคะ คือ การที่ผู้บริหารเสียสละทุกอย่าง เพื่อให้การจัดการศึกษาและทำให้สังคมดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูเข้าพบทำความเข้าใจและรับฟังความคิดของครู ใจกว้างพร้อมที่รับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น และพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเห็นประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ของตนเอง ซึ่งถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษายังมิได้ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้เข้าใจซาบซึ้ง จนเห็นคุณค่าและยึดถือปฏิบัติเป็นกิจนิสัย การแสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์จึงไม่เป็นไปตามธรรมชาติ และอาจขาดความต่อเนื่องกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วีระ อัมพันสุข (2527 : 8) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการ

บริหารบุคลากรสมัยใหม่ และไม่นำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดอีกด้วย นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารไม่ทราบว่า ครู-อาจารย์มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด การแสดงพฤติกรรมจะเกิดผลดีต้องตรงกับความต้องการของผู้รับ ดังที่ เคน คาร์เนกี ได้กล่าวไว้ว่า “ให้สิ่งที่คุณต้องการก่อน แล้วท่านจะได้สิ่งที่คุณต้องการ” ในสภาพเป็นจริงผู้บริหารประเมินความต้องการของครูต่อการแสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โดยใช้ประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักธรรม โดยมิได้ศึกษาอย่างลึกซึ้ง การสร้างมนุษยสัมพันธ์จึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

เพื่อให้การสร้างมนุษยสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมอาชีวศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาอบรมเกี่ยวกับหมวดธรรม 3 หมวด ให้เข้าใจลึกซึ้งและเห็นคุณค่ายึดถือปฏิบัติ และสามารถนำพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมไปใช้ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

แต่ถ้าพิจารณาในแต่ละหมวดธรรมแล้ว กล่าวสรุปได้ดังนี้

1.1 หมวดฆราวาสธรรม 4 ทศนะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในหมวดฆราวาสธรรม 4 อยู่ในระดับปานกลาง จากตารางที่ 4.5 หมวดฆราวาสธรรม 4 อยู่ในลำดับที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากที่เกี่ยวกับสังขะ คือ การพูดจริงทำจริงนั้น ตรงกับหลักการที่มหาวิทยาลัยขลานครินทร์ (2530 : 4) สรุปได้ว่า คุณธรรมประการหนึ่งของผู้บริหารคือการมีสังขธรรม ซึ่งบางครั้งผู้บริหารสถานศึกษาอาจสูญเสียคุณลักษณะข้อนี้ไป ตามสายตาของครู-อาจารย์ในกรณีที่ครูหรือนักเรียนบางรายกระทำผิด ซึ่งได้ถูกกล่าวตักเตือนหลายครั้งหลายหน แต่ก็ยังทำกระทำผิดอีกจนผู้บริหารบางรายลั่นวาจาว่า ถ้ากระทำผิดอีกจะลงโทษทางวินัย เช่น ตัดเงินเดือน หรือคัดชื่อนักเรียนออกจากการเป็นนักเรียน แต่จนแล้วจนรอดเมื่อกระทำผิดอีก ผู้บริหารก็มีได้ลงโทษตามที่ลั่นวาจาไว้ เนื่องจากเหตุผลทางคุณธรรม ที่พูดไปนั้นก็เพื่อไม่ต้องการให้ทำผิดอีกนั่นเอง แต่ในทัศนะของครู-อาจารย์นั้น สิ่งที่คุณบริหารพูดถือเป็นสิ่งสำคัญในทุกเรื่อง ส่วนที่เกี่ยวกับ ทมะ คือ การรู้จักข่มใจ และขันติ คือ ความอดทนนั้นผู้บริหารบางคนอาจมีลักษณะเผด็จการ หรือไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ที่ อาจเข้าใจว่า ผู้บริหารมีอำนาจเหนือผู้ใต้บังคับบัญชา ครู-อาจารย์ทุกคนต้องเชื่อฟังและยอมตาม เมื่อครู-อาจารย์โต้แย้งในด้านความคิด หรือโต้แย้งการกระทำของผู้บริหาร ผู้บริหารอาจแสดงอารมณ์ ไม่ข่มใจ ไม่อดทนเท่าที่ควร ทำให้พฤติกรรมด้านทมะและขันติเสียไป ซึ่งการมีอารมณ์ที่มั่นคงเป็นคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ประการหนึ่ง (ภิญโญ สาธร 2523 : 47)

ส่วนในด้านจาคะ คือ การบริจาคนั้น เนื่องจากในด้านการสงเคราะห์ก็เกิด ทางราชการได้จัดสวัสดิการให้แก่ครู-อาจารย์อย่างค้ำชูแล้ว ผู้บริหารอาจแสดงพฤติกรรมด้านนี้น้อยไป

1.2 หมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ทศนะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในหมวดสังคหวัตถุธรรม 4 อยู่ในระดับปานกลาง จากตารางที่ 4.5 พฤติกรรมที่ผู้บริหารมีระดับพฤติกรรมในระดับปานกลาง อยู่ในระดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ คงหาค้าง (2531 : 92) ที่พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมตามแนวพุทธธรรมในหมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ในระดับปานกลาง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ถัทธิตยปัญญา (2533 : 84) ซึ่งพบว่า ความต้องการของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร โรงเรียนในด้านคุณธรรมอยู่ในระดับสูง แต่แตกต่างจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ชุนอาสา (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารมีความรู้พื้นฐานในหลักสังคหวัตถุธรรม ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนนำเอาหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ไปใช้กับครู-อาจารย์ผู้สอนได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามความหมายที่แท้จริงได้

ส่วนการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารงานนั้น ผู้บริหารนำหลัก “ทาน” คือการให้ไปปฏิบัติได้มาก ในส่วนที่เป็นวัตถุทาน วิทยาทาน แต่ในแง่ธรรมทานและอภัยทานนั้น ผู้บริหารยังนำไปปฏิบัติเป็นส่วนน้อย และครู-อาจารย์ผู้สอนต่างเห็นพ้องกันว่า ผู้บริหารยังคอยจับผิดครูผู้สอน แล้วนำความผิดนั้นมาประจบพิจารณาออบหมายงาน แสดงว่า ยังมีความผูกโกรธ และไม่ได้ให้อภัยทาน ซึ่งเป็นทานสูงสุดที่สาธุชนพึงปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

การปฏิบัติตามหลัก “ปิยวาจา” ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารพูดสุภาพอ่อนหวาน ยกย่องชมเชยครูผู้สอน พูดเพื่อให้เกิดความสามัคคี ให้กำลังใจกับครูผู้สอน แต่ผู้บริหารยังมีการพูดเจ็บขาดเคียดขาด และคิดว่ากล่าวผู้ได้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น ซึ่งเป็นการพูดที่ไม่ประกอบด้วยเมตตาและไม่เป็นประโยชน์ ทั้งไม่เหมาะสมกับกาลเทศะด้วย

การปฏิบัติตาม “อตถจริยา” ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารได้ประพฤติประโยชน์ในแง่ให้คำแนะนำและสนับสนุนครูผู้สอนทั้งงานในหน้าที่และงานส่วนตัวที่ประสบปัญหาหากแต่การช่วยเหลือด้านทรัพย์สินหรือการเกื้อกูลครอบครัวผู้ได้บังคับบัญชาในโอกาสอันควร ผู้บริหารยังปฏิบัติน้อยเกินไป

การปฏิบัติตามหลัก “สมานัตตา” ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารคิดว่าได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของเพื่อนร่วมงาน และยังข่มขู่ผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ ทั้งยังควบคุมอารมณ์ไม่ได้มา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้เฉพาะกิจเท่านั้น ไม่ควรแจกให้ผู้อื่นใช้ และขอสงวนสิทธิ์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ผู้ใช้จำเป็นต้องอ่านเงื่อนไขก่อนใช้ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อพิจารณาเป็นข้อธรรมพบว่า ข้อธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก คือ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบหรือประเพณีนิยมเสมอ และเป็นกันเองไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนข้ออื่นๆ มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเข้าใจในหลักสังคหัตถุธรรมไม่ชัดเจนดี จึงไม่สามารถนำหลักสังคหัตถุธรรม 4 ไปใช้ในการบริหารงานได้ครบถ้วนเต็มที่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมข้อนี้ให้ถูกต้องก่อนจึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และก่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารงานได้อย่างแท้จริง

1.3 หมวดพรหมวิหารธรรม 4 ทศนะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในหมวดพรหมวิหารธรรม 4 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุง พรหมมูล (2537 : 228) ซึ่งพบว่า มนุษยสัมพันธ์สำหรับหัวหน้าภาควิชาในสถาบันราชภัฏที่ได้เสนอว่า หัวหน้าภาควิชาที่ใช้หลักพรหมวิหารธรรม 4 ในการบริหารงาน ได้ใช้ความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา จะทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานของภาควิชาที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งด้านกายและจิตใจ อันนำมาซึ่งความสุขของสมาชิกภายในภาควิชา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชงชัย บัวสมบุรณ์ (2536 : 83) ในหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะการแสดงความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมงาน มีความอบอุ่น เกิดกำลังใจและมีสุขภาพจิตดี นั้น จะเกิดผลดี ถ้าได้ปฏิบัติโดยตรงกับครู แต่ในสภาพที่เป็นจริงทั้งผู้บริหารและครูต่างมีภาระงานมากเกินไป ไม่มีเวลาที่พอจะปะสังสรรค์กันนัก บางวันมิได้เห็นหน้ากันเลยก็มี การไต่ถามสารทุกข์ต่าง ๆ จึงอาจน้อยไปในเรื่องของกรยกย่องชมเชยนั้น ผู้บริหารอาจใช้วิธีดีเพื่อก่อ ซึ่งตรงกับสุภาษิตจีนที่ว่า ชีจู้คบพร่องคือการบอกชมทรัพย์ จึงชมเชยน้อยไป ในเรื่องการวางตัวเป็นกลางนั้น ผู้บริหารคงพยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ดังที่ ภิญโญ สาธร (2523 : 52) ได้เสนอแนะไว้ว่า ผู้บริหารในสังคมไทยนั้น ควรมีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน แต่ผู้บริหารมิได้นัดไปทุกงาน ควรมีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน แต่ผู้บริหารมิได้นัดไปทุกงาน ถ้าอดนัดงานใดก็มักจะมีงานนั้น ก็จะมีใจใกล้ชิดกับบุคลากรในสายงานนั้นๆ จึงอาจทำให้ครูเข้าใจว่าไม่สู้จะเป็นกลางนัก

เมื่อพิจารณาเป็นข้อธรรมพบว่า ข้อธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก คือ เป็นผู้มีความรอบรู้และความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ และวินิจฉัยโทษด้วยความเป็นธรรม แสดงความยินดีในความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของครู-

อาจารย์ สนับสนุนครู-อาจารย์ เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ กล่าวชมเชยแก่ครู-อาจารย์ที่ได้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และข้อธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ คือ มอบของกำนัลให้แก่ครู-อาจารย์ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดของครู-อาจารย์ ใต้ตามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวในโอกาสอันสมควร หาโอกาสพบปะสังสรรค์กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร ส่วนหัวข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

โอกาส ไบสูงเนิน (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนใน 4 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตากรุณา โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียนเพศชายและเพศหญิง ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ชนบทกับผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเมือง และผู้บริหารโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีรายได้สูง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสะท้อนภาพ (Projective technique) จำนวน 28 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ เปรียบเทียบความถี่สะสมและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (Percentage kolmogolovsminornov test and t-test)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 6 มากที่สุด ถึงร้อยละ 35.65 รองลงมาเป็นขั้นที่ 4 ร้อยละ 33.58 จากนั้นเป็นขั้นที่ 5 จำนวนร้อยละ 25.25 แต่เมื่อดูพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยเฉลี่ยพบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ขั้นที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบแต่ละคุณลักษณะจริยธรรมโดยค่าความถี่สะสม ไม่พบความแตกต่างเด่นชัด ครั้นเปรียบเทียบโดยค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า ในเรื่องความรับผิดชอบ ผู้บริหารเพศชายกับผู้บริหารเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ส่วนจริยธรรมในเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมและความเมตตากรุณา ไม่พบความแตกต่างกัน นอกจากนั้นในด้านที่อยู่อาศัยและรายได้ของผู้บริหารโรงเรียนก็ไม่พบความแตกต่างทางด้านจริยธรรมเช่นเดียวกัน

มบุญ ดวงหาลัง (2531 : 91-108) ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดอุตรธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมรวมทั้ง 10 หมวด อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดธรรมพบว่า หมวดธรรมที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 หมวดธรรม ได้แก่ พรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม

4 สัมผัสธรรม 7 กัลยาณมิตรธรรม 7 และสารณียธรรม 6 ส่วนหมวดธรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมาก มีจำนวน 5 หมวดธรรม เช่นเดียวกัน ได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 ราชธรรม 10 อปริหานียธรรม 7 การวาทา 6 และปฏิสันถาร 2

5.1.2 การเปรียบเทียบทัศนคติของครู-อาจารย์ ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา กองที่สถานศึกษาสังกัด

1) การเปรียบเทียบทัศนคติของครูเพศชายกับครูหญิง ต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปกิต พัฒนาบำรุง (2533 : 144) ที่พบว่า ทัศนคติโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชงชัย บัวสมบุญ (2536 : 89) ที่พบว่า ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารที่ปฏิบัติได้จึงไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ทำให้ทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน น่าจะมาจากปัจจุบันสตรีได้รับการยอมรับนับถือในการทำงาน สามารถทำงานในตำแหน่งที่สำคัญของสังคมได้ ได้รับการยอมรับเชื่อถือในความสามารถและสังคม ให้โอกาสที่จะก้าวหน้าได้เท่าเทียมชาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูสตรีเท่าเทียมครูชาย จากตารางที่ 4.6 พบว่าทัศนคติของครูชายและหญิง ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรม หมวดฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะปัจจัยพื้นฐานของครูทั้งในด้านการศึกษากการฝึกอบรมและลักษณะงานที่ปฏิบัติของครูแต่ละคนในสถานศึกษาด້ายคลึงกัน หากพิจารณาเป็นรายหมวดจากข้อสังเกตพบว่า ครูชายมีค่าเฉลี่ยของหมวดธรรม 3 หมวดสูงกว่า ครูหญิงทุกด้าน ย่อมแสดงให้เห็นว่าครูชายมีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับที่สูงกว่าครูหญิง

อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางหน้าที่การงานและร่วมปฏิบัติงานกับครู-อาจารย์ชายมากกว่าครูหญิง เช่น งานปกครอง งานกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อยังพบว่า ลักษณะการแสดงออกหรือการปฏิบัติตนต่อครูชายและครูหญิงของผู้บริหารสถานศึกษา ในทัศนคติของครู-อาจารย์ทั้งสองกลุ่มดังกล่าว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เช่น มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือน ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน สนับสนุนให้ครู-อาจารย์ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของ

คน แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบหรือประเพณีนิยม เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีกริยามารยาทและความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และวินิจฉัยโทษด้วยความเป็นธรรม แสดงความยินดีในความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของครู-อาจารย์ สิ่งทีกล่าวมานี้เป็นลักษณะการ แสดงออกและการมีพฤติกรรมของผู้บริหารต่อครูชาย และครูหญิงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมาก จึงทำให้ทัศนคติของครูชายและครูหญิงต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ชัดเจนว่า ทัศนคติครู-อาจารย์เพศชายและเพศหญิงที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถาน ศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันทั้งรายหมวดและใน ภาพรวม

2) การเปรียบเทียบทัศนคติของครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน ต่อมนุษยสัมพันธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่ำ กว่า 35 ปี และครู-อาจารย์ที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถาน ศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุสูงเป็น กลุ่มอาวุโส ซึ่งในสังคมไทยก็ให้ความสำคัญในเรื่องอาวุโสอยู่แล้ว และปฏิบัติตนได้อย่าง เหมาะสมในฐานะที่เป็นผู้บริหาร เพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ผ่านการคัดเลือกจากผู้บังคับ บัญชาระดับเหนือเห็นว่า เป็นผู้มีความประพฤติดี มีวิสัยทัศน์ มีฐานะมั่นคงพอที่ผู้อื่นจะเชื่อถือ ศรัทธาให้ความเคารพ ก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งบริหารสถานศึกษา จึงมีลักษณะการ แสดงออก หรือปฏิบัติต่อครู-อาจารย์ในสถานศึกษา ทั้งที่มีวิสัยทัศน์สูงและวิสัยทัศน์ต่ำ ในลักษณะแตกต่างกัน และต้องคอยระมัดระวังตนจะต้องแสดงออกหรือปฏิบัติตนให้แตกต่างกัน จากตารางที่ 4.7 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยอายุทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันในด้านฆราวาสธรรม 4 อาจเป็นเพราะ ว่าผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกหรือปฏิบัติตน เช่น ไม่รักษาคำพูดหรือทำอะไรไม่เป็นที่เชื่อ ถือไว้วางใจได้ ไม่สามารถบังคับควบคุมตนเองได้ แต่ชอบบังคับผู้อื่น ไม่มุ่งมั่น ทำหน้าที่การ งานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน ห้วนใจไปตามคำพูดของบุคคลอื่น ไม่มีน้ำใจ ช่วยเหลือครู-อาจารย์ หรือร่วมงานกับคนอื่นได้ ใจคับแคบเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง เป็นต้น ทำให้ทัศนคติครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรม อาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คังตั้งเกดจะเห็นได้ชัดเจนว่า ทักษะครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันทั้งรายหมวดและในภาพรวม

สมาน จงอ้อมกลาง (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีสถานภาพสมรส เพศ และวัยวุฒิต่างกันต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิสูงกับวัยวุฒิต่ำ ต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวัยวุฒิสูง
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิสูงกับวัยวุฒิต่ำ ต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวัยวุฒิต่ำ

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่กำลังปฏิบัติงานในโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 จำนวน 228 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 72 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การปฏิบัติตนโดยทั่วไป การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจและการสั่งการ การตรวจสอบผลงานและประเมินผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการศึกษาพบว่า

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารครู มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านอื่นๆ ครูมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรพบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ครูโสดและครูสมรส ครูชายและครูหญิง อยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของครูวัยวุฒิสูงอยู่ในระดับสูง ส่วนครูวัยวุฒิต่ำอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ว่าห้ามเอารำรับมาเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ในการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ทักษะของครูวิทยุฒิสสูงและวิทยุฒิต่ำ ค่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวิทยุฒิสสูง ไม่แตกต่างกัน

4. ทักษะของครูวิทยุฒิสสูงกับวิทยุฒิต่ำ ค่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีวิทยุฒิต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) การเปรียบเทียบทักษะครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับการศึกษา ไม่ว่าจะสูงหรือต่ำของครู-อาจารย์ในด้านเนื้อหาวิชาความรู้ ความสามารถในการสอน และความสามารถในการทำงานของแต่ละระดับการศึกษา ไม่ทำให้โลกทัศน์ของครู-อาจารย์ในด้านทักษะที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาก็ปฏิบัติต่อครู-อาจารย์ทุกคนในสถานศึกษาล้ายคลึงกัน โดยครู-อาจารย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ได้รับการปฏิบัติที่คิดว่หรือค้อยกว่าแต่อย่างใด ดังสังเกตจากตารางที่ 4.8 จะเห็นชัดเจนว่าทักษะครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายหมวดและในภาพรวม

4) การเปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโสดและครูสมรส มีทักษะต่อพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู-อาจารย์นั้น ทั้งครูโสดและครูที่สมรสต้องปฏิบัติงานโดยเท่าเทียมกัน มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน ทั้งครูโสดและครูที่สมรส และครูที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง ต้องได้รับการปฏิบัติจากผู้บริหารสถานศึกษาเหมือนกัน ไม่มีสิ่งใดเป็นข้อยกเว้นว่าครูโสดและครูที่สมรสแล้ว หรือครูที่เป็นหม้ายหย่าร้างต้องปฏิบัติงานหรือได้รับการปฏิบัติจากผู้บริหารแตกต่างกัน จึงทำให้ครูโสดและครูที่สมรสแล้ว รวมทั้งครูที่เป็นหม้ายหรือหย่าร้างมีทักษะต่อมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ดังสังเกตจากตารางที่ 4.9 ประกอบการเปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายหมวดและในภาพรวม

5) เปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่มีรายได้ (เงินเดือน) ต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถให้ไปเผยแพร่ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆก็ตาม ถือว่าผิดวินัยให้ไปลงเป็นอนาถาและตั้งข้อหาถึงขั้นถอดถอนจากบรรดาจารย์ เป็นที่ทราบไปใช้

มหานคร พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท และตั้งแต่ 10,000-12,000 บาท และสูงกว่า 12,001 บาทขึ้นไป มีทัศนคติต่อพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมแตกต่างกัน และเมื่อจำแนกเป็นหมวดกรรมจะแตกต่างกันทุกหมวดกรรม การที่ครู-อาจารย์ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารในแต่ละหมวดกรรมแตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์ที่ได้รับเงินเดือนประจำและรายได้พิเศษแตกต่างกัน ตลอดจนความเป็นธรรมในการแบ่งสรรรายได้พิเศษนอกเวลาราชการ ความสะดวกในการได้รับบริการด้านสวัสดิการต่าง ๆ ตามสิทธิ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนพิเศษ 2 ขั้นของผู้บริหาร เงินเดือนประจำและรายได้พิเศษที่ได้รับเทียบกับปริมาณงานที่ปฏิบัติอยู่ เป็นต้น จึงทำให้มีความเข้าใจสภาพหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

จากตารางที่ 4.10 พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า หมวดกรรม ขรวาสาธรรม 4 สูงกว่าหมวดกรรมอื่นก็เพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษาว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถดี โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีการแข่งขันกันในด้านตำแหน่งนี้ค่อนข้างสูง ตัวผู้บริหารเองจึงจะต้องพยายามหาทางต่อสู้ดิ้นรนเพื่อรักษาสถานภาพให้คงอยู่ ซึ่งหมวดกรรม ขรวาสาธรรม 4 มีความเหมาะสมในการปฏิบัติตนของผู้บริหารให้ดำรงอยู่ต่อไป เพราะเป็นหลักธรรมที่ช่วยให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตประจำวันนั่นเอง

ผลการทดสอบสมมติฐานของครู-อาจารย์ ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการทดสอบเป็นรายคู่พบว่า ในภาพรวม 3 หมวดกรรม ครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท กับครู-อาจารย์ที่มีรายได้สูงกว่า 12,000 บาท และอีกคู่หนึ่งครู-อาจารย์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-12,000 บาท กับครูอาจารย์ที่มีรายได้สูงกว่า 12,001 บาท มีทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์ที่มีรายได้สูงกว่า 12,001 บาท มีประสบการณ์มากกว่ากลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีฐานะมั่นคง มีเงินเดือนประจำและรายได้พิเศษตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ เทียบกับปริมาณงานที่ได้ปฏิบัติอยู่เหมาะสม และมีความเข้าใจในตัวผู้บริหารมากกว่า เพราะมีโอกาสร่วมงานกันมาก มีความเข้าใจใจต่อผู้บริหาร ตลอดจนมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่ากลุ่มครู-อาจารย์ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เนื่องจากได้รับการบรรจุรับราชการไม่เกิน 5 ปี -10 ปี จึงมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า ย่อมมีความรู้ความเข้าใจระเบียบและข้อปฏิบัติน้อยกว่า จะ

เห็นได้ชัดเจนว่า ทักษะครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ทั้งรายหมวดและในภาพรวม

6) เปรียบเทียบทักษะของครู-อาจารย์ที่อยู่สังกัดกองสถานศึกษาต่างกันต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครู-อาจารย์ที่มีสังกัดกองสถานศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน จงอ้อมกลาง (2526 : 126-127) พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ต่างก็มีทักษะต่อพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส ตลับทอง (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทักษะต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย บัวสมบุญ (2536 : 91) พบว่า ครูที่ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทักษะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริง ไม่แตกต่างกันสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหารที่ผ่านการบริหารจากสถานศึกษาขนาดเล็กใน ส่วนภูมิภาคมาแล้ว มีประสบการณ์บริหารมาก มีวิสัยทัศน์สูง มีภาระทางครอบครัวน้อยลง พร้อมทั้งมีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงแสดงพฤติกรรมได้ชัดเจนและต่อเนื่อง ประกอบกับครู-อาจารย์ในทุกสังกัดกองสถานศึกษา อยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารงาน ภาวะที่เหมือนกัน ตลอดจนมีภาระงานที่เหมือนกัน ก็อาจทำให้ทักษะไม่แตกต่างกัน

จำรัส ตลับทอง (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทักษะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดเท่ากัน มีทักษะต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

บุรณชัย จงกลณี (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการ บริหาร พบสรุปได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ผู้บริหารโรงเรียน... ซึ่งได้รับเลือกจากกลุ่มโรงเรียนให้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม... การค้า...
ไม่ว่ากรณีใด... เป็นผู้มีการปฏิบัติตนในด้านพุทธธรรม อันได้แก่... หลักไตรสิกขาอยู่ในขั้นดีและเชื่อได้ว่า... การใช้...
ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนาดังกล่าว จะได้รับความไว้วางใจจากกลุ่ม ทำให้ทำหน้าที่แทนกลุ่ม

ได้ไม่มากนักน้อย กล่าวคือ ได้ตัวแปรเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศาสนา จะเป็นตัวที่สร้างความไว้วางใจให้แก่กลุ่มหรือบุคคลในองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ร่วมกัน

2. ผลการวิจัยที่พบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตนของผู้บริหารตามหลักไตรสิกขากับการปฏิบัติงานของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กัน มีส่วนที่ทำให้เชื่อได้ว่า การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารได้มีประสิทธิภาพหนึ่ง เพราะการปฏิบัติธรรมตามหลักไตรสิกขามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานบริหารได้ดีด้วย

5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษา

5.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมในหมวดพรวาทธรรม 4 ต่อครู-อาจารย์ในวิทยาลัยให้เห็นได้ชัดเจน เช่น สนใจในสวัสดิภาพของครู-อาจารย์ ให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของครู-อาจารย์โดยส่วนรวม ตลอดจนให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนการทำงานของวิทยาลัย และผู้บริหารต้องบริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักคุณธรรมมาใช้แก้ปัญหา ไม่ฟังคำยุยงของผู้อื่น คิดพิจารณาและไตร่ตรองให้รอบคอบทุกครั้งที่การทำงาน มีความจริงใจต่อครู-อาจารย์ ไม่นินทาหรือวิจารณ์ครู-อาจารย์ลับหลัง มอบทุนการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา

5.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมในหมวดสังคหวัตถุธรรม 4 ต่อครู-อาจารย์ในวิทยาลัยให้เห็นได้ชัดเจน เช่น พาครู-อาจารย์ไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ ให้รางวัลแก่ครู-อาจารย์ที่ตั้งใจทำงานและมีผลงานดีเด่นร่วมปรึกษาหารือและช่วยเหลือแนะนำครู-อาจารย์เสมือนญาติ จัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาตามสมควร

5.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามแนวพุทธธรรมในหมวดพรหมวิหารธรรม 4 ควรเน้นเป็นพิเศษ ต่อครู-อาจารย์ในวิทยาลัยให้เห็นได้ชัดเจน เช่น มอบของกำนัลให้แก่ครู-อาจารย์ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดของครู-อาจารย์ ใต้ถามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวของครู-อาจารย์ในโอกาสอันสมควร หาโอกาสพบปะสังสรรค์กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร ไม่ทำตัวสนิทสนมกับครู-อาจารย์คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ให้ความช่วยเหลือแก่ครู-อาจารย์ที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ สร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์มากกว่าการออกคำสั่ง เป็นที่พึ่งของครู-อาจารย์เมื่อประสบปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ในการปฏิบัติงาน มิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.6 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในหน่วยงานระดับกรม

5.6.1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามแนวพุทธธรรม รวม 3 หมวดธรรม พบว่า มีพฤติกรรมปานกลาง ก่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะด้านพรหมวิหารธรรม 4 ที่ผู้บริหารนำไปปฏิบัติน้อย จึงควรพิจารณาจัดให้มีการอบรมพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามแนวพุทธธรรมทุกปี และเผยแพร่เอกสารหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ในการสัมมนาระดับประเทศของกรมฯ ต่อไป

5.6.2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของครู-อาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามแนวพุทธธรรม ด้านพรหมวิหารธรรม 4 อยู่ในระดับมีพฤติกรรมน้อยและในข้อคำถามผู้บริหาร ได้ถามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวของครู-อาจารย์ในโอกาสอันสมควร หรือหาโอกาสพบปะสังสรรค์ครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์มากกว่าการออกคำสั่ง เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษา และเป็นข้อมูลในการคัดเลือกการเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของกรมต่อไป

5.7 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.7.1 ควรวิจัยเรื่องนี้ต่อไปโดยศึกษาตัวแปรอื่น ของหมวดธรรมแต่ละหมวดธรรม เช่น สัมปรีชธรรม 7 กัลยาณมิตรธรรม 7 ราชธรรม 10 สารณียธรรม 6 อปริหานิยธรรม 7 คารวตา 6 ปฏิสันถาร 2 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4

5.7.2 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรมในทักษะของผู้บริหารระดับกอง ระดับกรม เช่น ศึกษานิเทศก์ พนักงานในสถานศึกษา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กิตติพันธ์ รุจิรกุล. 2529. **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.

การศาสนา, กรม. 2525. **การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2530. **พระบรมราโชวาท**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

จรัส ตลับทอง. 2529. “พฤติกรรมผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี.” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ชูศรี องค์กรัตนะ. 2525. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

รัชช โพธิกุล. 2528. “คุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

รัชชัย บัวสมบุญ. 2536. “พฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ธีรญาณมณี (ธีร์ บุญณโก), 2525. สมเด็จพระ. **นวโกวาท ตอน ธรรมวิภาค หมวด 4**.
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฎราชวิทยาลัย.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2533. สถิติวิจัย II. กรุงเทพมหานคร : พิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.

ปิ่น มุกข์นงค์. 2525. “ธรรมเนียมของมรวาสา,” เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูสอน
จริยศึกษา. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา.

ประกิต พัฒนาบำรุง. 2533. “การศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารในทัศนะ
ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร.” ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.

ปรีชา จันทร์ไพศรี. 2535. “คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2538. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.

ประสพ รัตนากร. 2527. “กัมภีร์มนุษยสัมพันธ์,” วารสารสื่อสารมวลชน. หน้า 8-10.
กรุงเทพฯ : บริษัท นิวส์อินโนเวชั่น จำกัด.

ไพฑูรย์ ขุนอาสา. 2532. “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัดอุตสาหกรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.”
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น แสงสิงแก้ว. “มนุษยสัมพันธ์,” วารสารสุขภาพ 8 : 55-7 มีนาคม 2533. ที่มีการนำไปใช้

ไพศาล หวังพานิช. 2539. **วิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

พุทธทาสภิกขุ, พระ. 2526. **พุทธจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระนคร.

_____. 4-29 กันยายน 2527. **“ธรรมสำหรับครู”** คำบรรยายของพระเทพวิสุทธีเมธี
(พุทธทาสภิกขุ) ณ สวนโมกพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.

พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตโต). 2528. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

_____. 2528. **รากฐานพุทธจริยศาสตร์ทางสังคมเพื่อสังคมไทยร่วมสมัย**.
กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ, ก.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2541. คู่มือการเรียบเรียง
วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง, หน้า 76.

สมาน จงอ้อมกลาง. 2526. “มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะครู
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.” ปรินิพนธ์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มนูญ ดวงหาค้าง. 2531. “การศึกษาพฤติกรรมด้านมนุษย์สัมพันธ์ตามแนวพุทธธรรมของผู้
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.”
ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530. **แนวทางการพัฒนาบุคลากรมหาวิทยาลัย**. เอกสารประกอบ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
การประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุผลเบื้องหน้า และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
อ้างค่านา.

เมธี ปิณฑนานนท์. 2525. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.

_____. 2533. การบริหารอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไอเคียนสโตร์.

_____. 2524. ความรู้เบื้องต้นในการเขียนวิทยานิพนธ์. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2533. คู่มือการทำวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

วีระ อัมพันธ์สุข. 2527. พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอราวัณ
การพิมพ์.

วิรัช วิเชียร โชติ และนวลเพ็ญ วิเชียร โชติ. 2526. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในกระบวนการ
การแนะแนวและให้คำปรึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ทวีกิจการพิมพ์.

วนิดา เสนีเศรษฐ และชอบ อินทร์ประเสริฐกุล. 2530. มนุษยสัมพันธ์ในองค์การ.
กรุงเทพฯ : ไอเคียนสโตร์.

วิเชียร เกตุสิงห์. 2523. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ม.ฟ.ท. อัดสำเนา.

_____. 2536. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2533. คู่มือการวิจัยการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรม
สำเร็จรูป SPSS/PC. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรชัย เยาวปภาณี. 2533. โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับไมโครคอมพิวเตอร์
SPPS/PC* ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคเอ็นเอสไตร์.

วรศักดิ์ วรธัมโม, พระ. 2522. ครูกับศีลธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์.

วชิรญาณวโรรส, กรมพระยาสมเด็จพรมหาสมณเจ้า. 2516. พุทธศาสนาสุนัข.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนาวาสี. 2533. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2539. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาข้าราชการ. 2530. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน.

สมพงษ์ เกษมสิน. 2513. การบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สมาน จงอ้อมกลาง. 2526. “มโนขัมพัตถ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของ
ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2541. วิธีเขียนรายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ศึกษาภัณฑ์พานิช.

อนันต์ สันตยากร. 2536. “การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูช่างอุตสาหกรรม
วิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามคัดลอกหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
การบริการอาชีพศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
นี้ด้านการค้า
และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอภาส ไบสูงเนิน. 2530. “ศึกษาพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.

อรุณ รักษธรรม. 2527. **หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อุดม ไชยเชษฐา. 2538. “การศึกษาพฤติกรรมการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยสารพัดช่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

กรมอาชีวศึกษา. 2539. “เอกสารสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ 2539.” จังหวัดเชียงใหม่ : กรมอาชีวศึกษา. (อัครสำเนา)

กรมอาชีวศึกษา. “ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529.” (อัครสำเนา)

กรมอาชีวศึกษา. 2527. “ครบรอบ 53 ปี กรมอาชีวศึกษา.” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

Baker, Calvin Philip. 1979. “The Relationship of the Principal’s Leadership Style and Job Satisfaction of Teachers.” **Dissertation Abstracts International.** 40 : 3004-A.

Bergeth, Robert L. 1971. “An Experimental Study of Teacher Morale in Selected School District of North Dakota.” **Dissertation Abstracts International.** 30 : 6293-A.

Brown, Kenneth Ray. 1975. “The Leadership Role of Elementary School Supervisor as Perceived by Elementary Teachers and Supervisions in Selected School Systems of Northeast Louisiana.” **Dissertation Abstracts International.** 36 : 1933-A.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการอ้างอิง เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่เอามาตีพิมพ์ไปแจ้งประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Cook, Richard P. 1971. "The Relationship of Principal Leader Behavior and Teacher Morale to Certain other Variables in Selected Urban Elementary Schools." **Dissertation Abstracts International.** 31 : 5063-A.

Dheerakul, Vichit. 1972. **Leadership Behavior of the Secondary School Principal in Bangkok Thailand, as Related to Sex, Ages, Experience and Qualification.** Doctor's Thesis, Brougham Young University. 90 p.

Ferguson, George A. 1976. **Statistical Analysis in Psychology and Education.** 3rd, ed., New York, McGraw-Hill Book Co., 529 p.

Flippo, Edwin B. 1966. **Principle of Personnel Management.** 2nd. ed., New York, McGraw-Hill Book Company, 562 p.

Greene, Charles N. 1975. "The Reciprocal Nature of Influences between Leader and Subordinate." **Journal of Applied Psychology.** 60 : 187-190.

Havens, Hels H. 1964. "The Relationship of Organizational Aspects and Personal Characteristics to Teacher Job Satisfaction." **Dissertation Abstracts.** 24 : 2752.

Jacobson, Paul B., William C. Reavis and James D. Logsdon. 1963. **The Effective School Principal.** 2nd. ed., Englewood Cliffs, Prentice-Hall. 532 p.

Jaycox, Waren I. and Lillian A. Tallman. 1967. "A study of Motivation of Elementary School Teachers." **Dissertation Abstracts.** 28: 81-A.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. 1970. "Determining Sample Size for Research Activities." **Journal of Educational and Psychological Measurement.**

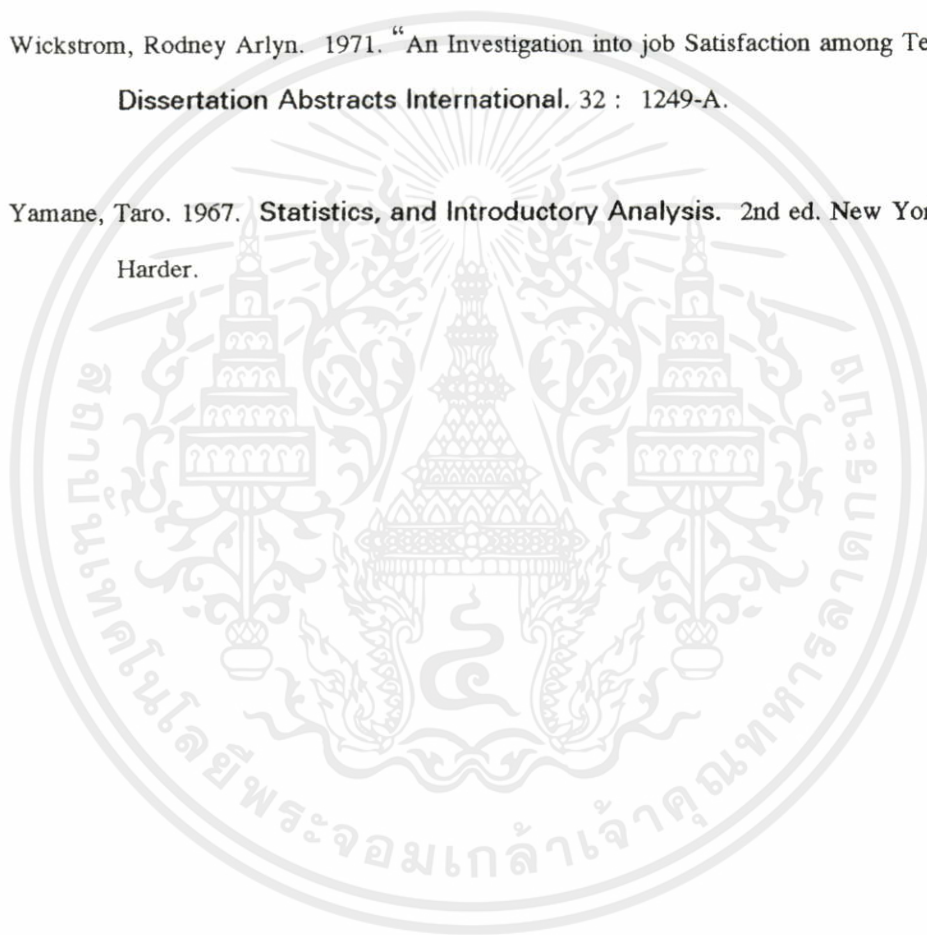
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียน...
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก 30 ปี 607-610. แปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Maslow, Abraham H. 1970. **Motivation and Personality**. 2nd. ed., New York, Harper and Row Publisher, Inc., 639 p.

Purrington, Gordon Sellers. 1967. "The Supervisory Behavior of School Administrators and Organizational Effectiveness." **Dissertztion Abstracts**. 28 : 87-A.

Wickstrom, Rodney Arlyn. 1971. "An Investigation into job Satisfaction among Teachers." **Dissertation Abstracts International**. 32 : 1249-A.

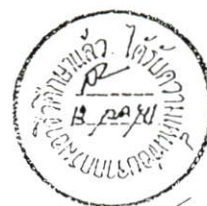
Yamane, Taro. 1967. **Statistics, and Introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harder.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์
ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็นของครู-อาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา โดยส่วนรวม
3. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 3 ด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - ต่ำกว่า 35 ปี
 - 35 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพสมรส
 - โสด
 - สมรส
 - หม้าย
4. รายได้ (เงินเดือน) แบ่งเป็น
 - ต่ำกว่า 10,000 บาท
 - 10,000 - 12,000 บาท
 - สูงกว่า 12,001 บาท
5. ระดับการศึกษา
 - ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 - สูงกว่าปริญญาตรี
6. กองที่สถานศึกษาที่สังกัด
 - กองวิทยาลัยเทคนิค
 - กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
 - กองการศึกษาอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์

โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าท่านเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด ต่อพฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงช่องทางขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

	พฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	1. ด้านจรรยาบรรณ 4 ข้อสคัญค่อน้ำที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือนไม่เอาเปรียบเพื่อน ร่วมงาน					
2	2. ลงโทษผู้ประพฤตผิดระเบียบวินัย โดยยึดหลักยุติธรรม					
3	3. ข้อตรงค่อน้ำที่การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงาน ไม่ก้าวก่ายงาน					
4	4. มีความจริงใจต่อครู-อาจารย์ ไม่นินทาหรือวิจารณ์ครู- อาจารย์ลับหลัง					
5	5. รับผิดชอบต่อการกระทำหรือคำพูดของตน					
6	6. บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักคุณธรรมมาใช้แก้ ปัญหา					
7	7. พุดกับครู-อาจารย์อย่างมีเหตุผลและตรงไปตรงมา					
8	8. ควบคุมตนเองไม่ให้ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วชวมอมเมา					
9	9. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใด					
10	10. ยับยั้งการแสดงพฤติกรรมของคนที่ไม่ดีได้ทันก่อนที่จะก่อ ให้เกิดผลเสียหายทั้งแก่ตนและผู้อื่น					
11	11. ไม่ฟังคำขู่ขงผู้อื่น คิดพิจารณาและไตร่ตรองให้รอบ คอบทุกครั้งในการทำงาน					
12	12. ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้เพื่อประ โยชน์ส่วนตัว					
13	13. ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนอ้างอิงถึง เจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้					
14	14. มีความจริงใจ อดทน อดกลั้น ต่อการซักถามของผู้ร่วมงาน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับของกรมอาชีวศึกษา หากท่านมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อฝ่ายวิชาการ โทร. 0-2552-1111 หรือ 0-2552-1112

	พฤติกรรมทางค่านิยมของคณาจารย์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
15	มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่าง ๆ					
16	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่น					
17	ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จ รวดเร็ว การงานไม่กั่งค้าง					
18	ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้มั่นคงอยู่เสมอ					
19	หลีกเลี่ยงการถกเถียงปัญหาส่วนตัวกับครู-อาจารย์ในที่ สาธารณะ					
20	สนับสนุนให้ครู-อาจารย์ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ					
21	ให้การยอมรับหรือไว้วางใจแก่ครู-อาจารย์ในการ ปฏิบัติงาน					
22	สนใจในสวัสดิภาพของครู-อาจารย์					
23	เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน เรื่องที่เกี่ยวข้องหรือกระทบต่อผลประโยชน์ของครู-อาจารย์ โดยส่วนรวม					
24	ให้ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการ ทำงานของวิทยาลัย					
25	ยกย่องสรรเสริญผู้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน หมั่นเพียรและ พิจารณาความคิดความชอบตามผลงานที่ ปฏิบัติ					
26	บริจาคทรัพย์สินของคนให้ผู้อื่นที่สมควรให้เพื่อเป็นทาน เช่น บริจาคชุดป้องกันภัยแก่ภิกษุสามเณรหรือช่วยสมาคม สงเคราะห์ต่างๆ					
27	บริจาคทรัพย์สินของคนเพื่อการกุศลต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล วัดวาอารามต่างๆ ให้ทุนแก่นักเรียนนักศึกษา					
28	บริจาคอวัยวะของคน หรือบริจาคโลหิตของตนเพื่อช่วย ต่อชีวิตผู้อื่น					

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับ สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้แก้ไขไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	พฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	2. ด้านสังคหวัตถุธรรม 4					
29	ให้รางวัลแก่ครู-อาจารย์ที่ตั้งใจทำงานและมีผลงานดีเด่น					
30	ให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำและสั่งสอนการปฏิบัติงานแก่ครู-อาจารย์					
31	ส่งครู-อาจารย์ไปศึกษาอบรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ					
32	จัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาตามสมควร					
33	พาครู-อาจารย์ไปทัศนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ					
34	พูดคุยกับครู-อาจารย์ช่วยวางที่สุภาพไพเราะ					
35	ถนอมน้ำใจ ไม่ดูค่าหรือกล่าวคำหยาบคาย					
36	กล่าวคำขอโทษหรือขอบคุณกับครู-อาจารย์ตามโอกาสที่เหมาะสม					
37	ใช้สำเนียงหรือน้ำเสียงที่ดีในการพูดคุยกับครู-อาจารย์					
38	สามารถพูดจาชี้แจงให้เหตุผลและจูงใจให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติตามได้					
39	สามารถพูดหรือเขียนข้อความให้ครู-อาจารย์เข้าใจได้ดี					
40	แจ้งความเคลื่อนไหวทางการอาชีวศึกษาให้ครู-อาจารย์ทราบอย่างสม่ำเสมอ					
41	แจ้งให้ครู-อาจารย์ทราบผลการปฏิบัติงานของเพื่อนครู-อาจารย์ด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ					
42	ชักนำครู-อาจารย์และนักเรียนให้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม					
43	ร่วมปรึกษาหารือและช่วยเหลือแนะนำครู-อาจารย์เสมือนญาติ					
44	ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี					
45	เป็นกันเอง ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ทุกระดับ					
46	แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบหรือประเพณีนิยมเสมอ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	พฤติกรรมทางค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	3. ด้านพรหมวิหารธรรม 4 ทำให้ครู-อาจารย์รู้สึกอบอุ่นและสะดวกใจในการปฏิบัติงาน					
48	เปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่					
49	ไต่ถามทุกข์สุขของครู-อาจารย์หรือครอบครัวของครู-อาจารย์ในโอกาสอันสมควร					
50	ปฏิบัติกับครู-อาจารย์ทุกคนด้วยอัธยาศัยไมตรีและให้เกียรติ					
51	มีความหวังดีต่อครู-อาจารย์ทุกคน					
52	มีความเห็นอกเห็นใจเข้าใจคิดก่อนกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ					
53	ไม่มีความพยาบาท โกรธเคือง แต่มีเจตนาบริสุทธิ์ที่จะทำให้ครู-อาจารย์มีความสุขในการปฏิบัติงาน					
54	เป็นที่พึ่งของครู-อาจารย์เมื่อประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน					
55	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร					
56	สนับสนุนให้ครู-อาจารย์เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ					
57	ให้ความช่วยเหลือแก่ครู-อาจารย์ที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ					
58	หาโอกาสพบปะสังสรรค์กับครู-อาจารย์ตามโอกาสอันควร					
59	สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากครู-อาจารย์มากกว่าการออกคำสั่ง					
60	เมื่อครู-อาจารย์มีความทุกข์หรือได้รับภัยวิบัติต่าง ๆ ต้องช่วยเหลือ โดยมีเจตนาบริสุทธิ์ทันที					
61	แสดงความยินดีในความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของครู-อาจารย์					
62	กล่าวชมเชยแก่ครู-อาจารย์ที่ได้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ					
63	มอบของกำนัลให้แก่ครู-อาจารย์ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดของครู-อาจารย์					

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ห้ามทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	พฤติกรรมทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา	มีพฤติกรรมอยู่ในระดับ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
64	มีความชื่นชมยินดีปรารภนาที่จะเห็นครู-อาจารย์มีความ เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป					
65	ไม่ทำตัวสนิทสนมกับครู-อาจารย์คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ					
67	วางตัวเป็นกลางกับครู-อาจารย์อย่างเสมอต้นเสมอปลาย					
68	เป็นผู้ที่มีกิจกรรมารยาทและความประพฤติเหมาะสม					
69	เป็นกันเองกับครู-อาจารย์ทุกคนโดยไม่เลือกเพศ วัย เชื้อชาติและศาสนา					
70	ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และวินิจฉัยไทยด้วยความ เป็นธรรม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ 89/2540

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และโครงการวิทยานิพนธ์ของ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อ และโครงการวิทยา
นิพนธ์ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.สุรางค์รัตน์ กัญญาศ	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม
2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงการวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์	ประธานกรรมการสาขาวิชา
ดร.มาลัย จีรวฒนเกษตร์	กรรมการประจำสาขาวิชา
ผศ.ดร.สมพร ไชยะ	กรรมการ
รศ.ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์	กรรมการ
ดร.สุรางค์รัตน์ กัญญาศ	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหานี้และทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณบดี

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2540

1. นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี รศ.ดร. ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุรางค์รัตน์ กัญมาศ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิใช่ผูกขาดให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 (รศ.ดร.มนัส สังวรศิลป์)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/3524

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

31 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสมเกียรติ พึ่งอาตม์

ด้วยคณะกรรมการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ยศ.ดร.พรรมณี ลิกิจวัจนะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ โทร: 3266052-6101 ต่อ 2663,2642 หรือหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรสาร 3268503-4 ต่อ 205

ที่ ทม 1504/3524

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

31 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายมังกร ทรัพย์

ด้วยคณะกรรมการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรระณี ลิขิตจิวณะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ โทรสาร 3268503-4 ต่อ 205

ที่ ทม 1504/3524

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

31 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางศิรินันท์ ทองคำ

ด้วยคณะกรรมการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี ลิกิจวัณนะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3268503-4 ต่อ 205

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุคัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/3524

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

31 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

กราบมนตรีการ พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ

ด้วยคณะกรรมการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าพระคุณเจ้าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญพระคุณเจ้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อนายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าด้วยดี จึงกราบขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มนตรีการมาด้วยความเคารพ

(ผศ.ดร.พรณี ลีกิจวิณะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642
โทรสาร 3268503-4 ต่อ 205
ไม่ว่ากรณีใดๆ โผลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/3524

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

31 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

กรมมันัสการ พระมหาสุรพล สุจริโต

ด้วยคณะกรรมการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าพระคุณเจ้าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญพระคุณเจ้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ ของผู้บริหาร ตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าด้วยดี จึงกราบขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มันัสการมาด้วยความเคารพ

(ผศ.ดร.พรณี ลิกิจวัฒน์นะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นงานบัณฑิตศึกษาไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ โทร 3266052-6101 ต่อ 2663,2642 อีเมล และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรสาร 3268503-4 ต่อ 205

ที่ มจร ๐๐๑.๒/๐๔๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ตอบรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อ้างถึง หนังสือที่ ทม ๑๕๐๔/๓๕๒๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ขอให้อาตมาภาพเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งทำวิทยานิพนธ์ “พฤติกรรมค่านิยมของสัมพันธภาพของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร” ความทราบแล้วนั้น อาตมาภาพยินดี รับหน้าที่นี้ด้วยความเต็มใจ

ฉะนั้น จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดศุวณฺโณพรหมคุณ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทร. ๖๒๓-๖๓๒๔ ต่อ ๑๐๗

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ มจร ๐๐๑.๓/๔๖

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การตรวจเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.พรรณี ลีกิจวัฒน์ รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

อ้างถึง หนังสือที่ ทม ๑๕๐๔/๓๕๒๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้อาราธนาอาตมาภาพเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร” ดังความละเอียดทราบแล้วนั้น

อาตมาภาพมีความยินดีและรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย ตามความประสงค์ของ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ

ขอเจริญพร

(ดร.พระมหาสุรพล สุจริโต)

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๖๒๓๓-๖๐๑๓ ต่อ ๑๒๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/3615

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

14 พฤศจิกายน 2540

เรื่อง ขอบความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

ด้วยนายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล เป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะวิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะ
ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้นักศึกษาได้ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรรมิ ลิกิจวิวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663, 2642

โทรสาร 3269040 ต่อ 205

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/3615

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

14 พฤศจิกายน 2540

เรื่อง ขอบความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

ด้วยนายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะวิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม
หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมค่านิยมของคณาจารย์ผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะ
ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คณะกรรมการอุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้นักศึกษาได้ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี ลิกิจวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663, 2642

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
โทรสาร 3269040 ต่อ 205

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/4090

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถนนลาดกระบัง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

16 ธันวาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. คำโครงการวิทยานิพนธ์
2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์
3. รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งคำโครงการวิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2540

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี ติภักขวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้ใดนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
งานบัณฑิตศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ขงสน อื่นทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663, 2642

รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดย นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล

1. วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน
2. วิทยาลัยเทคนิคคูสิต
3. วิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง
4. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
5. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร
6. วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม
7. วิทยาลัยพาณิชยการบางนา
8. วิทยาลัยพาณิชยการเขตพุน
9. วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี
10. วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย
11. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี
12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมตะออ
14. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ
15. วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร
16. วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง
17. วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี
18. วิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา
19. วิทยาลัยการอาชีพนวนิมนราชูทิศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศษ 0911/176

กรมอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

12 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะคณาจารย์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อ้างถึง หนังสือคณะคณาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่ มท 1504/4090 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2540

ตามหนังสือที่อ้างถึงฯ แจ้งว่า นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะคณาจารย์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร อาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา 19 แห่ง ตามรายชื่อในรายละเอียด นั้น กรมอาชีวศึกษาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้นักศึกษาผู้ทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าวทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาตามขอได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนอง อิ่มเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร ทำหน้าที่

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ โทร. 2829352 ห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศษ 0911/231

กรมอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

12 มกราคม 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ข้าราชการกรมอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในการทำวิจัยเรื่องนี้ มีความประสงค์จะแจกแบบสอบถามในสถานศึกษาของท่าน

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาได้พิจารณาอนุญาตให้ นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล แจกแบบสอบถามได้ สำหรับการตอบแบบสอบถามขอให้ตอบชุดที่มีตราประทับเท่านั้น และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วขอให้ส่งคืนบุคคลดังกล่าวด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อทราบโปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิวัฒน์ เสรษฐานนท์)

ศึกษานิเทศก์ 7 รักษาการในตำแหน่ง

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็น ฝ้ายบริหารทั่วไป ใช้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ โทร: 2829352 ห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ
11/11 หมู่ 11 แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230

14 มกราคม 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทำปริญญาบัตรและการศึกษาค้นคว้า

เรียน ผู้อำนวยการ

กระผม นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล นิสิตปริญญาโทปีที่ 2 วิชาเอกบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขณะนี้อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้จะเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครู-อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตให้ครู-อาจารย์ผู้สอนตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ และใคร่ขอความกรุณาเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนไปยังวิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ภายในวันที่ 30 มกราคม 2541 ด้วย กระผมขอรับรองว่า คำตอบในแบบสอบถามจะไม่กระทบกระเทือนต่อสถานภาพของท่าน ทั้งในค่านส่วนตัวและด้านการปฏิบัติงานแต่ประการใด และจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล)

โทร. 944-4343 ต่อ 1026

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ
11/11 หมู่ 11 แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230

14 มกราคม 2541

เรียน ครู-อาจารย์ที่เคารพ

กระผม นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล นิสิตปริญญาโทปีที่ 2 วิชาเอกบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขณะนี้อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี รศ.ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุรางค์รัตน์ กัญมาศ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้เลย ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากท่านในการช่วยตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาได้โปรดช่วยอ่าน และตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง กระผมขอรับรองว่า คำตอบของท่านในแบบสอบถามนี้ จะได้รับการเก็บไว้เป็นความลับและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาโดยส่วนรวมเท่านั้น

กระผมหวังว่าคง ได้รับแบบสอบถามคืนในเร็ววัน ขอขอบคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล)

โทร. 944-4343 ต่อ 1026

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

6 กรกฎาคม 2541

เรียน คุณพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล

คุณเขียนโครงการได้ดีมาแล้ว ชัดเจน สมบูรณ์ จะมีแก้ไขบ้างก็เฉพาะที่พิมพ์ผิด ผมแก้ไขให้แล้ว ส่วนตัวแปรต้น ผมเห็นว่าควรเพิ่มเติมตัวแปรที่เกี่ยวกับประสบการณ์เป็นผู้บริหารและความสนใจในศาสนาด้วย จะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ส่วนแบบสอบถามนั้นผมเห็นว่ามียาวเกินไป น่าจะวิเคราะห์เนื้อหาของแต่ละคำถามใหม่ บางข้อมีหลายประเด็นทำให้ตอบยาก แต่เนื่องจากคุณได้ปรับมาจากของคนอื่น ผมจึงไม่ได้อ่านอย่างละเอียด ส่วนนี้คงขึ้นกับ advisor ของคุณก็แล้วกัน โดยภาพรวม design และวิธีการดีแล้วครับ

ศาสตราจารย์บุญธรรม กิจปริคาบบริสุทธิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 กรกฎาคม 2541

เรียน คุณพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล

ผมได้อ่านเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของคุณและศึกษามีความเห็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์

- น่าจะเป็นการประเมินพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามหลักพุทธธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาคือว่า อายุ เพศ วุฒิ ประสบการณ์ เป็นต้น ของผู้บริหารทำให้พฤติกรรม
ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันหรือไม่

- วัตถุประสงค์ข้อ 2 น่าจะเป็นเพียงวัตถุประสงค์รอง

2. สมมุติฐานการวิจัยนั้น ตั้งไว้โดยมีการวิจัย ข้อเขียน สนับสนุนหรือไม่

- น่าจะเป็นการตั้ง null hypothesis ที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหรือ
ผู้ประเมิน

3. มนุษยสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม ครอบคลุมพฤติกรรมของผู้บริหารได้ทั้งหมดหรือไม่
กล่าวคือ มีบุคลิกภาพด้านอื่นที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์หรือไม่ เช่น น้ำเสียง
การแต่งกาย รูปร่างหน้าตา เป็นต้น ของผู้บริหาร

4. ขอบเขตการวิจัยตัวแปรที่จะศึกษา น่าจะเป็นตัวแปรในส่วนของผู้บริหารที่จะศึกษามาก
กว่าตัวแปรของประชากรหรืออาจจะทั้ง 2 อย่าง

5. ทฤษฎีหลักการ โดยเฉพาะข้อ 20 ของระเบียบกรมอาชีวศึกษา 2529 น่าจะมีหลัก
เกณฑ์กำหนดตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ของ ก.ค. และของคุรุสภา ประกอบด้วย

ผมคงจะมีข้อคิดเห็นเพียงเท่านี้ คิดว่าคงจะมีประโยชน์บ้างและอาจจะไม่ตรงประเด็นที่จะ
ศึกษา

ศาสตราจารย์ ชีระ รุณเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อผู้เขียน	นายพงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 19 กรกฎาคม 2503
สถานที่เกิด	อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	คอ.บ.วิศวกรรมเครื่องกล (เทคนิคยานยนต์)
สถานที่สำเร็จการศึกษา	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทเวศร์
ปีที่สำเร็จการศึกษา	2527
ประสบการณ์การทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ วิศวกรบริษัท ตรีเพชรอีซูซุเซลส์ จำกัด อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยเทคนิคมินบุรี กรมอาชีวศึกษา ▪ วิศวกรขนส่ง 4 กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม นักวิชาการช่างดวงวัด 5 สำนักงานช่างดวงวัดเขต 402 ชลบุรี กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ▪ อาจารย์ 1 ระดับ 5 วิทยาลัยการอาชีพพนมมิตราสุทิศ กรมอาชีวศึกษา ▪ อนุกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาช่างบำรุงรักษารถยนต์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้